

Hallituksen esitys Eduskunnalle jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Oslossa syyskuussa 1997 tehdyn yleissopimuksen jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä.

Yleissopimus kieltää jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron. Sopimus velvoittaa sopimuspuolia tuhoamaan jo olemassa olevat jalkaväkimiinavarastot viimeistään neljän vuoden kuluttua siitä, kun sopimus on tullut voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta. Lisäksi sopimus määrää miinoitetuilla alueilla olevien jalkaväkimiinojen tuhoamisesta viimeistään kymmenen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantuloista. Sopimukseen sisältyy avunantovelvoite, joka koskee sekä miinanraivausta että miinauhrien tukemista. Sopimus edellyttää vuosittaista raportointia.

Yleissopimus tuli kansainvälisesti voimaan maaliskuussa 1999. Suomen osalta sopimus

tulee voimaan liittymiskirjan tallettämispäivää seuraavan kuudennen kuukauden ensimmäisenä päivänä. Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta. Rikoslakiin ehdotetaan otettavaksi jalkaväkimiinakiellon rikkomista koskeva rangaistussäännös. Pakkokeinolakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että mainitun rikoksen selvittämisessä voitaisiin käyttää telekuuntelua ja asuntokuuntelua.

Ehdotettu laki sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samanaikaisesti kuin sopimus tulee Suomen osalta voimaan. Rikoslain ja pakkokeinolain muuttamista koskevat lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä vastaavana ajankohtana.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	4
1 JOHDANTO	4
2 NYKYTILA	4
2.1 Kansainvälinen oikeus, sodankäyntiä ja aseita koskevat sopimukset sekä periaatteet	4
2.2 Ottawan sopimuksen merkitys	5
2.3 Valtioiden sitoutuminen Ottawan sopimukseen	6
Ruotsi	7
Saksa	7
Kreikka	7
Puola	8
Iso-Britannia	8
2.4 Suomen tuki humanitaariseen miinatoimintaan	8
2.5 Suomen liittymisvalmistelut	10
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	10
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	12
4.1 Sopimuksen vaikutus kansalliseen puolustukseen	12
4.2 Jalkaväkimiinojen tuhoaminen ja miinoitetut alueet	12
4.3 Jalkaväkimiinojen säilyttäminen miinanetsintä-, miinanraivaus- ja miinantuhoamistekniikan kehittämiseen	13
4.4 Vaikutus puolustusvoimien muihin lakisäätöihin tehtäviin	13
4.5 Taloudelliset vaikutukset	14
5 ASIAN VALMISTELU	14
5.1 Ottawan prosessi	14
5.2 Ottawan sopimuksen tarkistuskonferenssit ja sopimuspuolten kokoukset	15
5.3 Asian valmistelu Suomessa	15
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	16
1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön	16
2 Lakiehdotusten perustelut	23
2.1 Laki jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta	23
2.2 Rikoslaki	26
11 luku Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan	26
2.3 Pakkokeinolaki	27
5 a luku Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu	27
2.4 Uusi pakkokeinolaki	27
10 luku Salaiset pakkokeinot	27
3 Voimaantulo	27
4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys	28
4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus	28
4.2 Käsittelyjärjestys	29
LAKIEHDOTUKSET	32
jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta	32

rikoslain 11 luvun muuttamisesta	33
pakkokeinolain 5 a luvun 2 ja 4 §:n muuttamisesta	34
pakkokeinolain 10 luvun 3 ja 17 §:n muuttamisesta.....	35
LIITE.....	36
RINNAKKAISTEKSTIT	36
rikoslain 11 luvun muuttamisesta	36
pakkokeinolain 5 a luvun 2 ja 4 §:n muuttamisesta	37
pakkokeinolain 10 luvun 3 ja 17 §:n muuttamisesta.....	39
ASETUSLUONNOS.....	41
Valtioneuvoston asetus	41
rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetun asetuksen 1 §:n muuttamisesta.....	41
Sopimusteksti	42

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Miinojen vastuuton ja summittainen käyttö erityisesti eräissä kehitysmaissa on aiheuttanut huomattavassa määrin siviiliuhreja. Tämän humanitaarisen ongelman lievittämiseksi pidettiin tarpeellisenä sopia aikaisempaa pidemmälle menevistä rajoituksista miinojen, ansojen ja eräiden muiden taisteluvälineiden käytössä. Tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen (SopS 64/1983, muutokset SopS 102 ja 103/2004, *eräitä tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus*) tarkistuskonferenssi 1995–1996 sopi miinojen käytön lisärajoituksista miinojen, ansojen ja muiden taisteluvälineiden käyttöä koskevista kielloista ja rajoituksista tehdyssä pöytäkirjassa (SopS 91/1998, *muutettu II pöytäkirja*), joka hyväksyttiin 3 päivänä toukokuuta 1996.

Samanaikaisesti muutetun II pöytäkirjan kanssa neuvoteltiin jalkaväkimiinojen täyskiellosta niin sanotussa Ottawan prosessissa. Prosessin tuloksena syntyi yleissopimus jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä (*Ottawan sopimus*, myös *sopimus* ja *yleissopimus*, jollei erikseen muuta mainita).

Ottawan sopimuksen myönteiset humanitaariset vaikutukset ovat merkittäviä. Sopimus on osa kansainvälisen yhteisön toimia jalkaväkimiinojen aiheuttamien kärsimysten vähentämiseksi ja estämiseksi. Sopimus tukee kokonaisvaltaisesti toimia jalkaväkimiinoista aiheutuvien ongelmien poistamiseksi.

Ottawan sopimuksen kattavista miinoista (*anti-personnel mines*) on Suomessa käytetty eri yhteyksissä joko jalkaväkimiina- tai henkilömiina-termiä. Alan suomenkielisissä sopimusteksteissä vakiintunut termi on jalkaväkimiina. Tätä termiä on käytetty muutetun II pöytäkirjan suomenkielisessä käännöksessä. Myös Euroopan unionissa (EU) Ottawan sopimuksen suomenkielinen toisinto kuuluu ”Yleissopimus jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä

ja niiden hävittämisestä”. Vuosien 2004 ja 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisissa selonteoissa (VNS 6/2004 ja VNS 1/2009) on niin ikään käytetty jalkaväkimiina-termiä johdonmukaisesti. Ottawan sopimuksen suomenkielisessä käännöksessä ja tässä esityksessä on päädytty vakiintuneen käytännön mukaisesti käyttämään termiä jalkaväkimiina.

2 Nykytila

2.1 Kansainvälinen oikeus, sodankäyntiä ja aseita koskevat sopimukset sekä periaatteet

Kansainvälisen oikeuden vakiintuneen ja yleisesti hyväksytyyn periaatteen mukaan valtiot eivät saa sodassa käyttää mitä hyvänsä sodankäyntimenetelmiä ja aseita. Periaate kirjattiin ensimmäistä kertaa valtiosopimukseen jo vuonna 1868, jolloin niin sanotun Pietarin julistuksen osapuolet sitoutuivat olemaan käyttämättä tietynlaisia ammuksia, jotka räjähtävät ihmisruumiiseen osuessaan. Julistuksessa korostettiin, että sotateimien ainoa hyväksyttävä tarkoitus on heikentää vihollisen asevoimia, eikä siten voitaisi hyväksyä sellaisia sodankäyntimenetelmiä, jotka aiheuttaisivat inhimillistä kärsimystä ylisin, mikä tämän tavoitteen saavuttamiseksi oli välttämätöntä.

Pietarin julistuksen jälkeen sodankäyntimenetelmiä ja osapuolten käytettävissä olevia aseita on rajoitettu usealla kansainvälisellä sopimuksella. Haagin toisessa rauhankonferenssissa vuonna 1907 hyväksyttiin sodan lakeja koskevat 14 sopimusta (SopS 11/1924), joilla on yhä suuri merkitys. Ensimmäiseen maailmansotaan mennessä kansainvälinen yhteisö oli jo luonut merkittävän sopimusverkoston sodankäynnissä kielletyistä ja sallituista menetelmistä. Maailmansotien välisenä aikana jatkuneet pyrkimykset aseellisten selkkausten aiheuttamien inhimillisten kärsimysten lievittämiseksi johtivat muun muassa vuonna 1925 hyväksytyyn tukehduttavien, myrkyllisten tai muiden sa-

mankaltaisten kaasujen sekä bakteriologisten keinojen käytön kieltoa sodassa koskevaan pöytäkirjaan (SopS 23/1929) ja sukellusvenneiden toimintaa sodan aikana koskeviin määräyksiin (SopS 18/1937).

Maailmansotien jälkeen vuonna 1949 Punaisen Ristin kansainvälisen komitean (ICRC) aloitteesta ja sen johtamana kokoukseen Geneven diplomaattikonferenssi, joka hyväksyi neljä aseellisissa selkkauksissa sovellettavaa Geneven yleissopimusta (SopS 7 ja 8/1955). Näitä sopimuksia täydennettiin vuonna 1977 hyväksytyllä kahdella lisäpöytäkirjalla (SopS 81 ja 82/1980) ja vuonna 2005 hyväksytyllä kolmannella lisäpöytäkirjalla (SopS 33/2009). Aiemmin mainittu eräitä tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus ja sen kolme pöytäkirjaa hyväksyttiin vuonna 1980. Ne tulivat kansainvälisesti voimaan 2 päivänä joulukuuta 1983. Suomi hyväksyi eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen ja sen kolme pöytäkirjaa toisena valtiona maailmassa toukokuussa 1982. Suomi hyväksyi myös sopimuksen IV ja V pöytäkirjan samoina vuosina, kun ne tulivat kansainvälisesti voimaan, IV pöytäkirjan vuonna 1998 (SopS 52/1998) ja V pöytäkirjan vuonna 2006 (SopS 84 ja 85/2006). Eräitä tavanomaisia aseita koskevaan yleissopimukseen on hallituksen esityksen eduskunnalle antamiseen mennessä liittynyt 113 valtiota.

Euroopan unionin jäsenmaat hyväksyivät lokakuussa 1996 jalkaväkimiinoja koskevan yhteisen toiminnan (96/588/YUTP), jossa sovittiin jäsenvaltioiden tavoitteeksi muutetun II pöytäkirjan vahvistaminen. Yhteisessä toiminnassa korostettiin myös tarvetta saada eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen ja sen muutetun II pöytäkirjan sopimuspuoliksi lisää valtioita. Yhteistä toimintaa muutettiin marraskuussa 1997 (97/817/YUTP). Muutoksessa otettiin huomioon se, että Ottawan sopimus hyväksyttiin syyskuussa 1997 ja avattiin allekirjoitettavaksi saman vuoden joulukuussa. Hallituksen esityksen eduskunnalle antamiseen mennessä muutetun II pöytäkirjan on hyväksynyt 96 maata. Alkuperäisen II pöytäkirjan on hyväksynyt 93 maata.

Edellä mainituista Geneven sopimuksista lisäpöytäkirjoineen, Haagin yleissopimuksista sekä muista aseellisia selkkauksia koske-

vista sopimuksista ja tapaoikeudellisista säännöistä muodostuu kansainväliseksi humanitaariseksi oikeudeksi kutsutun kansainvälisen oikeuden alan keskeinen sisältö.

Kansainvälisen humanitaarisen oikeuden tarkoituksena on rajoittaa aseellisten selkkausten kielteisiä vaikutuksia ja minimoida niistä aiheutuva inhimillinen kärsimys. Oikeudenalan keskeisistä periaatteista on syytä mainita ainakin seuraavat:

a) erotteluperiaate, jonka mukaan aseellisen hyökkäyksen saa kohdistaa vain sotilaskohteisiin ja taistelijoihin, ei siviileihin tai siviilikohteisiin,

b) erotteluperiaatteeseen liittyvä umpimähkäisen voimankäytön kieltö, joka kieltää käyttämästä sellaisia aseita tai sodankäyntimenetelmiä, joiden vaikutuksia ei kyetä riittävästi rajaamaan vain sallittuihin kohteisiin,

c) suhteellisuusperiaate, jonka mukaan hyökkäykseen ei saa ryhtyä, jos siitä odotettavissa olevat vahingot siviileille tai siviilikohteille olisivat liiallisia hyökkäyksellä välittömästi saavutettavaan sotilaalliseen hyötyyn nähden,

d) varotoimiperiaate, jonka mukaan selkkauksen osapuolen on ennen aseellisen voiman käyttöä ryhdyttävä kaikkiin käytettävissä oleviin varotoimiin minimoidakseen voimankäytöstä siviiliväestölle ja -kohteille aiheutuva vahinko, ja

e) kieltö käyttää aseita tai sodankäyntimenetelmiä, jotka aiheuttavat liiallisia vammoja tai tarpeetonta kärsimystä. Nämä periaatteet velvoittavat kaikkia aseellisten selkkausten osapuolia.

2.2 Ottawan sopimuksen merkitys

Jalkaväkimiinat aiheuttavat merkittäviä humanitaarisia ja taloudellisia ongelmia ympäri maailmaa. Ongelmat kohdistuvat erityisesti vähiten kehittyneisiin maihin ja alueisiin, jotka muutenkin kärsivät meneillään olevan tai päättyneen konfliktin vaikutuksista. Miinat ja muut sodan räjähtämättömät jäänteet vaikeuttavat paikallisten yhteisöjen elämää vielä pitkään varsinaisen konfliktin päättymisen jälkeen. Huolimattomasti käytetyt ja merkitsemättömille alueille asetetut miinat eivät tee eroa taistelijoiden ja siviilien välillä, vaan raivaamattomien miinojen vaikutukset kohdistuvat usein raskaimmin juuri

siviiliväestöön. Niiden aiheuttamat vammat ovat lähes poikkeuksetta vaikeita ja kalliita hoitaa, ja niiden aiheuttama työkyvyn menetyks on usein pysyvää. Merkitsemättömät miinat estävät myös maankäyttöä elinkeinotarkoituksiin ja aiheuttavat siten raskaan taloudellisen ja inhimillisen lisärasitteen konfliktista toipuvalla yhteisöllä. Edellä kuvatut syyt vaikeuttavat myös pakolaisten ja valtion sisäisten pakolaisten paluuta kotiseudulle ja normaaliin elämäänsä konfliktin jälkeen. Samalla ne hankaloittavat avustusjärjestöjen toimintaa kriisialueilla ja niiden pääsyä apua tarvitsevien luokse.

Jalkaväkimiinoja on pidetty ongelmallisina myös kansainvälisen humanitaarisen oikeuden näkökulmasta. Muutetulla II pöytäkirjalla pyrittiin erityisesti tähdentämään, että jalkaväkimiinojen käytössä on noudatettava erityistä varovaisuutta, jotta niiden käyttö olisi sopusuunnassa kansainvälisten standardien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteiden kanssa. Pöytäkirja asettaa osapuolille velvoitteita liittyen muun muassa miinoitettujen alueiden merkitsemiseen ja valvontaan sekä raivaamiseen selkkauksen päättymisen jälkeen, määrittelee millaisille alueille miinoja ei saa lainkaan asettaa ja lisäksi kokonaan kieltää tietynlaiset miinat. Suuri osa miinojen siviiliväestölle aiheuttamista vammoista ja vahingoista johtuu kuitenkin miinojen käytöstä näistä säännöistä piittaamatta ja toisinaan niitä tarkoituksellisesti rikoen. Ongelma on erityisen suuri erilaisissa valtiosisäisissä aseellisissa selkkauksissa, joiden osapuolet eivät noudata kansainvälisiä standardeja ja joissa humanitaarisen oikeuden toteutumisen valvominen ja sen sääntöjen toimeenpaneminen on erityisen vaikeaa.

Kansainvälisessä yhteisössä levisi jo muutetun II pöytäkirjan neuvottelujen aikaan käsitys, että jalkaväkimiinojen aiheuttamiin kärsimyksiin voitaisiin riittävän tehokkaasti puuttua vain kieltämällä ne kokonaan. Joulukuussa 1996 Yhdistyneiden kansakuntien (YK) yleiskokous kehotti päätöslauselmasaan 51/45 S kansainvälistä yhteisöä mahdollisimman pikaisesti pääsemään sopuun jalkaväkimiinat kieltävästä sopimuksesta. Ottawan sopimus allekirjoitettiin seuraavana vuonna. Myös kansalaisyhteiskunta tuki voimakkaasti täyskieltoa. Vuoden 1997 Nobelin rauhanpalkinto annettiin International

Campaign to Ban Landmines (ICBL) – nimiselle kansalaisjärjestöjen yhteistyöelimelle sen työstä sopimuksen aikaansaamiseksi. ICBL toimii yhä edelleen aktiivisesti sopimuksen yleismaailmallisen toimeenpanon edistämiseksi sekä toimeenpanon valvonnan vahvistamiseksi.

Ottawan sopimuksen hyväksymisen jälkeen sopimuksen osapuolet ovat tuhonneet yhteensä noin 44 miljoonaa jalkaväkimiinaa. Myös jalkaväkimiinojen uhrien määrä on olennaisesti vähentynyt: kansainvälinen Landmine and Cluster Munitions Monitor -järjestö arvioi, että jalkaväkimiinat aiheuttivat 1990-luvulla noin 25 000 ihmisen kuoleman tai loukkaantumisen vuosittain. Vuonna 2009 uhreja oli järjestön mukaan enää noin 4 000.

2.3 Valtioiden sitoutuminen Ottawan sopimukseen

Ottawan sopimus velvoittaa sopimuspuolia tuhoamaan jo olemassa olevat jalkaväkimiinavarastot viimeistään neljän vuoden kuluessa siitä, kun sopimus on tullut voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta. Hallituksen esityksen antohetkeen mennessä Ottawan sopimuksen 156 sopimuspuolesta vain neljä (Kreikka, Turkki, Ukraina ja Valko-Venäjä) ei ole velvoitteiden mukaisesti tuhonnut jalkaväkimiinavarastojaan. Ottawan sopimus määrää myös miinoitetuilla alueilla olevien jalkaväkimiinojen tuhoamisesta. Miinoitetuilla alueilla olevat jalkaväkimiinat tulee raivata mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään kymmenen vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta. Ensimmäiset määrääjat miinoitettujen alueiden raivaukselle umpeutuivat vuonna 2009.

Valtioiden sitoutuminen Ottawan sopimukseen on edennyt vaiheittain. Tässä esityksessä on valittu viisi eurooppalaista maata, joiden osalta sopimuksen sitoutumis- ja täytäntöönpanomenettelyä on selostettu tarkemmin. Valitut maat voidaan jakaa kolmeen kategoriaan: 1) Ruotsi ja Saksa, jotka olivat Ottawan sopimukseen sitoutumisessa ydinmaita, 2) Kreikka ja Puola, joiden lähtökohdat Ottawan sopimukseen sitoutumisessa ovat olleet samantyyppisiä kuin Suomella ja 3) Iso-Britannia, joka on liittynyt Ottawan sopimukseen, mutta jolla on erityinen miinoite-

tuilla alueilla olevien jalkaväkimiinojen tuhoamisongelma.

Ruotsi

Ruotsin valtiopäivien ulkoasiainvaliokunta linjasi vuonna 1993, että jalkaväkimiinojen täyskielto on ainoa ratkaisu jalkaväkimiinojen aiheuttamiin humanitaarisiin ongelmiin. Lisäksi Ruotsin valtiopäivät päätti kesäkuussa 1993, että Ruotsi tekee ehdotuksen jalkaväkimiinojen täyskiellosta eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen vuoden 1995–1996 tarkistuskonferenssia valmistelemissa neuvotteluissa. Tarkistuskonferenssissa moni maa ilmoitti kannattavansa jalkaväkimiinojen täyskieltoa, mutta edelleen oli myös useita maita, jotka eivät puolustuksellisista syistä voineet kannattaa sitä.

Joulukuussa 1996 Ruotsin valtiopäivät päätti, että Ruotsin puolustusvoimat ei enää käytä jalkaväkimiinoja ja että olemassa olevat jalkaväkimiinat tuhoataan niin pian kuin mahdollista, kuitenkin viimeistään vuonna 2001. Ottawan sopimus tuli Ruotsissa voimaan 1 päivänä toukokuuta 1999. Jo ennen Ottawan sopimusta aloitettu jalkaväkimiinojen tuhoaminen saatiin päätökseen joulukuussa 2001. Ruotsissa ei ole tuotettu eikä Ruotsista viety jalkaväkimiinoja vuoden 1974 jälkeen.

Ruotsi on sopimuksen velvoitteen mukaisesti raportoinut jalkaväkimiinojensa lukumääristä ja miinojen tuhoamisesta. Liittyesään Ottawan sopimukseen Ruotsilla oli noin 2,3 miljoonaa jalkaväkimiinaa. Landmine and Cluster Munition Monitor -järjestön tietojen mukaan Ruotsi ilmoitti aluksi jättävänsä sopimuksen sallimaan miinanraivaus- ja tuhoamiskoulutukseen yhteensä 13 948 jalkaväkimiinaa, mutta ilmoitti vuonna 2003 jättävänsäkin yhteensä 16 015 jalkaväkimiinaa tähän tarkoitukseen. Vuoden 2009 ilmoituksen mukaan näitä miinoja oli jäljellä vielä 7 364 kappaletta. Ruotsissa Ottawan sopimuksen voimaansaattamisen katsottiin edellyttävän kansallisia täytäntöönpanosääntöksiä (RP 1997/98:175), joskin samalla katsottiin, ettei ole tarvetta yhtä yksityiskohtaiseen sääntelyyn kuin kemiallisten aseiden kehittämisen, tuotannon, varastoinnin ja käytön kieltämistä sekä niiden hävittämistä koske-

van yleissopimuksen (SopS 19/1997, *kemiallisten aseiden kieltosopimus*) osalta.

Saksa

Saksa oli yksi valtioista, joka vaikutti Ottawan sopimusta ajaneessa niin sanotussa ydinryhmässä ja oli hyvin varhaisesta vaiheesta lähtien sitoutunut jalkaväkimiinojen täyskieltoon. Saksa oli myös yksi ensimmäisistä valtioista, joka ratifioi sopimuksen. Saksa päätti luopua täydellisesti jalkaväkimiinoistaan huhtikuussa 1996 eli jo ennen Ottawan sopimuksen syntymistä. Vientikielto tuli Saksassa voimaan vuonna 1994.

Saksalla oli ennen täyskiellon hyväksymistä 1,7 miljoonaa jalkaväkimiinaa. Varastojen tuhoaminen saatettiin loppuun joulukuussa 1997. Tuhoamiskustannukset olivat 4,2 miljoonaa Saksan markkaa. Saksa jätti sopimuksen sallimaan miinanraivaus- ja tuhoamiskoulutukseen yhteensä 3 006 jalkaväkimiinaa, joista vuonna 2010 annettujen tietojen mukaan oli jäljellä 2 261 kappaletta.

Saksa on myös panostanut vahvasti humanitaariseen miinatoimintaan, esimerkiksi vuonna 2009 yli 17 miljoonalla eurolla.

Kreikka

Ottawan sopimus tuli Kreikassa voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2004. Myöhäistä liittymistään Kreikka on perustellut sillä, että jalkaväkimiinat olivat keskeisessä roolissa Kreikan puolustuksessa, erityisesti Kreikan ja Turkin välisellä maarajalla. Kreikka ja Turkki liittyivät Ottawan sopimukseen samanaikaisesti.

Ottawan sopimuksen 5 artiklan velvoite tuhota miinoitetuilla alueilla olevat jalkaväkimiinat on Kreikassa lähes toteutettu. Sopimuksen 4 artiklan velvoite tuhota varastoidut jalkaväkimiinat on sen sijaan Kreikassa vielä kesken. Landmine and Cluster Munitions Monitor -järjestön vuoden 2010 raportin mukaan Kreikka on tuhonnut vasta 590 000 jalkaväkimiinaa yhteensä 1,6 miljoonasta jalkaväkimiinastaan. Kreikka jätti miinanraivaus- ja -tuhoamiskoulutukseen yhteensä 7 224 jalkaväkimiinaa. Kreikan vuoden 2008 raportin mukaan sillä oli tähän tarkoitukseen edelleen 7 224 jalkaväkimiinaa.

Puola

Puola allekirjoitti Ottawan sopimuksen vuonna 1997. Allekirjoittamisen yhteydessä Puola asetti ratifioinnin edellytykseksi kolme ehtoa: 1) kaikkien Puolan naapureiden on liityttävä Ottawan sopimukseen, 2) jalkaväkimiinoille on löydettävä korvaava järjestelmä ja 3) kaikkien YK:n turvallisuusneuvoston pysyvien jäsenten on liityttävä sopimukseen.

Puolaan perustettiin huhtikuussa 2004 puolustusministeriön jalkaväkimiinaselvitystyöryhmä tutkimaan Ottawan sopimuksen vaikutuksia. Työryhmä esitti ensimmäisen raporttinsa heinäkuun lopulla 2004. Työryhmä jatkoi työskentelyään selvittäen muun muassa jalkaväkimiinoista luopumisen vaikutuksista asevoimien kehittämiseen ja luopumisesta aiheutuvia kustannuksia. Puolan hallitus päätti vuonna 2008, että Puola liittyy Ottawan sopimuksen vuonna 2012.

Allekirjoittamisen jälkeen Puola on noudattanut Ottawan sopimusta muilta kuin varastoinnin osalta. Puola ei ole valmistanut, tuonut eikä vienyt jalkaväkimiinoja. Puola on raportoinut vapaaehtoisesti jalkaväkimiinojen määrästä ja niiden tuhoamisesta. Vuonna 2008 Puola tuhosi 651 000 jalkaväkimiinaa ja vuonna 2009 133 000 jalkaväkimiinaa. Vuoden 2009 alussa Puolalla oli hieman yli 200 000 jalkaväkimiinaa.

Iso-Britannia

Ottawan sopimus tuli voimaan Isossa-Britanniassa 1 päivänä maaliskuuta 1999. Isossa-Britanniassa oli sopimuksen voimaantullessa noin miljoona jalkaväkimiinaa. Jalkaväkimiinat tuhottiin vuodessa. Iso-Britannia on säilyttänyt jalkaväkimiinoja sopimuksen sallimaan miinanraivaus- ja tuhoamiskoulutukseen. Tähän tarkoitukseen se jätti yhteensä 4 437 jalkaväkimiinaa, joista vuoden 2009 raportin mukaan oli jäljellä 833 jalkaväkimiinaa.

Iso-Britannia ei ole toistaiseksi pystynyt täyttämään Ottawan sopimuksen 5 artiklan velvoitetta tuhota miinoitetuilla alueilla olevat jalkaväkimiinat. Falklandin saarilla on toistasataa Ison-Britannian miinoitamaa kenttää. Saarten tiettyjä osia miinoitettiin Ison-Britannian ja Argentiinan välisen konfliktin aikana vuonna 1982. Iso-Britannia on

saanut tuhoamiselle jatkoajan, joka päättyy 1 päivänä maaliskuuta 2019.

2.4 Suomen tuki humanitaariseen miinatoimintaan

Miinaongelman maailmanlaajuisesta suuruudesta ei ole saatavilla tarkkaa arviota. Miinoitettuja alueita on yli 70 maassa sekä seitsemällä muulla alueella. Ainakin 54 maata ja aluetta vastaanotti sopimusvelvoitteiden mukaista avustusta miinatoimintaan vuonna 2009. Suurimmat avunsaajat olivat Afganistan, Sudan, Irak, Libanon ja Kambodža. Miinatilannetta seuraavan Landmine Monitor -julkaisun mukaan vuosina 1999–2009 miinojen uhreja oli liki 74 000. Sen mukaan uhrien ja miinaonnettomuusmaiden- ja alueiden kokonaismäärä on kuitenkin laskussa, mutta kehitys on ollut epätasaista maasta ja alueesta riippuen. Varsinkin kehitysmaissa vaikeudet sopimusvelvoitteiden saavuttamisessa johtuvat muun muassa kansallisten voimavarojen puutteesta ja finanssikriisin aiheuttamasta kansainvälisen rahoituksen vähenemisestä. Tilanteen ei uskota paranevan tulevaisuudessa.

Suomi on osallistunut aktiivisesti humanitaarisen miinatoiminnan tukemiseen kehitysmaissa. Humanitaarinen miinatoiminta kattaa sodan sekä aseellisten selkkausten jäljiltä jääneiden miinojen ja räjähtämättömien jäänteiden raivauksen ja tuhoamisen, uhrien sopeuttamisen takaisin yhteiskuntaan, ennaltaehkäisevän valistuksen ja muut tukitoimet sekä miinavarastojen tuhoamisen. Suomen harjoittama humanitaarinen miinatoiminta tukee humanitaarisen avun, sotilaallisen- ja siviilikriisinhallinnan sekä kehitysyhteistyön tavoitteiden toteuttamista, kuten köyhyyden vähentämistä, kansallisen miinatoimintakapasiteetin vahvistamista ja pakolaisten kotiinpaluuta. Vuosina 2008–2010 on humanitaariseen miinatoimintaan kohdennettu 5 miljoonaa euroa vuodessa maittain kohdentamattomista kehitysyhteistyömäärärahoista. Suomen tuki on kanavoitu YK:n miinatoimintakeskuksen (UNMAS), Geneven kansainvälisen humanitaarisen miinatoimintakeskuksen (GICHD), Suomen Punaisen Ristin (SPR) / ICRC:n, Kirkon ulkomaanavun, HALO Trust Fundin, Handicap Internationalin ja Norwegian People's Aid-järjestöjen kaut-

ta. Kohdemaat ovat tyypillisesti hauraita maita, ja ne ovat kattaneet muun muassa Afganistanin, Angolan, Etiopian, Irakin, Kambodžhan, Somalimaan ja Tshadin. Tuella on pyritty kattamaan humanitaarisen miinatoiminnan kaikki osa-alueet.

Suomen tukemista maista Afganistanin miinaongelma on yhä yksi maailman pahimmista. Edistystäkin on tapahtunut huolimatta maan vaikeasta tilanteesta. Jo 20 vuotta jatkuneen miinaohjelman toimeenpano on perustunut joustavuuteen ja paikallisten osallistumiseen. Ottawan sopimuksen tavoitteiden saavuttaminen määräaikaan 2013 mennessä vaatisi kuitenkin operaatioiden mittavaa laajentamista sekä huomattavaa kansainvälistä tukea. Myöskään uhrien ja vammautuneiden avustustoimintaan ei ole kyetty panostamaan. Kansainvälinen tuki Afganistaniin vuonna 2008 oli 105 miljoonaa dollaria. Suomen tuki on ohjattu UNMAS:n ja HALO Trust Fundin kautta, ja se oli vuosina 2008–2010 yhteensä 5,6 miljoonaa euroa.

Angolassa YK:n kehitysohjelma (UNDP) tukee kansallista miinatoiminnan koordinoitijärjestöä, mutta Angolan hallitus ei ole kuitenkaan sitoutunut riittävästi miinaongelman ratkaisuun. Raivattavan alueen koosta ei ole varmaa tietoa, ja lisää miinoitettuja alueita uskotaan myös löytyvän. Myöskään uhrien lukumääristä ei ole aukotonta ja luotettavaa tietoa. Riskivalistusta on tehty Angolassa vuodesta 1999, mutta sen merkitys on vähemmän. Vammautuneille tarjotut palvelut ovat rajallisia ja kansallinen uhrien avustushjelma oli 2009 vielä pitkälti toteuttamatta. Kansainvälinen tuki Angolaan vuonna 2008 oli 22,1 miljoonaa dollaria. Suomen tuki on ohjattu Kirkon ulkomaan avun, SPR:n / ICRC:n ja HALO:n kautta, ja se oli yhteensä 2,3 miljoonaa euroa vuosina 2008–2010.

Etiopian hallitus on sitoutunut miinatoimintaan, mutta miinoitetun alan koosta ei ole varmaa tietoa. Myöskään vammautuneiden tarpeita ei ole kyetty tarpeeksi ottamaan huomioon julkisessa terveydenhuollossa ja uhrien lukumäärän seurantaan vaikeuttaa kansallisten seurantamekanismien puute. Miina-
varaston tuhoamisoperaatio saatiin päätökseen keväällä 2009. Vuonna 2008 miinatoimintaa rahoitettiin kansainvälisesti 18,9 miljoonalla dollarilla. Suomen tuki ohjattiin Norwegian People's Aid-järjestön kautta, ja

se oli yhteensä 600 000 euroa vuosina 2008–2010.

Irakissa miinoja ja sodan räjähtämättömiä jäänteitä on ympäri maata, erityisesti pohjoisessa. Etelässä rypäleaset ja räjähtämättömät jäänteet ovat suurin ongelma. Miinatoiminta on jatkunut pohjoisosissa vuodesta 2003, mutta muualla maassa sekä turvallisuus- että poliittinen tilanne ovat hankaloittaneet toiminnan järjestämistä. YK:n mukaan hallitus ei ole huomioinut miinatoimintaa riittävästi, ja YK:n lastenavun rahaston (UNICEF) ja UNDP:n mukaan raivaus saattaa viedä vuosikymmeniä. Tiedonhallinta on puutteellista, mutta uhrien määrää pidetään huomattavana. Miinatoiminnan kansainvälinen rahoitus Irakissa vuonna 2008 oli 35,9 miljoonaa dollaria. Suomen tuki ohjattiin SPR:n / ICRC:n kautta, ja se oli vuosina 2008–2010 yhteensä 600 000 euroa.

Kambodža kuuluu maailman miinoite-
tuimpiin maihin. Vaikka uusi tekniikka ja välineistö ovat edistäneet raivausta viime vuosina, Kambodža ei ole kyennyt täyttämään yleissopimuksen kaikkia velvoitteita. Kambodža on pyytänyt ja saanut 10 vuoden pidentymisen raivausmääräajalleen, joka päättyi tammikuun 2010 alussa. Miinojen raivauksen ohella maa tarvitsee tukea vammautuneiden perustarpeisiin vastaamisessa. Kansainvälisesti Kambodžhan miinatoimintaa rahoitettiin vuonna 2008 yhteensä 28 miljoonalla dollarilla, ja kansallisesti 1,8 miljoonalla dollarilla. Suomen tuki on kanavoitu Handicap International-järjestön, HALO:n ja Kirkon ulkomaanavun kautta, ja se oli vuosina 2008–2010 yhteensä 3,5 miljoonaa euroa.

Somaliassa miinojen ja sodan räjähtämättömien jäänteiden levinneisyyttä ei ole voitu määritellä tarkasti, ja erityisesti maan keski-osissa ja etelän konfliktialueilla turvallisuus-
syyt ovat este kansainväliselle toiminnalle. UNMAS:n toimintaa on etelässä laajennettu Somalian miinatoimintaohjelman (UNSO-
MA) perustamisella, ja UNMAS arvioi vuoden 2010 aikana, millä alueilla toimintaa voidaan jatkaa. Somalimaassa UNDP jatkaa paikallisten viranomaisten tukemista. Somalimaassa maamiinat kiellettiin lainsäädännössä vuonna 2009. Miinaongelman suuruudesta sekä vaarallisen alueen laajuudesta ei olla yksimielisiä, mutta sodan räjähtämättömiä jäänteitä pidetään yhtä suurena vaarana kuin

miinoja. HALO:n ja Somalimaan kansallisen miinatoimintakeskuksen yhteistyösopimuksen seurauksena HALO aloitti tilanteen uudelleen kartoituksen vuonna 2008. Kansainvälinen avustus Somalimaahan vuonna 2008 oli 4,4 miljoonaa dollaria. Suomen tuki on ohjattu HALO:n kautta, ja se oli yhteensä 470 000 euroa vuosina 2008 – 2010.

Tshad ei kyennyt saavuttamaan tavoitettaan miinaraivauksessa marraskuun 2009 alussa päättyneeseen määräaikaan mennessä. Se on pyytänyt 14 kuukautta arviointiaikaa ennen uuden määräjän asettamista. Syynä ovat muun muassa odotettua laajempi miinaongelma, aseellinen konflikti sekä miinatominnan huono hallinta. Tiedot Itä-Tshadissa olevien miinojen määristä ovat niukat. Maassa toiminnan suurimpiin haasteisiin kuuluivat vaihtelevat turvallisuusongelmat sekä suuret pakolaismäärät sekä maansisäisesti että naapurivaltioista Sudanista ja Keski-Afrikan tasavallasta. Miinatomintaa rahoitettiin vuonna 2008 kansainvälisesti 2,1 miljoonalla dollarilla ja kansallisesti 2,6 miljoonalla dollarilla. Rahoituksen vähyys rajoitti UNMAS:n toiminnan raivaukseen ja kartoitukseen. Suomen tukea kanavoitiin SPR:n / ICRC:n kautta Tshadiin ensimmäistä kertaa vuonna 2009. Yhteensä Tshadin tukemiseen on myönnetty 400 000 euroa vuosille 2009 – 2010.

2.5 Suomen liittymisvalmistelut

Suomi on vuonna 1983 voimaan tulleen eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen ja sen kolmen pöytäkirjan sopimuspuoli. Suomi on hyväksynyt myös sopimuksen IV ja V pöytäkirjan. Näistä I pöytäkirja koskee havaitsemattomia sirpaleita, II pöytäkirja miinojen, ansojen ja muiden taistelulaitteiden käyttöä koskevia kieltoja ja rajoituksia, III pöytäkirja polttoaseiden käyttöä koskevia kieltoja ja rajoituksia, IV pöytäkirja sokeuttavia laseraseita sekä V pöytäkirja sodan räjähtämättömiä jäänteitä. Suomi on myös hyväksynyt mainitun II pöytäkirjan muutokset.

Suomen liittymistä Ottawan sopimukseen on hidastanut jalkaväkimiinojen keskeinen asema osana Suomen alueellista puolustusdoktriinia. Suunniteltu ja hallittu miinoitteiden käyttö on ollut Suomessa suhteellisesti

tärkeämmässä asemassa kuin useissa Euroopan maissa. Suomessa ei ole kuitenkaan miinoitettuja alueita. Suomessa ei ole valmistettu jalkaväkimiinoja vuoden 1981 jälkeen eikä Suomesta ole koskaan viety jalkaväkimiinoja ulkomaille.

Suomella ei ole aiemmin katsottu olevan taloudellisia eikä teknisiä edellytyksiä sitoutua Ottawan sopimuksen kieltämien jalkaväkimiinojen hävittämiseen ja jalkaväkimiinojen korvaamiseen muilla menetelmillä sopimuksen edellyttämässä aikataulussa. Jalkaväkimiinoista luopumisen ilman korvaavien järjestelmien hankintaa on katsottu heikentävän olennaisesti Suomen puolustuskykyä.

Suomen hallitus linjasi vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa Suomen liittyvän Ottawan sopimukseen vuonna 2012. Samalla linjattiin, että Suomen jalkaväkimiinavarastot hävitetään sopimuksen velvoitteiden mukaisesti vuoden 2016 loppuun mennessä. Koska hävittämisvelvollisuus kytkeytyy kuitenkin Suomen liittymisaikatauluun, jalkaväkimiinojen hävittämisen lopullinen ajankohta tarkentuu myöhemmin. Selonteossa todettiin lisäksi, että uskottava puolustuskyky ylläpidetään toteuttamalla jalkaväkimiinat korvaavien järjestelmien hankinnat vuosina 2009 - 2016 osoittamalla puolustushallinnon määräraha-kehitykseen tarvittava lisärahoitus. Liittymistä koskeva linjaus vahvistettiin myös vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteossa. Joulukuussa 2009 tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan kokouksessa käsiteltiin Suomen liittymistä Ottawan sopimukseen. Kokouksessa tehtiin linjaus, jonka perusteella Suomi aloitti valmistelut liittyäkseen Ottawan sopimukseen vuoden 2012 alkupuolella.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteena on hyväksyä ja saattaa kansallisesti voimaan Ottawan sopimus sekä tehdä sopimuksen määräysten täytäntöön panemiseksi tarvittavat muutokset rikoslakiin ja pakkokeinolakiin. Liittymällä Ottawan sopimukseen Suomi tukisi osaltaan so-

pimuksen sisältämän jalkaväki miinojen täyskiellon yleismaailmallistumista.

Ottawan sopimuksen mukaan sopimuspuolten on toteutettava toimet, joilla estetään ja torjutaan yleissopimuksessa kiellettyä toimintaa.

Ottawan sopimuksen määräykset velvoittavat sopimuspuolia tuhoamaan kaikki omistamansa tai hallinnassaan olevat varastoidut jalkaväki miinat mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään neljän vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Sopimuspuolet sitoutuvat myös tuhoamaan kaikki lainkäyttövaltaansa tai valvontaansa kuuluvilla miinoitetuilla alueilla olevat jalkaväki miinat mahdollisimman pian tai joka tapauksessa viimeistään kymmenen vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Sopimuspuoli voi pyytää tämän määräajan pidentämistä enintään kymmenellä vuodella. Suomessa ei ole miinoitettuja alueita. Kieltojen tueksi sopimus sisältää raportointi- ja valvontajärjestelmän.

Keskeinen osa sopimusta on sopimuspuolten velvollisuus antaa YK:n pääsihteerille tiedot muun muassa kansallisista täytäntöönpanotoimista, varastoitujen jalkaväki miinojen kokonaismäärästä, raivaamiskoulutukseen jätettävien miinojen kokonaismäärästä sekä miinojen tuhoamiseen tarkoitettujen ohjelmien edistymisestä 180 päivän kuluessa siitä, kun sopimus tulee voimaan sopimuspuolen osalta. Kun sopimus tulee voimaan siihen myöhemmin liittyneiden valtioiden osalta kuuden kuukauden kuluessa liittymiskirjan tallettamisesta, tarkoittaa tämä käytännössä Suomen osalta sitä, että ensimmäinen ilmoitus on tehtävä noin vuoden kuluessa siitä päivästä, jolloin sopimuksen liittymiskirja on talletettu YK:n pääsihteerin huostaan.

Sopimuksen noudattamisen varmistamiseksi sopimus mahdollistaa menettelyn, jossa yksi tai useampi sopimuspuoli voi esittää YK:n pääsihteerille selvityspyynnön epäillessään, ettei toinen sopimuspuoli noudata sopimuksen velvoitteita. Jos pyyntö ei ole perusteeton, sen perusteella pyydetään sopimuspuolta vastaamaan YK:n pääsihteerin välityksellä määräajassa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle. Asia on mahdollista saattaa myös käsiteltäväksi sopimuspuolten kokouksessa tai asian selvittämistä varten koolle

kutsutussa erityiskokouksessa. Jos asiassa tarvitaan lisäselvitystä, sopimuspuolten kokous tai erityiskokous valtuuttaa erityisen selvitysvaltuuskunnan, jolle vahvistetaan toimeksianto. Valtio, jolta selvitystä on pyydetty, voi milloin tahansa kutsua mainitun selvitysvaltuuskunnan alueelleen. Selvityspyynnön vastaanottaneella valtiolla on oikeus edellyttää valtuuskunnalta tarpeellisia järjestelyjä perustuslaillisten oikeuksien suojaamiseksi taikka selvitysvaltuuskunnan jäsenen fyysisen suojelun ja turvallisuuden varmistamiseksi. Selvitysvaltuuskuntaa ei ole vielä koskaan kutsuttu minkään sopimuspuolen alueelle.

Ottawan sopimuksen voimaansaattamislakiin ehdotetaan otettavaksi tarvittavat täytäntöönpanosäännökset selvitysten toteuttamiseksi. Näitä olisivat muun ohella säännökset toimivaltaisesta viranomaisesta, tietojen luovuttamisesta ja selvitysoikeuksista. Lakiehdotuksen mukaan selvitystä ei saa toimittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa ja selvitykseen tulee aina osallistua ulkoasiainministeriön edustaja.

Ottawan sopimus edellyttää sopimuksen vastaisten tekojen kriminalisointia. Rikoslain (39/1889) 11 luvun nykyisten säännösten nojalla voitaisiin rangaista niistä teoista, jotka tapahtuvat sodan tai aseellisen selkkauksen aikana tai yhteydessä. Ne eivät kuitenkaan ole riittäviä, minkä vuoksi on tarpeen muuttaa rikoslain 11 lukua sisällyttämällä siihen säännös jalkaväki miinojen kiellon rikkomisesta (uusi 9 b §). Lisäksi on tarpeen muuttaa rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetun asetusta (627/1996) lisäämällä asetukseen säännös, jossa sellainen jalkaväki miinakiellon rikkominen, jota tarkoitetaan jalkaväki miinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyssä sopimuksessa, säädettäisiin kansainväliseksi rikokseksi.

Myös pakkokeinolakia muutettaisiin niin, että jalkaväki miinakiellon rikkomista koskevassa esitutkinnassa voitaisiin käyttää telekuuntelua ja asuntokuuntelua.

Koska Ottawan yleissopimus tulee Suomessa voimaan ennen uuden pakkokeinolain (x/2011) voimaantuloa, muutokset esitetään tehtäväksi sekä voimassa olevaan että uuteen pakkokeinolakiin.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Sopimuksen vaikutus kansalliseen puolustukseen

Suomen puolustamisessa jalkaväkimiinoilla on ollut erityinen merkitys laajamittaisen hyökkäyksen torjunnassa. Jalkaväkimiinat ovat olleet oleellinen osa alueellisten joukkojen sotavarustusta ja torjuntakykyä. Suomella ei ole miina-aseen ohella muita määrällisesti riittäviä asejärjestelmiä, joilla mekanisoidun hyökkääjän liikettä kyettäisiin hidastamaan ja pysäyttämään yhtä tehokkaasti. Suomen liittyminen Ottawan sopimukseen edellyttäisi Suomessa olevien jalkaväkimiinojen tuhoamista sopimuksessa sallittuja poikkeuksia lukuun ottamatta. Puolustusvoimille ei siten jäisi käyttöön jalkaväkimiinoja, mikä vaikeuttaisi tärkeimmän miinatyyppin, panssarimiinan, raivaamisen estämistä. Lisäksi jalkaväkimiinoista luopuminen vaikuttaisi taistelukentän valvontakykyyn erityisesti pimeällä, kykyyn suojata avainkohteita ja ryhmitysalueita sekä panssarimiinojen käyttöperiaatteisiin.

Puolustusvoimien selvitysten mukaan jalkaväkimiinojen käytöstä luopuminen merkitsisi hyökkääjän etenemisnopeuden merkittävä kasvua ja omien tappioiden lisääntymistä. Jalkaväkimiinojen aiheuttamaa psykologista pelotevaikutusta hyökkääjän etenemisen hidastamiseksi ei voida vastaavalla tavalla korvata millään muulla järjestelmällä.

Suomi on jo aiemmin sitoutunut miinoittamaan ja merkitemään miinoitteensa muutetun II pöytäkirjan määräysten mukaisesti. Näin ollen panssarimiinojen raivaamista hidastavat ja vaikeuttavat jalkaväkimiinat sekä niiden psykologinen pelotevaikutus on kohdistettu pelkästään sotilaallisiin toimijoihin. Myös puolustusvoimien määräysten mukaan mahdolliset miinoitteet on Suomessa aina tullut merkitä selvästi, joten siviileillä ei ole ollut todellista vaaraa eksyä miinoitetulle alueelle.

Jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaamiseksi on puolustusvoimissa käynnistetty doktriinitarkistus. Pääosa miinojen käyttöperiaatteiden muutoksista on kirjattu puolustusvoimien uusiin toimintaoppaisiin ja käsikirjoihin. Muutosvalmistelut koulutuksen osalta on jo käynnistetty, eikä esimerkiksi maavoimien

mien valmiusyhtymissä enää kouluteta jalkaväkimiinojen käyttöä, paitsi raivaamis- ja johtajakoulutuksen yhteydessä.

Jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaamisohjelma käynnistettiin puolustusvoimissa vuonna 2004. Jalkaväkimiinojen korvaamisessa peruslähtökohtana on ollut se, ettei korvata jalkaväkimiinoja vaan niiden luopumisen myötä menetettävää suorituskykyä. Hankinnat käynnistyivät vuonna 2009. Ensimmäisenä toteutettiin viuhkapanosten hankinta, pimeätoimintavälineistön hankinnat ja modernien laukaisimien hankinnat panssarimiinoin. Toisessa vaiheessa jatketaan jo aloitettuja hankintoja ja aloitetaan sensorijärjestelmien hankinta. Valmistelussa ovat yksittäisen taistelijan ja joukon tilannetietoisuutta sekä maalinosoituskykyä lisäävät maalinpaikannus-, minilennokki- ja aluevalvontajärjestelmien hankinnat. Hankinnat päättyvät puolustusvoimien suunnitelmien mukaisesti vuonna 2016. Jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaamiseen sisältyy myös sotilaallisen kaukovaikuttamisen kehittäminen (raskas raketinheitinjärjestelmä).

Jos Suomi liittyy Ottawan sopimukseen, jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaaminen edellä kuvatuilla menetelmillä ja välineillä mahdollistaa menetetyt sotilaallisen suorituskyvyn kohtuullisen korvaamisen kansallisessa puolustuksessa. Menetetyt suorituskyvyn korvaaminen vaihtoehtoisilla menetelmillä arvioidaan tulevan jalkaväkimiinoin perustuvaa ratkaisua kalliimmaksi sekä välineiden hankinnan että ylläpidon osalta. Koska täysimääräistä rahoitusta korvaaviin hankintoihin ei ole mahdollista saada, johtaa tämä puolestaan siihen, että muiden suorituskykyjen kehittämiseen ja ylläpitämiseen jää vähemmän resursseja.

4.2 Jalkaväkimiinojen tuhoaminen ja miinoitetut alueet

Puolustusvoimilla on Ottawan sopimuksen kieltämiä jalkaväkimiinoja yhteensä 1 029 763 kappaletta, joista sakaramiinoja 801 618 kappaletta ja putkimiinoja 228 145 kappaletta. Ottawan sopimukseen liittymisen jälkeen Suomelle ei jää operatiiviseen käyttöön jalkaväkimiinoja. Sopimukseen liittymisestä johtuen Suomessa kielletään Sakaramiina

(SM 65–89), Putkimiina (PM 43–59) ja Putkimiina (PM 65–98).

Sakaramiinaa (SM 65–98) on käytetty panssarimiinoitteissa vaikeuttamassa panssarimiinojen raivaamista. Tulevaisuudessa näiden miinojen suorituskykyä pyritään korvaamaan hankkimalla teollisesti valmistettuja käsittelynestolaitteita.

Putkimiinoja (PM 43–95 ja PM 65–98) on käytetty panssarimiinoitteissa vaikeuttamassa panssarimiinojen raivaamista. Tämä suorituskyky pyritään tulevaisuudessa korvaamaan hankkimalla teollisesti valmistettuja käsittelynestolaitteita. Edelleen miinoja on käytetty vastustajan jalkaväkeä vastaan tiedon ulkopuolella ja katvealueilla sekä passiivisesti että aktiivisesti laukaistavina. Tätä suorituskykyä korvataan jatkossa käyttämällä viuhkapanoksia.

Puolustusvoimat suunnittelee tuhoavansa kaikki jalkaväkimiinansa Ottawan sopimuksen 4 artiklassa asetetun neljän vuoden aikana, pois lukien 3 artiklan mukaiset miinanetsintä-, miinanraivaus-, ja miinantuhoamistekniikan kehittämistä ja niihin liittyvää koulutusta varten jätettävät miinat. Jalkaväkimiinojen hävittäminen aloitetaan viimeistään vuonna 2012.

Sakaramiinat (SM 65–98) hävitetään siten, että sytyttimet tuhoetaan ja sakaralaukaisimet toimitetaan metallinkierrätykseen. Panososat pakataan uudelleen ja osoitetaan soveltuvin osin tulenkuvauskäyttöön ja räjäytyskoulutukseen. Putkimiinat (PM 43–95 ja PM 68–95) hävitetään räjäyttämällä ne massaräjätysleireillä. Menettely vastaa nykyistä tuhoamiskäytäntöä, eikä jalkaväkimiinojen hävittämiseen räjäyttämällä näin ollen voida katsoa liittyvän nykyisestä tilanteesta poikkeavia ympäristövaikutuksia.

Suomessa ei ole miinoitettuja alueita eikä alueita, joilla miinoittamista harjoiteltaisiin kovilla välineillä, vaan kaikki miinat pidetään varastossa. On kuitenkin huomattava, että Suomessa on edelleen toisen maailmansodan jäljiltä alueita, joilta voi löytyä miinoja. Kaikki räjähdysvaaralliset alueet on kirjattu Pioneerirykmentin ylläpitämään tietokantaan. Pääosa näistä räjähteistä on kuitenkin muita kuin miinoja.

4.3 Jalkaväkimiinojen säilyttäminen miinanetsintä-, miinanraivaus- ja miinantuhoamistekniikan kehittämiseen

Ottawan sopimuksen 3 artikla sallii jalkaväkimiinojen säilyttämisen miinanetsintä-, miinanraivaus- tai miinantuhoamistekniikan kehittämistä ja koulutusta varten. Sopimuspuolet ovat yleisesti käyttäneet tätä mahdollisuutta ja jättäneet pienehkön määrän jalkaväkimiinoja koulutustarpeita varten. Myös Suomen on välttämätöntä tukeutua 3 artiklan sallimaan poikkeukseen, koska jalkaväkimiinoja jää Suomen liittymisen jälkeen operatiiviseen käyttöön Suomen lähialueelle ja alueille, joissa Suomi toimii kriisinhallintaoperaatioissa. On oletettavaa, että miinojen raivaaminen jatkuu kansainvälisissä operaatioissa vielä kymmenien vuosien ajan. Suomi on suunnitellut jättävänsä Ottawan sopimuksen 2 artiklan määritelmän mukaisia jalkaväkimiinoja miinanetsintä-, miinanraivaus- ja miinantuhoamistekniikan kehittämistä ja niihin liittyvää koulutusta varten. Suomelle jää sakaramiinoja (SM 65–98) 9 000 kappaletta, putkimiinoja (PM 43–95) 3 000 kappaletta ja putkimiinoja (PM 68–98) 4 500 kappaletta. Jäljelle jäävien jalkaväkimiinojen lukumäärä riittää koulutustarpeisiin 20 vuoden ajaksi.

Muita sopimuksen 2 artiklassa mainittuja miinoja, joita ei sopimuksen mukaan edellytetä tuhottavaksi, ovat Telamiina 65–77, Telamiina 62 P3, Pohjamiina 87 sekä Pohjamiina 87 94. Lisäksi käyttöön jää miinoja tai miinanomaisesti käytettäviä räjähteitä, jotka kuitenkin eivät täytä 2 artiklassa esitettyä miinan määritelmää, kuten Raskas kylkipanos 81, Kevyt kylkipanos 87, Viuhkapanos 84, Viuhkapanos 88, Viuhkapanos 01 ja Viuhkapanos 2010. Nämä panokset ovat täyhysteisesti laukaistavia.

4.4 Vaikutus puolustusvoimien muihin lakisääteisiin tehtäviin

Sopimuksen voimaantulo ei heikennä puolustusvoimien kykyä hoitaa virka-aputehtäviä ja kriisinhallintatehtäviä edellyttäen, että liittymisen yhteydessä tehdään sopimuksen 3 artiklan mukainen sallittu poikkeus jalkaväkimiinojen varaamisesta miinanetsintä-, -raivaus ja -tuhoamistekniikan kehittämistä ja

kouluttamista varten. Ilman tätä poikkeusta puolustusvoimien kyky toteuttaa sotilasräjähdeiden etsintä- ja raivaamistehtäviä heikentyy.

Uudet toiminnalliset ja tekniset ratkaisut mahdollistavat korvaavien järjestelmien käytön laajasti puolustusvoimien lakisääteisten tehtävien toteuttamisessa. Modernia pimeätoimintavälineistöä, tähytysvälineitä, minilennokkeja ja aluevalvontajärjestelmiä voidaan käyttää muiden viranomaisten tukemiseksi ja osallistuttaessa kansainväliseen kriisinhallintaan. Virka-aputehtävissä ja kriisinhallinnassa tarvitaan usein kehittyntä valvonta- ja tiedustelukykyä. Kriisinhallintatehtävissä voidaan myös käyttää viuhkapanoksia tukikohtien suojaamisessa.

4.5 Taloudelliset vaikutukset

Sopimuksen noudattamisesta aiheutuu suuria kustannuksia, kuten jalkaväkimiinojen hävittämiskustannukset ja sopimuspuolten kokouskustannukset, sekä sopimusveloitteisiin nähden epäsuoria kustannuksia, kuten korvaavien järjestelmien hankintakustannukset ja humanitaarisen miinotoiminnan tukemiseen liittyvät kustannukset.

Jalkaväkimiinojen hävittämisen kokonaiskustannukset ovat noin 220 000 euroa, jossa laskentaperusteena on materiaalin hävittämisen bruttokilohinta.

Sopimuspuolten kokouksen tai tarkistuskonferenssin kustannuksista vastaavat sekä sopimuspuolet että näihin kokouksiin ja konferensseihin osallistuvat yleissopimuksen ulkopuoliset valtiot YK:n sovitun maksuosuusasteikon mukaisesti. Näin ollen Suomi on maksanut kyseisiä kustannuksia jo ennen sopimukseen liittymistään. Sopimuspuolet vastaavat myös mahdollisten selvitysvaltuuskuntien kustannuksista YK:n sovitun maksuosuusasteikon mukaisesti.

Korvaavien järjestelmien hankintoihin on varattu yhteensä 200 miljoonaa euroa mukaan lukien arvonlisävero ja raskaan raketinheitinjärjestelmän hankintarahoitus.

Suomessa ei ole valmistettu jalkaväkimiinoja vuosiin, joten jalkaväkimiinojen kiellolla ei ole vaikutusta Suomen puolustusvälineiteollisuudelle. Jalkaväkimiinojen suorituskyvyn korvaamiseen liittyvällä rahoituksella on hankittu kotimaasta viuhkapanoksia,

pimeänäkölaitteita ja pimeätähtäimiä, panssariimiinoiden modernisointiin liittyvää laitteistoa sekä merkitsemisvälineitä. Hankintoihin käytetystä noin 163 miljoonasta eurosta kotimaan hankintojen osuus on noin 63 miljoonaa euroa.

Suomi on tukenut humanitaarista miinotoimintaa Ottawan sopimuksen 6 artiklan mukaisesti jo ennen Suomen liittymistä sopimukseen. Tukea on annettu sopimuksen kansainvälisestä voimaantulosta vuodesta 1999 lähtien yhteensä 58,6 miljoonaa euroa. Viime vuosina tuki on ollut noin 5 miljoonaa euroa vuodessa, ja se on rahoitettu maittain kohdentamattomista kehitysyhteistyömäärärahoista. Vuodelle 2011 on sopimuksetekovaltuuksin varattu 5,3 miljoonaa euroa. Tämän jälkeen apua on tarkoitettu kasvattaa vähitellen siten, että vuonna 2014 saavutettaisiin 6 miljoonan euron vuositaso.

5 Asian valmistelu

5.1 Ottawan prosessi

Pääosin YK-järjestelmän ulkopuolella toteutunut Ottawan prosessi tähtäsi jalkaväkimiinojen täydelliseen kieltämiseen. Hallitusten ohella kansalaisjärjestöillä oli prosessissa merkittävä rooli. Noin 1 400 järjestöä kattava ICBL oli alusta lähtien avainasemassa. Prosessin tuloksena syntynyt Ottawan sopimus hyväksyttiin Oslissa syyskuussa 1997 pidetyssä diplomaattikonferenssissa, johon Suomi osallistui tarkkailijana. Sopimus avattiin allekirjoitettavaksi Ottawassa joulukuun alussa 1997 ja se tuli kansainvälisesti voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1999. Sopimukseen on sitoutunut tähän mennessä 156 valtiota. Sopimuksen 39 ulkopuolisesta maasta merkittävimpiä ovat Kiina, Venäjä ja Yhdysvallat.

Ottawan prosessin rinnalla olivat YK:n piirissä käynnissä neuvottelut muutetusta II pöytäkirjasta. Eräitä tavanomaisia aseita koskevan yleissopimuksen II pöytäkirjaa haluttiin uudistaa niin, että maamiinojen käyttöä rajoitettaisiin edelleen. Muutettu II pöytäkirja hyväksyttiin vaikeiden neuvottelujen jälkeen 3 päivänä toukokuuta 1996. Suomi hyväksyi muutetun II pöytäkirjan 31 päivänä lokakuuta 1997.

5.2 Ottawan sopimuksen tarkistuskonferenssit ja sopimuspuolten kokoukset

Ottawan sopimuksen ensimmäinen tarkistuskonferenssi pidettiin loppuvuodesta 2004 Nairobissa, Keniassa. Tarkistuskonferenssiin osallistui 110 sopimuspuolta. Suomi osallistui tarkistuskonferenssiin tarkkailijana 19 muun maan kanssa. Nairobin tarkistuskonferenssin aikoihin oli jo selvää, että Ottawan sopimuksen velvoitteiden noudattaminen on haasteellista erityisesti köyhille maille. Tarkistuskonferenssissa todettiin humanitaarisen miinanraivauksen ja miinauhrien avustamisen olevan seuraavan viisivuotiskauden suurimpia haasteita. Tarkistuskonferenssissa hyväksyttiin toimintasuunnitelma (Nairobi Action Plan 2005–2009) sopimuksen universaalisuuden lisäämiseksi ja sopimuksen velvoitteiden toimeenpanon tukemiseksi. Lisäksi hyväksyttiin julistus (2004 Nairobi Declaration), jossa sopimuspuolet vakuuttavat sitoutumistaan miinavapaan maailman saavuttamiseksi.

Ottawan sopimuksen toinen tarkistuskonferenssi pidettiin loppuvuodesta 2009 Cartagena de Indiasissa, Kolumbiassa. Tarkistuskonferenssiin osallistui 127 sopimuspuolta. Suomi osallistui tarkistuskonferenssiin tarkkailijana 18 muun maan kanssa. Tarkistuskonferenssin pääpaino oli edelleen humanitaarisissa kysymyksissä ja sopimusmääräysten toimeenpanoa koskevissa ongelmissa. Tarkistuskonferenssissa hyväksyttiin toimintasuunnitelma (Cartagena Action Plan 2010–2014) universaalisuuden lisäämiseksi. Lisäksi hyväksyttiin julistus (2009 Cartagena Declaration), jossa kehoitetaan jatkamaan työtä jalkaväkimiinojen täyskiellon puolesta ja avustamaan miinauhreja parhaalla mahdollisella tavalla.

Sopimuspuolten kokouksissa vuosina 2008–2010 myönnettiin lykkäystä teknisistä, ympäristöllisistä ja/tai rahoituksellisista syistä

25 sopimusvaltiolle. Kaikkiaan 54 sopimuspuolta on aikanaan raportoinut miinoitetuista alueista. Näistä 16 on ilmoittanut raivanneensa kaikki miinoitetut alueensa.

5.3 Asian valmistelu Suomessa

Suomen hallitus linjasi vuoden 2004 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteos- sa Suomen liittyvän Ottawan sopimukseen vuonna 2012. Samassa yhteydessä Suomi sitoutui hävittämään sopimuksen kattamat miinat vuoden 2016 loppuun mennessä. Nämä sitoumukset vahvistettiin vuoden 2009 turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa selonteos- sa. Edellä olevan johdosta tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan kokouksessa 9 päivänä joulukuuta 2009 päätettiin aloittaa liittymisvalmistelut. Ulkoasiainministeriö asetti hallituksen esityksen valmistelua varten työryhmän, jonka jäsenenä oli puolustusministeriön, pääesikunnan ja ulkoasiainministeriön edustajia.

Työryhmän valmisteleva luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin lausunnonle oikeusministeriölle, puolustusministeriölle, sisäasiainministeriölle, työ- ja elinkeinoministeriölle, valtiovarainministeriölle, ympäristöministeriölle, Kirkon ulkomaanavulle, Maanpuolustuskoulutusyhdistykselle, SPR:lle ja Suomen YK-liitolle. Erityisesti oikeusministeriön ja SPR:n lausunnot sisälsivät konkreettisia muutosehdotuksia luonnokseen. Oikeusministeriön lausunnossa kiinnitettiin huomiota täysivaltaisuutta koskeviin kysymyksiin ja tietosuojaan. SPR:n lausunnossa nostettiin esille Ottawan sopimuksen hyväksymiseen liittyviä humanitaarisia näkökulmia. Kaikki lausunnon antajat puolsivat Suomen liittymistä Ottawan sopimukseen. Annetut lausunnot on otettu huomioon esitystä viimeisteltäessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Sopimuksen sisältö ja sen suhde Suomen lainsäädäntöön

Johdanto. Sopimuksen johdannossa mainitaan muutettu II pöytäkirja ja kehoitetaan kaikkia valtioita, jotka eivät vielä ole pöytäkirjaa ratifioineet, tekemään se mahdollisimman pian. Johdannossa viitataan myös YK:n 10 päivänä joulukuuta 1996 antamaan päätöslauselmaan 51/45 S, jossa kaikkia valtioita kehoitetaan toimimaan tarmokkaasti, jotta saataisiin aikaan tehokas ja oikeudellisesti sitova kansainvälinen sopimus jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä. Lisäksi johdannossa viitataan 5 päivänä lokakuuta 1996 annettuun Ottawan julistukseen ja 27 päivänä kesäkuuta 1997 annettuun Brysselin julistukseen, joissa kehoitetaan kansainvälistä yhteisöä neuvottelemaan sitovan sopimuksen aikaansaamiseksi jalkaväkimiinojen kieltämiseksi.

1 artikla. *Yleiset velvoitteet.* Artiklassa määrätään sopimuspuolten yleisistä velvoitteista. Artiklan 1 kappaleessa sopimuspuolet sitoutuvat siihen, etteivät ne missään oloissa käytä, kehitä, tuota, hanki, pidä hallussaan, varastoi tai siirrä jalkaväkimiinoja taikka tue sopimuksen vastaista toimintaa.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat tuhoamaan kaikki jalkaväkimiinat tai varmistamaan, että ne tuhotaan sopimuksen mukaisesti.

Puolustusvoimien käytössä olevaa asevalikoimaa ja käyttötapoja ei ole Suomessa säännelty laissa. Osa kansainvälisistä sopimuksista, jotka rajoittavat käytettäviä aseita ja niiden käyttötapoja on saatettu Suomessa voimaan lailla. Tällainen on esimerkiksi kemiallisten aseiden kieltosopimus. Eräitä tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus ja sen alkuperäiset kolme pöytäkirjaa samoin kuin muutettu II pöytäkirja on puolestaan saatettu voimaan asetuksella. Tämä on kuitenkin tapahtunut ennen uutta perustuslakia. Sopimuksen 1 artikla sisältää ehdottoman kiellon käyttää, kehittää, tuottaa, hankkia, siirtää tai varastoida jalkaväkimiinoja. Määräys tosiasiallisesti rajoittaa Suomen mahdollisuuksia päättää asevalikoimastaan ja sen käytöstä.

2 artikla. *Määritelmät.* Artikla sisältää sopimuksen keskeiset määritelmät. Artiklan 1 kappale määrittelee käsitteen jalkaväkimiina. Sopimuksen mukaan jalkaväkimiina tarkoittaa miinaa, joka on suunniteltu räjähtämään henkilön läsnäolosta, läheisyydestä tai kosketuksesta ja joka tekee taistelukyvyttömäksi, haavoittaa tai tappaa yhden tai useampia henkilöitä. Miinoja, jotka on suunniteltu räjähtämään ajoneuvon mutta ei henkilön läsnäolosta, läheisyydestä tai kosketuksesta ja joissa on käsittelynestolaite, ei tämän laitteen vuoksi katsota jalkaväkimiinoiksi.

Artiklan 2 kappale määrittelee käsitteen miina. Sopimuksen mukaan miina tarkoittaa ampumatarviketta, joka on suunniteltu sijoitettavaksi maan tai muun pintakerroksen alle, pinnalle tai lähelle ja räjähtämään henkilön tai ajoneuvon läsnäolosta, läheisyydestä tai kosketuksesta.

Artiklan 3 kappaleen mukaan käsittelynestolaite tarkoittaa laitetta, jonka tarkoituksena on suojata miinaa ja joka on osa miinaa tai yhdistetty tai liitetty miinaan tai sijoitettu sen alle ja joka aktivoituu, kun miinaa yritetään käsitellä tai sen toimintaa yritetään muutoin tahallisesti häiritä.

Artiklan 4 kappaleen mukaan siirto tarkoittaa paitsi jalkaväkimiinojen konkreettista siirtämistä jonkin valtion alueelle tai pois sieltä, myös miinojen omistusoikeuden ja hallinnan siirtämistä, ei kuitenkaan sellaisen alueen luovuttamista, jolle on asennettu jalkaväkimiinoja.

Artiklan 5 kappaleen mukaan miinoitettu alue tarkoittaa aluetta, joka on vaarallinen sen vuoksi, että siellä on tai epäillään olevan miinoja.

Miinat on mainittu puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun asetuksen (108/1997) täytäntöönpanosta annetussa puolustusministeriön päätöksessä (192/1997) luokassa 1.3.1. Puolustustarvikkeiden maastavientiä ja kauttakuljetusta koskevien yleisten suuntaviivojen (Vnp 1000/2002) liitteessä 2.1.1 on mainittu luparatkaisussa noudatettavat kansainväliset sopimukset, joihin kuuluu myös Ottawan sopimus.

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain

(390/2005, jäljempänä kemikaaliturvallisuuslaki) 6 §:ssä määritellään räjähteeksi räjähdysaine ja räjähdysainetta sisältävä esine tai väline sekä muu aine, esine tai väline, joka on valmistettu tuottamaan räjähdysten tai pyroteknisen ilmiön. Lain 3 § sisältää säännöksen lain soveltamisesta puolustusvoimien toimintaan. Säännöksen mukaan lakia sovelletaan puolustusvoimien toimintaan, jollei laissa erikseen muuta säädetä. Lain nojalla annetut valtioneuvoston asetukset eivät kuitenkaan koske puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitettuja räjähteitä eivätkä myöskään valtakunnan turvallisuuden kannalta salassa pidettävissä kohteissa sekä sotilaallisissa harjoituksissa, harjoitusalueilla ja kriisinhallintaoperaatioissa tapahtuvaa vaarallisten kemikaalien varastointia ja teollista käsittelyä.

Sotilasräjähteistä annetussa puolustusministeriön asetuksessa (772/2009) säädetään puolestaan tarkemmin puolustusvoimien sotilaalliseen toimintaan tarkoitetuista räjähteistä.

3 artikla. Poikkeukset. Artiklassa määritellään sopimuksen sallimat poikkeukset. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolen on sallittua pitää hallussaan tai siirtää tietty määrä jalkaväkimiinoja miinanetsintä-, miinanraivaus- tai miinantuhoamistekniikan kehittämistä tai niihin liittyvää koulutusta varten. Miinoja saa olla enintään se vähimmäismäärä, joka on ehdottoman välttämätön edellä mainittuihin tarkoituksiin.

Artiklan 2 kappaleessa määrätään, että jalkaväkimiinojen siirto tuhoamista varten on sallittua.

4 artikla. Varastoitujen jalkaväkimiinojen tuhoaminen. Artiklan mukaan sopimuspuolet sitoutuvat tuhoamaan kaikki omistamansa tai hallinnassaan olevat tai lainkäyttövaltaansa tai valvontaansa kuuluvat varastoidut jalkaväkimiinat tai varmistamaan niiden tuhoamisen muissa kuin 3 artiklassa määrätyissä tapauksissa mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään neljän vuoden kuluttua siitä, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta.

Puolustusministeriön edellä mainitun asetuksen mukaan pääesikunta asettaa sotilasräjähteen testauksesta, kokeilusta, hankinnasta, valmistuksesta, käytöstä, varastoinnista, hävittämisestä ja hävittämisestä turvallisuus-

vaatimukset, joissa on otettu huomioon räjähteitä koskevat kansalliset menettelyt ja sotilasräjähteitä koskevat kansainväliset standardit.

5 artikla. Miinoitetuilla alueilla olevien jalkaväkimiinojen tuhoaminen. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat tuhoamaan kaikki lainkäyttövaltaansa tai valvontaansa kuuluvilla miinoitetuilla alueilla olevat jalkaväkimiinat tai varmistamaan niiden tuhoamisen mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun sopimus on tullut voimaan.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat määrittelemään kaikki lainkäyttövaltaansa tai valvontaansa kuuluvat alueet, joilla tiedetään tai epäillään olevan asennettuja jalkaväkimiinoja, ja varmistamaan, ettei alueelle pääse siviilihenkilöitä, kunnes kaikki alueella olevat jalkaväkimiinat on tuhottu. Suomessa ei ole miinoitettuja alueita.

Artiklan 3 kappaleen mukaan jos sopimuspuoli katsoo, ettei se pysty tuhoamaan kaikkia 1 artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja jalkaväkimiinoja tai varmistamaan niiden tuhoamista vaaditussa ajassa, se voi pyytää sopimuspuolten kokoukselta tai tarkistuskonferenssilta jalkaväkimiinojen tuhoamisen määräjän pidentämistä enintään kymmenellä vuodella.

Artiklan 4 kappaleessa määrätään, mitä tietoja tällaisessa pyynnössä tulee mainita.

Artiklan 5 kappaleessa todetaan, että sopimuspuolten kokous arvioi pyynnön ja tekee päätöksen pyyntöön suostumisesta.

Artiklan 6 kappaleessa todetaan, että määräjän pidentäminen voidaan jatkaa esitetystä uudesta pyynnöstä. Pyytäessään määräjän pidennyksen jatkamista sopimuspuoli toimittaa lisätiedot siitä, mitä toimia se on edellisen pidennyksen määräjän kuluessa toteuttanut.

6 artikla. Kansainvälinen yhteistyö ja apu. Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että sopimuspuolilla on oikeus pyytää ja saada apua muilta sopimuspuoilta sopimuksen velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi.

Artiklan 2 kappaleessa sopimuspuolet sitoutuvat edistämään sopimuksen täytäntöönpanoon liittyvää laitteiden, aineiston ja tieteilisen ja teknisten tietojen vaihtoa mahdollisimman laajalti ja lisäksi sitoutuvat tarvittaessa toimittamaan humanitaariseen tarkoituk-

seen miinanraivauslaitteita ja niihin liittyviä teknisiä tietoja.

Artiklan 3 kappaleessa sopimuspuolet sitoutuvat mahdollisuuksien mukaan antamaan apua miinojen uhrien hoitamiseen ja kuntouttamiseen, uhrien sosiaalisen ja taloudellisen tilanteen palauttamiseen ennalleen ja miinoja koskeviin valistusohjelmiin. Apu voidaan kanavoida YK-järjestelmän tai kansainvälisten, alueellisten tai kansallisten järjestöjen taikka elinten, kuten Punaisen Ristin, kautta. Apu voi olla myös kahdenvälistä.

Artiklan 4 kappaleen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat mahdollisuuksien mukaan antamaan apua miinanraivaukseen ja siihen liittyvään toimintaan. Myös tämä apu voidaan kanavoida 3 kappaleessa kuvatulla tavalla taikka tukemalla YK:n vapaaehtoista miinanraivausrahastoa tai muita alueellisia miinanraivausrahastoja.

Artiklan 5 kappaleen mukaan sopimuspuolet antavat mahdollisuuksiensa mukaan apua varastoitujen jalkaväkimiinojen tuhoamisesta.

Artiklan 6 kappaleen mukaan sopimuspuolet sitoutuvat antamaan tietoja YK:n järjestelmän yhteyteen perustettuun miinanraivaustiedostoon erityisesti miinanraivauksesta käytettävistä menetelmistä ja teknologiasta sekä miinanraivaukseen liittyvien asiantuntijoiden ja tahojen yhteystietoja. Asiakirjojen julkisuudesta on säädetty laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä julkisuuslaki). Tietojenvaihto voi sisältää tietoja, jotka julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla on säädetty sotilaallista maanpuolustusta koskevana salassa pidettäväksi.

Artiklan 7 kappaleen mukaan sopimuspuolet voivat pyytää YK:ta, alueellisia järjestöjä, muita sopimuspuolia, muita hallitustenvälisiä tai valtiosta riippumattomia tahoja avustamaan viranomaisiaan määrittääkseen jalkaväkimiinaongelman suuruuden ja laajuuden (a kohta), tarvittavat taloudelliset, tekniset ja henkilövoimavarat, joita tarvitaan miinanraivausohjelman täytäntöönpanoon (b kohta), ajan (vuosissa), jota tarvitaan jalkaväkimiinojen tuhoamiseen sopimusvaltion mii-noitetuilla alueilla (c kohta), valistustoimet, joilla vähennetään miinojen aiheuttamia vammoja ja kuolemantapauksia (d kohta), miinojen uhreille annettavan avun tarpeen (e

kohta) sekä suhteen kyseisen sopimuspuolen hallituksen ja ohjelmaa toteuttavien tahojen välillä (f kohta).

Artiklan 8 kappale korostaa apua antavien ja saavien maiden velvollisuutta toimia yhteistyössä varmistaakseen, että sovittuja avustusohjelmia toteutetaan täysimääräisesti ja nopeasti.

7 artikla. *Toimet avoimuuden lisäämiseksi.* Artiklan 1 kappaleen mukaan viimeistään 180 päivän kuluttua sopimuksen voimaantulosta sopimuspuolen tulee antaa YK:n pääsihteerille tiedot muun muassa kansallisista täytäntöönpanotoimista, varastoitujen jalkaväkimiinojen kokonaismäärästä, 3 artiklan mukaiseen raivaamiskoulutukseen jätettävien miinojen määrästä sekä miinojen tuhoamiseen tarkoitettujen ohjelmien edistymisestä. Sopimuspuolten luovuttamat tiedot luokitellaan YK:ssa turvallisuusluokkaan ”UN restricted” (YK käyttörajoitettu) luokkaan. Artiklan nojalla Suomesta luovutettavat tiedot arvioidaan lähtökohtaisesti olevan julkisuuslain mukaan julkisia. Mahdollista on kuitenkin, että määräyksen nojalla Suomi luovuttaisi tietoja, jotka esimerkiksi julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan perusteella olisivat säädetty sotilaallista maanpuolustusta koskevana tietoina salassa pidettäväksi.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet päivittävät toimitetut tiedot vuosittain siten, että ne kattavat viimeisimmän kalenterivuoden. Päivitetyt tiedot toimitetaan viimeistään kunkin vuoden huhtikuun 30 päivänä.

Artiklan 3 kappaleen mukaan YK:n pääsihteerille toimittaa kaikki saamansa tiedot sopimuspuolille.

8 artikla. *Yleissopimuksen noudattamisen helpottaminen ja sen noudattamista koskevat selvitykset.* Artikla sisältää määräykset, joilla sopimuksen velvoitteiden noudattamista voidaan selvittää. Artiklan 1 kappaleen mukaan sopimuspuolet pyrkivät yhteistyössä selvittämään kysymykset, jotka liittyvät sopimuksen noudattamiseen, ja edesauttamaan sopimuksen velvoitteiden toimeenpanoa.

Jos joku sopimuspuoli haluaa selvittää, miten toinen sopimuspuoli noudattaa sopimuksen velvoitteita, artiklan 2 kappale mahdollistaa selvityspyynnön esittämisen. Selvityspyyntö on esitettävä YK:n pääsihteerille ja se tulee sisältää kaikki tarvittavat tiedot. Lisäksi todetaan, että sopimuspuolten on pidättäydyt-

tävä perusteettomista selvityspyynnöistä. Sopimuspuolen, joka vastaanottaa selvityspyynnön, on vastattava 28 päivän kuluessa YK:n pääsihteerin välityksellä pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle.

Jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli ei saa vastausta YK:n pääsihteerin välityksellä mainitussa ajassa tai vastaus ei ole tyydyttävä, sopimuspuoli voi artiklan 3 kappaleen mukaan esittää YK:n pääsihteerin välityksellä asiaa käsiteltäväksi seuraavassa sopimuspuolten kokouksessa. Kaikki esitykseen ja selvityspyyntöön liittyvät tiedot jaetaan kaikille sopimuspuolille.

Artiklan 4 kappaleen mukaan ennen sopimuspuolten kokouksen koolle kutsumista mikä tahansa asiaan liittyvistä sopimuspuolista voi pyytää YK:n pääsihteeriltä hyviä palveluksia selvityksen helpottamiseksi.

Artiklan 5 kappaleen mukaan pyynnön esittänyt sopimuspuoli voi ehdottaa YK:n pääsihteerin välityksellä sopimuspuolten erityiskokouksen koolle kutsumista. Edellytyksenä sopimuspuolten erityiskokouksen koolle kutsumiseen on, että 14 päivän kuluessa tiedoksiannosta vähintään kolmasosa sopimuspuolista on ilmoittanut kannattavansa sopimuspuolten erityiskokousta.

Artiklan 6 ja 7 kappale sisältää menettelymääräykset sopimuspuolten kokoukselle tai erityiskokoukselle. Kokous ratkaisee ensin, käsitelläänkö asiaa. Päätös pyritään saavuttamaan yksimielisesti. Jos yksimielistä päätöstä ei kuitenkaan saavuteta, päätös tehdään läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten äänten enemmistöllä. Kaikki sopimuspuolet toimivat yhteistyössä kokouksen kanssa asian käsittelemiseksi.

Artiklan 8 kappale koskee menettelyä tapauksessa, jossa tarvitaan lisäselvitystä. Näissä tapauksissa sopimuspuolten kokous tai sopimuspuolten erityiskokous valtuuttaa erityisen selvitysvaltuuskunnan, jolle se vahvistaa toimeksiannon läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten enemmistöllä. Sopimuspuoli, jolta selvitystä on pyydetty, voi milloin tahansa kutsua selvitysvaltuuskunnan alueelleen, eikä valtuuskunnan vierailu edellytä tällöin sopimuspuolten kokouksen tai erityiskokouksen päätöstä. Selvitysvaltuuskunta koostuu enintään yhdeksästä asiantuntijasta. Sen tehtävänä on koota lisätietoja vierailukohteissa tai muissa selvityspyynnön vastaanot-

taneen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvissa paikoissa, jotka liittyvät välittömästi selvityksen kohteena olevaan yleissopimuksen noudattamiseen.

Artiklan 9 kappaleen mukaan YK:n pääsihteerin laatii ja päivittää sopimuspuolten toimitamista asiantuntijoiden nimistä ja kansallisuuksista sekä muista heitä koskevista olennaisista tiedoista luettelon ja antaa sen tiedoksi kaikille sopimuspuolille. Luetteloon nimetty asiantuntija katsotaan nimetyksi mihin tahansa selvitysvaltuuskuntaan, ellei joku sopimuspuoli kirjallisesti vastusta tätä. Asiantuntija, jonka nimeämisestä sopimuspuoli on vastustanut, ei osallistu selvitysvaltuuskunnan toimintaan vastustaneen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvalla alueella, jos vastustuksesta on ilmoitettu ennen asiantuntijan nimeämistä tehtävään.

Artiklan 10 kappaleen mukaan YK:n pääsihteerin nimeää selvitysvaltuuskunnan jäsenet ja puheenjohtajan neuvoteltuaan asiasta selvityspyynnön vastaanottaneen valtion kanssa. Valtuuskuntaan ei nimitetä valtuuskunnan nimeämistä pyytäneiden sopimuspuolten kansalaisia tai henkilöitä, joita selvitys suoraan koskee. Selvitysvaltuuskunnan jäsenillä on vuonna 1946 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen (SopS 23 ja 24/1958, *YK:n erioikeuksia ja vapauksia koskeva yleissopimus*) VI artiklan mukaiset erioikeudet ja vapaudet.

Suomi on hyväksynyt YK:n erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen 14 päivänä kesäkuuta 1958. Sopimuksen VI artikla koskee asiantuntijoille myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia. Sen mukaan asiantuntijat nauttivat sellaisia erioikeuksia ja vapauksia, jotka ovat heille tarpeen voidakseen riippumattomasti suorittaa YK:n toimeksiannosta tehtävänsä. Erioikeudet ja vapaudet koskevat koko tehtävän suorittamiseen vaadittavaa aikaa matkustamiseen kuluva aika mukaan luettuna. Heille myönnetään erityisesti vapautus vangitsemisesta tai pidättämisestä ja henkilökohtaisten matkatavaroittensa takavarikoimisesta, lainkäyttövapautus tehtävänsä aikana suorittamiinsa toimenpiteisiin nähden (suulliset ja kirjalliset lausunnot mukaan luettuina, vapautus on jatkuvasti voimassa senkin jälkeen kun nämä henkilöt eivät enää suorita tehtäviä YK:n toimeksiannosta),

loukkaamattomuus kaikkiin kirjelmiin ja asiakirjoihin nähden, oikeus käyttää salakirjoitusta sekä vastaanottaa asiakirjoja ja kirjeenvaihtoa kuriirin välityksellä tai sinedioidyissä säkeissä yhteydenpidossaan YK:iin, samat helpotukset valuutan säännöstelyyn tai vaihtomääräyksiin nähden kuin tilapäisissä virallisissa tehtävissä oleville vieraiden hallitusten edustajille myönnetään sekä samat vapaudet ja helpotukset henkilökohtaisiin matkatavaroihinsa nähden kuin diplomaattisille edustajille myönnetään.

Artiklan 11–13 kappaleessa määrätään selvitysvaltuuskunnan saapumisesta selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle. Selvitysvaltuuskunnan jäsenten tulee saapua pyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle mahdollisimman pian, kuitenkin vähintään 72 tunnin varoitusajalla. Selvitysvaltuuskunta voi tuoda mukanaan tarvittavat laitteet, joita käytetään ainoastaan koottaessa tietoja sopimuksen noudattamista koskevasta asiasta. Selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen tulee pyrkiä kaikkiin keinoihin varmistamaan, että selvitysvaltuuskunta pystyy keskustelemaan kaikkien relevanttien henkilöiden kanssa tietoja koottaessa.

Sopimuspuoli, joka on vastaanottanut selvityspyynnön, myöntää artiklan 14 kappaleen mukaan selvitysvaltuuskunnalle pääsyn kaikille valvonnassaan oleville alueille ja kaikkiin valvonnassa oleviin laitoksiin, joita tai joista sopimuksen noudattamista koskevaan asiaan liittyviä tietoja on koottavissa. Pääsyn edellytyksenä on noudattaa järjestelyjä, jotka selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli katsoo tarpeelliseksi silloin, kun kyseessä on arkaluonteisten laitteiden, tietojen tai alueiden suojaaminen, sellaisten kyseisen sopimuspuolen perustuslaillisten velvoitteiden suojaaminen, jotka koskevat omistusoikeuksia, etsintää ja takavarikkoa tai muita perustuslaillisia oikeuksia, tai kun kyse on selvitysvaltuuskunnan jäsenen fyysisen suojelun ja turvallisuuden varmistamisesta. Selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen, joka toteuttaa edellä mainittuja järjestelyjä, on kuitenkin pyrittävä osoittamaan muilla kohtuullisilla keinoilla noudattavansa yleissopimuksen määräyksiä.

Artiklan 14 kappaleen määräys oikeuttaa selvitysvaltuuskunnan käyttämään Suomen

alueella julkista valvontavaltaa itsenäisesti ilman Suomen viranomaisen lopullista ratkaisua- tai valvontavaltaa. Määräystä rajoittaa kuitenkin se, että Suomella on mahdollisuus edellyttää selvitysvaltuuskunnalta järjestelyjä, jotka ovat tarpeen edellä selostetulla tavalla muun muassa arkaluonteisten tietojen suojaamiseksi tai jotka koskevat omistusoikeuksia, etsintää ja takavarikkoa. Julkisuuslain 23 §:n 2 momentissa on säädetty vaitiolovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa on puolestaan säädetty sotilastiedustelusta, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijoitusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista koskevat asiakirjat salassa pidettäviksi, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua. Takavarikosta ja etsinnästä on Suomessa säädetty lailla (pakkokeinolain 4 ja 5 luku (450/1987)). Lisäksi sopimuksen voimaansaattamislakiin on tarkoitettu sisällyttää säännös, jolla kielletään selvitystoiminta tiloissa, joita käytetään pysyväisluonteiseen asumiseen.

Selvitysvaltuuskunnan vierailu sopimuspuolen alueelle saa artiklan 15 kappaleen mukaan kestää korkeintaan 14 päivää ja yksittäiseen paikkaan korkeintaan 7 päivää, jollei toisin ole sovittu.

Artiklan 16 kappaleen mukaan kaikki selvitykseen liittyvät salassa pidettävänä toimitetut tiedot, jotka eivät liity selvitysvaltuuskunnan selvittävänä olevaan asiaan, käsitellään salassa pidettävänä. Käytännössä tämä tarkoittaa asiakirjoja, joita ei tarvita sopimuksen noudattamisen valvontaa koskevassa valvontatyössä. Suomessa asiakirjat ovat perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetyn pääsäännön mukaan julkisia. Julkisuuden rajoittaminen on mahdollista välttämättömistä syistä lailla. Julkisuuslain 24 § sisältää poikkeukset asiakirjajulkisuudesta. On mahdollista, että Suomi toimittaisi selvityksen yhteydessä selvitysvaltuuskunnalle tietoa, joka ei liittyisi valvontatyöhön, mutta olisi salassa pidettävää julkisuuslain 24 §:n säännösten perusteella. Koska Suomen viranomaiset voivat

joutua luovuttamaan tietoja, jotka Suomessa olisi edellä kuvatuin tavoin salassa pidettäviä, sopimuksen voimaansaattamislakiin ehdotetaan otettavaksi säännös oikeudesta luovuttaa velvoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja julkisuuslain säännöksistä riippumatta.

Artiklan 17 kappaleen mukaan selvitysvaltuuskunta antaa selvityksensä tuloksista kertomuksen sopimuspuolten kokoukselle tai erityiskokoukselle YK:n pääsihteerin välityksellä.

Artiklan 18–20 kappaleessa määrätään, että sopimuspuolten kokous tai erityiskokous käsittelee kaikki asiaan liittyvät tiedot ja voi tarvittaessa pyytää selvityspyynnön vastaanottanutta sopimuspuolta toteuttamaan määrääjassa toimet sopimuksen velvoitteiden noudattamiseksi. Sopimuspuolten kokous tai erityiskokous voi myös ehdottaa asiaan liittyville sopimuspuolille keinoja ja menetelmiä käsiteltävän asian selvittämiseksi edelleen tai sen ratkaisemiseksi, mukaan lukien asianmukaisten kansainvälisen oikeuden mukaisten menettelyjen käynnistäminen. Sopimuspuolten kokous pyrkii tekemään yksimieliseen päätöksen asiassa, joka koskee artiklan 18 ja 19 kappaletta. Jos tämä ei ole mahdollista, päätös tehdään kahden kolmasosan äänenenemmistöllä.

9 artikla. *Kansalliset täytäntöönpanotoimet.* Artiklassa edellytetään, että sopimuspuolet toteuttavat kaikki tarvittavat lainsäädännölliset, hallinnolliset ja muut toimet, joilla estetään ja torjutaan yleissopimuksessa kiellettyä toimintaa ja joihin syyllistyvät sopimuspuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvat henkilöt tai joihin syyllistytään sen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvilla alueilla. Toimiin luetaan myös rikosoikeudellisten seuraamusten säätäminen.

Sopimuksen 9 artikla edellyttää sopimuspuolten varmistavan, että sopimuksenvastaiseen toimintaan syylliseksi epäillyt saatetaan oikeuden eteen tuomittaviksi. Tämä koskee sopimuspuolen lainkäyttövallan alaisia henkilöitä ja lainkäyttövallan alaista aluetta. Rikoslain 1 luvun 7 §:n mukaan Suomen ulkopuolella tehtyyn rikokseen, jonka rankaiseminen tekopaikan laista riippumatta perustuu Suomea velvoittavaan kansainväliseen sopimukseen tai muuhun Suomea kansainvälisesti velvoittavaan säädökseen tai määräykseen

(kansainvälinen rikos), sovelletaan Suomen lakia. Tarkemmat säännökset 7 §:n soveltamisesta annetaan asetuksella. Tarkoituksena on tämän vuoksi, että rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annettuun asetukseen lisättäisiin uusi 13 b kohta, jonka mukaan rikoslain 1 luvun 7 §:ää sovellettaisiin sellaiseen jalkaväkimiinakiellon rikkomiseen, jota tarkoitetaan jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyssä yleissopimuksessa. Sopimuksen 1 artiklassa kielletään jalkaväkimiinojen käyttö, varastointi, tuotanto ja siirto ja määrätään miinojen hävittämisestä. Suomen rikoslaki ei tällä hetkellä sisällä rangaistussäännöstä, jonka mukaan sopimuksen 1 artiklassa tarkoitetuista teoista voitaisiin kaikissa oloissa rangaista. Rikoslaki mahdollistaa rangaistuksen tuomitsemisen teoista, jotka tapahtuvat sodan tai aseellisen selkkauksen yhteydessä. Koska ne eivät kuitenkaan ole riittäviä Ottawan sopimuksen velvoitteiden näkökulmasta, ehdotetaan, että rikoslain 11 lukuun lisättäisiin uusi 9 b §, jossa jalkaväkimiinojen kiellon rikkominen säädettäisiin kansainväliseksi rikokseksi. Lisäksi pakkokeinolakia ehdotetaan muutettavaksi niin, että mainitun rikoksen selvittämisessä voitaisiin käyttää telekuuntelua ja asutokuuntelua. Sanotut muutokset on tarkoitus tehdä tässä yhteydessä myös uuteen pakkokeinolakiin.

Jalkaväkimiinakiellon rikkomisen säätämisestä rangaistavaksi seuraa, että jos käsillä on riittävä rikosepäily, poliisi ja eräät muutkin esitutkintaviranomaiset voivat toimivaltansa rajoissa toimittaa esitutkinnan. Tällöin viranomaisella on käytettävissä ne keinot, joista säädetään esitutkinta- ja pakkokeinolaissa sekä eräissä muissa laeissa. Lisäksi mainituille viranomaisille tulee kriminalisoinnin myötä mahdollisuus käyttää rikoksen estämiseksi laissa säädettyjä keinoja.

10 artikla. *Riitojen ratkaiseminen.* Artikla sisältää määräykset riitojen ratkaisemisesta sopimuspuolten välillä. Riidat pyritään 1 kappaleen mukaan ratkaisemaan neuvotteluteitse ja toimien yhteistyössä. Riita voidaan saattaa myös sopimuspuolten kokouksen käsiteltäväksi.

Kappaleen 2 mukaan sopimuspuolten kokous voi edistää riidan ratkaisemista sopivalta tavalla, kuten tarjoamalla hyviä palveluk-

sia, kehottamalla riidan osapuolina olevia valtioita aloittamaan valitsemansa riitien ratkaisumenettelyn ja suosittamalla sovitulle menettelylle määräaika.

Artiklan 3 kappaleen mukaan määräyksellä ei rajoiteta niiden yleissopimuksen määräysten soveltamista, jotka koskevat yleissopimuksen noudattamisen helpottamista ja sen noudattamista koskevia selvityksiä. Kyse ei ole sitovasta ja pakollisesta riitien ratkaisusta.

11 artikla. *Sopimuspuolten kokoukset.* Artiklassa määrätään sopimukseen liittyvien kokouksen järjestämisestä. Artiklan 1 kappaleessa määrätään sopimuspuolten kokouksen tehtävistä. Sopimuspuolten kokouksen on käsiteltävä säännöllisesti yleissopimuksen soveltamiseen ja täytäntöönpanoon liittyviä asioita, kuten sopimuksen toimivuutta, sopimusmääräysten mukaisesti toimitettuja kertomuksia, sopimuksen 6 artiklassa tarkoitettua kansainvälistä yhteistyötä ja apua, jalkaväkimiinojen raivaustekniikan kehittämistä, sopimusmääräysten noudattamista koskevia 8 artiklassa määrättyjä sopimuspuolten pyyntöjä ja sopimuspuolten pyyntöjä pidentää jalkaväkimiinojen tuhoamismääräaika enintään kymmenellä vuodella.

Artiklan 2 kappaleen mukaan ensimmäinen sopimuspuolten kokous pidetään vuoden kuluessa sopimuksen voimaantulosta. Tämän jälkeen kokoukset järjestetään YK:n pääsihteerin kutsusta kerran vuodessa ensimmäiseen tarkistuskonferenssiin saakka.

Artiklan 3 kappaleen mukaan YK:n pääsihteerin kutsuu koolle myös sopimuspuolten erityiskokoukset, joita järjestetään sopimuksen 8 artiklassa määrättyssä tarkoituksessa silloin, kun sopimuspuolen aloitteesta kokous on tarpeen järjestää sen selvittämiseksi, miten toinen sopimuspuoli noudattaa sopimuksen määräyksiä, eikä aloitteen tehnyt sopimuspuoli ole saanut tyydyttävää vastausta selvityspyyntöönsä suoraan toiselta sopimuspuolelta.

Artiklan 4 kappale mahdollistaa tarkkailijoiden kutsumisen sopimuspuolten kokouksiin työjärjestyksen mukaisesti. Tällaisia olisivat esimerkiksi YK, muut asiaan liittyvät kansainväliset järjestöt tai elimet, ICRC ja asiaan liittyvät kansalaisjärjestöt.

12 artikla. *Tarkistuskonferenssit.* Artiklan 1 kappaleessa määrätään, että YK:n pääsihteerin kutsuu koolle tarkistuskonferenssin viiden vuoden kuluttua sopimuksen voimaantulosta. Myöhemmät tarkistuskonferenssit YK:n pääsihteerin kutsuu koolle, jos yksi tai useampi sopimuspuoli sitä pyytää, edellyttäen kuitenkin, että tarkistuskonferenssien välinen aika on vähintään viisi vuotta. Kaikki sopimuspuolet kutsutaan kuhunkin tarkistuskonferenssiin.

Artiklan 2 kappaleessa todetaan, että tarkistuskonferenssin tarkoitus on tarkastella sopimuksen toimivuutta ja pohtia, kuinka hyvin sopimuspuolten kokoukset ovat toimineet ja kuinka usein niitä tulisi järjestää. Tarkistuskonferenssi mahdollistaa myös sopimuksen toimeenpanoon liittyvien päätösten tekemisen siltä osin, kun sopimus sallii esimerkiksi määräajan pidentämisen. Tarkistuskonferenssin päätösasiakirjassa on mahdollista esittää tilannekatsaus sopimuksen toimeenpanosta.

Artiklan 3 kappaleen mukaan tarkistuskonferenssiin voidaan kutsua osallistumaan myös valtioita, järjestöjä tai elimiä, jotka eivät ole sopimuspuolia.

13 artikla. *Muutokset.* Artikla sisältää määräykset sopimuksen muuttamisesta ja muutoksenkonferenssin järjestämisestä. Sopimuspuolella on oikeus artiklan 1 kappaleen mukaan milloin tahansa sopimuksen voimaantulon jälkeen ehdottaa sen muuttamista. Muutosehdotus toimitetaan tallettajan välittämänä kaikille sopimuspuolille sen selvittämiseksi, olisiko muutoksenkonferenssi tarpeen kutsua koolle ehdotusta käsittelemään. Tallettaja kutsuu muutoksenkonferenssin koolle, jos sopimuspuolten enemmistö 30 päivän kuluessa ehdotuksen toimittamisesta ilmoittaa kannattavansa sen käsittelyä.

Muutoksenkonferenssiin voidaan artiklan 2 kappaleen mukaan kutsua tarkkailijoita työjärjestyksen mukaisesti.

Artiklan 3 kappaleen mukaan muutoksenkonferenssi pidetään välittömästi sopimuspuolten kokouksen tai tarkistuskonferenssin jälkeen, jollei sopimuspuolten enemmistö päättä sen pitämisestä jonakin aikaisempaan ajankohtana. Ottawan sopimuksen muutoksenkonferensseja ei ole pidetty.

Yleissopimuksen muutokset hyväksytään artiklan 4 kappaleen mukaan muutospöytäkirjoissa läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten kahden kolmasosan äänestämistöllä. Tallettaja antaa hyväksytyt muutokset tiedoksi sopimuspuolille.

Muutokset tulevat voimaan artiklan 5 kappaleen mukaan sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta, kun sopimuspuolten enemmistö on tallettanut hyväksymiskirjansa tallettajan huostaan. Sen jälkeen muutos tulee voimaan muiden sopimuspuolten osalta päivänä, jona ne tallettavat hyväksymiskirjansa.

14 artikla. Kustannukset. Artiklan 1 kappaleen mukaan kokous- ja konferenssikustannukset jaetaan niihin osallistuneiden valtioiden kesken YK:n maksuosuusasteikon mukaisesti.

Artiklan 2 kappaleen mukaan sopimuspuolet vastaavat YK:n pääsihteerille 7 ja 8 artiklan perusteella syntyneistä kustannuksista ja selvitysvaltuuskuntien kustannuksista YK:n maksuosuusasteikon mukaisesti.

15 artikla. Allekirjoittaminen. Sopimus on allekirjoitettu Oslossa 18 päivänä syyskuuta 1997 ja on ollut allekirjoittamista varten avoinna Ottawassa kaikille valtioille 3 päivästä joulukuuta 1997 lukien 4 päivään joulukuuta 1997 saakka ja tämän jälkeen YK:n päämajassa New Yorkissa 5 päivästä joulukuuta 1997 lukien kansainväliseen voimaantuloonsa 1 päivään maaliskuuta 1999 saakka.

16 artikla. Ratifioiminen, hyväksyminen ja liittyminen. Yleissopimuksen allekirjoittaneet valtiot sitoutuvat siihen ratifioimalla tai hyväksymällä. Valtio, joka ei ole allekirjoittanut sopimusta, voi liittyä siihen. Sitoutumiskirjat talletetaan YK:n pääsihteerin huostaan. Koska Suomi ei allekirjoittanut yleissopimusta allekirjoittamiselle varattuna aikana, Suomi sitoutuu sopimukseen tallettamalla liittymiskirjan.

17 artikla. Voimaantulo. Yleissopimus tulee voimaan kuudennen kuukauden ensimmäisenä päivänä sen kuukauden jälkeen, kun neljäskymmenes sitoutumiskirja on talletettu. Sopimus on tullut kansainvälisesti voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1999. Sellaisen valtion osalta, joka tallettaa sitoutumiskirjansa neljännenkymmenennen sitoutumiskirjan tallettamisen jälkeen, yleissopimus tulee voimaan tallettamiskuukautta seuraavan kuudennen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

18 artikla. Väliaikainen soveltaminen. Valtio voi sitoutumiskirjaansa tallettaessaan antaa selityksen, jonka mukaan se soveltaa yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaletta (jalkaväkimiinojen kielto) väliaikaisesti ennen yleissopimuksen voimaantuloa.

19 artikla. Varaumat. Yleissopimukseen ei ole mahdollista tehdä varaumia.

20 artikla. Voimassaolo ja irtisanominen. Yleissopimus on voimassa toistaiseksi. Sopimuspuolella on oikeus irtisanoa sopimus ilmoittamalla siitä kirjallisesti kaikille sopimuspuolille, tallettajalle ja YK:n turvallisuusneuvostolle. Irtisanomiskirjaan on sisällytettävä tyhjentävä selvitys irtisanomisen syistä. Irtisanominen tulee voimaan kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut irtisanomiskirjan. Jos kuitenkin sopimuksen irtisanonut sopimuspuoli on kyseisen kuuden kuukauden ajanjakson päättyessä osallisena aseellisessa selkkauksessa, irtisanominen tulee voimaan vasta aseellisen selkkauksen päätyttyä. Irtisanominen ei vaikuta millään tavoin valtioiden velvollisuuksiin edelleen asiaan liittyvien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaiset velvoitteet.

21 artikla. Tallettaja. Yleissopimuksen tallettaja on YK:n pääsihteerin.

22 artikla. Todistusvoimaiset tekstit. Sopimuksen todistusvoimaisia tekstejä ovat arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit. Ne ovat kaikki yhtä todistusvoimaisia.

2 Lakiehdotusten perustelut

2.1 Laki jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta

1 §. Sopimuksen voimaansaattaminen. Pykälä sisältää tavanomaisen blankettilain säännöksen, jolla saatetaan voimaan lailla ne sopimusmääräykset, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan. Lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä on selostettu tarkemmin sopimuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa se-

kä jäljempänä eduskunnan suostumuksen tarpeellisuutta koskevassa jaksossa.

2 §. Viranomaiset. Yleissopimuksen päävastuullinen täytäntöönpanoviranomainen Suomessa olisi ulkoasiainministeriö. Ulkoasiainministeriö toimisi siten yhteydenpito-yksikkönä esimerkiksi suhteessa sopimuksen 8 artiklan 14 kappaleessa tarkoitettuun selvitysvaltuuskuntaan ja sillä olisi vastuu yleissopimuksen täytäntöönpanosta Suomessa. Ulkoasiainministeriö vastaisi myös sopimuksen 7 artiklassa edellytetystä raportoinnista ja tietojen toimittamisesta vuosittain YK:n pääsihteerille. Ulkoasiainministeriö olisi läsnä sopimuksen mukaisissa selvityksissä, avustaisi tarvittaessa niiden tekemisessä ja tekisi myös ne päätökset, joita selvitysten suorittaminen Suomessa vaatii. Sopimuksessa määrättyjen tehtävien lisäksi ulkoasiainministeriö vastaa kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta annetun lain (562/1996) nojalla kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnasta. Puolustusministeriö vastaa puolestaan puolustustarvikkeiden maastaviennistä ja kauttakuljetuksesta annetun lain (242/1990) mukaisista viranomaistehtävistä.

3 §. Tietojen luovuttaminen. Pykälän nojalla Suomen viranomaiset voisivat luovuttaa saamiaan yleissopimuksen edellyttämiä ja mahdollisesti salassapitovelvollisuuden alaisia tietoja yleissopimuksen 8 artiklan 14 kappaleessa tarkoitettulle selvitysvaltuuskunnalle ja muiden maiden yleissopimuksen 6 artiklan mukaisesti määrätyille viranomaisille julkisuuslain säännöksistä riippumatta. Yleissopimuksen 6 artiklassa asetetaan velvoite toimia yhteistyössä muiden sopimuspuolien kanssa ja tässä tarkoituksessa pyytää ja vastaanottaa toteutettavissa olevaa apua muilta sopimuspuoilta mahdollisuuksien mukaan. Sopimuspuolet sitoutuvat myös edistämään yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvää laitteiden, aineiston ja tieteellisten ja teknisten tietojen vaihtoa mahdollisimman laajalti ja niillä on samalla oikeus osallistua tällaiseen vaihtoon.

Yleissopimuksen 8 artiklan 14 kappaleen määräysten täytäntöön paneminen edellyttää, että selvitysvaltuuskunta saa tehtävänsä toteuttamiseksi tietoja mahdollisesti Suomessa salassa pidettäviksi säädettyistä asiakirjoista. Yleissopimuksen 8 artiklan 16 kappaleessa taas määrätään, että kaikki selvitykseen liit-

tyvät salassa pidettävinä toimitetut tiedot, jotka eivät liity selvitysvaltuuskunnan selvitettävänä olevaan asiaan, käsitellään salassa pidettävinä.

Julkisuuslain 23 §:n 2 momentissa on säädetty vaitiovelvollisuudesta ja hyväksikäyttökiellosta. Lain 24 §:n 1 momentin 10 kohdassa on säädetty sotilastiedustelusta, puolustusvoimien varustamista, kokoonpanoa, sijotusta tai käyttöä taikka muuta sotilaallista maanpuolustusta taikka maanpuolustusta palvelevia keksintöjä, rakenteita, laitteita tai järjestelmiä taikka maanpuolustuksen kannalta muutoin merkityksellisiä kohteita taikka puolustusvalmiuteen varautumista koskevat asiakirjat salassa pidettäviksi, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei vahingoita tai vaaranna maanpuolustuksen etua. Edellä mainitut sopimusmääräykset huomioidaan ottaen säännös, joka mahdollistaa poikkeuksen julkisuuslain salassapitosäännöksistä, on tarpeen. On mahdollista, että Suomi luovuttaisi sopimuksen 8 artiklan nojalla selvitysvaltuuskunnalle salassa pidettävää tietoa, joka ei liittyisi valvontatyöhön, mutta olisi salassa pidettävää julkisuuslain 24 §:n säännösten perusteella. Mahdollista olisi myös, että Suomi luovuttaisi sopimuksen 6 artiklan 6 kappaleen nojalla YK:n järjestelmän yhteyteen perustettuun miinanraivaustiedostoon tietoa erityisesti miinanraivauksessa käytettävistä menetelmistä ja teknologiasta, joka ei olisi julkista. Vastaavasti Suomi voisi luovuttaa sopimuksen 7 artiklan 1 kappaleen nojalla YK:n pääsihteerille ja toisille sopimuspuolille sellaista yksityiskohtaista tietoa kansallisista täytäntöönpanotoimista, joka ei kaikilta osin olisi julkista. Sopimuksen 6 ja 7 artiklan nojalla luovutettavat tiedot luokitellaan YK:ssa turvallisuusluokkaan ”UN restricted” (YK käyttörajoitettu) ja käsitellään kyseisen luokituksen edellyttämällä tavalla.

4 §. Selvitysoikeudet. Sopimuksen 8 artiklassa määrätään menettelystä, jossa yksi tai useampi sopimuspuoli voi esittää YK:n pääsihteerille selvityspyynnön epäillessään, ettei toinen sopimuspuoli noudata sopimuksen velvoitteita. Jos pyyntö ei ole perusteeton, sen perusteella pyydetään sopimuspuolta vastaamaan YK:n pääsihteerin välityksellä määrääjassa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle. Jos vastaus ei ole tyydyttävä, asia on

mahdollista saattaa käsiteltäväksi sopimuspuolten kokouksessa tai asian selvittämistä varten koolle kutsutussa erityiskokouksessa. Jos asiassa tarvitaan lisäselvitystä, sopimuspuolten kokous tai erityiskokous valtuuttaa erityisen selvitysvaltuuskunnan, jolle vahvistetaan toimeksianto. Valtio, jolta selvitystä on pyydetty, voi milloin tahansa kutsua mainitun selvitysvaltuuskunnan alueelleen. Käytännössä 8 artiklassa tarkoitettua selvitysvaltuuskuntaa ei ole asetettu vielä kertaakaan, eikä siten kutsuttu minkään valtion alueelle.

Selvitysvaltuuskunta voi tuoda mukanaan tarvittavat laitteet tietojen keräämistä varten. Selvityspyynnön vastaanottanut valtio pyrkii varmistamaan, että valtuuskunta voi keskustella kaikkien selvityksen kannalta relevanttien henkilöiden kanssa sekä myöntää valtuuskunnalle pääsyn kaikille valvonnassaan oleviin laitoksiin, joista sopimuksen noudattamista koskevaan asiaan liittyviä tietoja on koottavissa. Selvityspyynnön vastaanottaneella valtiolla on oikeus sopimuksen 8 artiklan 14 kappaleen mukaan edellyttää valtuuskunnalta järjestelyjä, jotka valtio katsoo tarpeelliseksi silloin, kun kyseessä on arkaluonteisten laitteiden, tietojen tai alueiden suojaaminen tai omistusoikeuksia, etsintää, takavarikkoa tai muiden perustuslaillisten oikeuksien suojaaminen taikka selvitysvaltuuskunnan jäsenen fyysisen suojelun ja turvallisuuden varmistaminen.

Pykälä sisältää tarvittavat säännökset yleissopimuksen 8 artiklassa tarkoitetun selvitysvaltuuskunnan selvityksen mahdollistamiseksi. Pykälän sisältämien selvitysoikeuksien käyttäminen selvitysten yhteydessä tapahtuisi aina yleissopimuksen määräysten mukaisesti ottaen huomioon myös yleissopimuksen sisältämät määräykset muun muassa luottamuksellisen tiedon suojaamisesta. Yleissopimuksen mukaisesti edellytettävien selvitysvaltuuksien laajuuden vuoksi pykälään ehdotetaan sisällytettäväksi myös 8 artiklan mahdollistamia rajoituksia, joilla pyritään vähentämään selvityksistä aiheutuvaa haittaa ja osoittamaan selvitysvaltuuksien ehdottomia rajoja. Tämän vuoksi ehdotetaan myös, että selvityksessä olisi selvitysvaltuuskunnan lisäksi läsnä ulkoasiainministeriön edustaja.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan nojalla valtuuskunta oikeutettaisiin pääsemään sellaiselle alueelle tai rakennukseen, tehtaaseen tai

muuhun laitokseen, josta sopimukseen noudattamiseen liittyviä tietoja on oletettavasti koottavissa. Sopimuksen 8 artiklan 16 kappaleen mukaan selvitysvaltuuskunnan on pidettävä salassa kaikki sille salassa pidettävänä toimitetut tiedot, jotka eivät liity selvitettävänä olevaan asiaan.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan nojalla mahdollistettaisiin tarvittavien mittalaitteiden tai muiden teknisten laitteiden käyttö selvitysten yhteydessä. Selvitysvaltuuskunta voi yleissopimuksen 8 artiklan 12 kohdan mukaan käyttää mukanaan tuomiaan laitteita. Laitteita saa kuitenkin käyttää vain valtuuskunnan kootessa tietoja väitetystä sopimuksen noudattamista koskevasta asiasta, eikä laitteiden tuonti valtion alueelle rajoita kohdevaltion suvereniteettia. Ennen saapumistaan valtuuskunta ilmoittaa myös selvityspyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle, mitä laitteita se aikoo käyttää työskentelynsä aikana.

Selvityksen kohteena olevaa toiminnanharjoittajaa pyrittäisiin pykälän 2 momentin mukaisesti kuulemaan ennen selvityksen suorittamista. Yleissopimuksen 8 artiklassa säädetään aikarajat selvityksen suorittamiseksi siten, että valtuuskunta voi viipyä sopimuspuolen alueella enintään 14 päivää ja yksittäisessä paikassa enintään seitsemän päivää, ellei toisin sovita. Tämän johdosta momenttiin on ehdotettu otettavaksi säännös, jonka mukaan kuulemista ei tarvitsisi suorittaa, jos kuuleminen vaarantaisi selvityksen suorittamisen tai rikkoisi yleissopimuksen mukaisia selvitysvelvoitteita. Kyseinen säännös perustuu hyvän hallinnon periaatteisiin ja pykälä on samansuuntainen kuin hallintolain 39 §, mikä koskee tarkastuksissa kuulemista.

Pykälän 3 momentin mukaan selvitystä ei saa toimittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa. Kuten jäljempänä käsitelyjärjestystä koskevassa jaksossa selvitetään, säännös on tarpeen perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn kotirauhan suojan vuoksi.

5 §. Ulkoasiainministeriölle annettava virka-apu. Viranomaisen olisi annettava ulkoasiainministeriölle tämän lain mukaan kuuluvien tehtävien suorittamiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Virka-avun tarve liittyy erityisesti lain tar-

koittamiin selvitystehtäviin. Niiden osalta virka-apua antavina viranomaisina tulisivat toimimaan erityisesti poliisi, tullilaitos, puolustusvoimat ja rajavartiolaitos. Virka-avun pyytämisestä päättäisi asianomainen ulkoasiainministeriön osasto ministeriön työjärjestyksen mukaisesti.

6 §. Voimaantulo. Pykälä sisältää kansainvälisten sopimusten voimaansaattamislaeissa tavanomaisen voimaantulosäännöksen, jonka mukaan lain voimaantulosta säädetään tasavallan presidentin asetuksella.

2.2 Rikoslaki

11 luku **Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan**

9 b §. Jalkaväkimiinakiellon rikkominen.

Yleissopimuksen 1 artiklassa säädetyt kiellet ja 9 artiklassa määrätty velvoite säätää kieltojen rikkominen rangaistavaksi huomiioon ottaen rikoslain sotarikoksia ja rikoksia ihmisyyttä vastaan koskevaan 11 lukuun ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 b §, jossa säädettäisiin rangaistus yleissopimuksen vastaisesta menettelystä. Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin rangaistavaksi jalkaväkimiinojen luvaton käyttö yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen a kohdan mukaisesti. Kohta tulisi sovellettavaksi vain, jos käyttöön ei soveltuisi luvun sotarikoksia koskevat 5–7 §.

Pykälän 2 kohdassa kriminalisoidisiin yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen b kohdan kieltojen vastaiset teot. Näitä olisivat miinojen kehittäminen, tuottaminen, muu hankkiminen, varastointi sekä hallussa pitäminen. Lisäksi kiellettyä olisi miinojen luovuttaminen, joka kattaisi yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen b kohdassa tarkoitetun siirtämisen suoraan tai välillisesti. Luovuttamisen on katsottava kattavan sopimuksen 2 artiklan 4 kappaleeseen sisältyvän siirron määritelmään kuuluvan miinojen omistusoikeuden ja hallinnan siirtämisen, ei kuitenkaan sellaisen alueen luovuttamista, jolle on asennettu jalkaväkimiinoja. Siltä osin, kun on kyse sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen b kohdassa tarkoitetusta jalkaväkimiinojen konkreettisesta siirtämisestä Suomen alueelle tai pois sieltä, nämä teot tulisivat rangaistavaksi maahan tuonnin ja maasta viennin kiel-

lon perusteella. Sen sijaan valtion rajojen sisäpuolinen kuljettaminen tulisi arvioitavaksi jalkaväkimiinojen hallussa pitämisenä.

Yleissopimuksen artiklan 1 kappaleen c kohdan kiellot tulisivat katetuiksi rikoslain osallisuutta koskevilla säännöksillä. Vastavasti on menetelty esimerkiksi kemiallisten aseiden kieltosopimuksen sekä bakteriologisten (biologisten) ja toksiiniaseiden kehittämisen, tuottamisen ja varastoimisen kieltämistä ja niiden hävittämistä koskevan yleissopimuksen (SopS 15/1975) osalta.

Teon rangaistusasteikoksi esitetään vankeutta vähintään neljä kuukautta ja korkeintaan kuusi vuotta. Miinojen käyttämisessä on lähikohtaisesti kyse sotarikoksesta rikoslain 11 luvun 5 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaisesti. Sotarikoksesta säädetyt rangaistusasteikot vaihtelevat yhdestä vuodesta elinkautiseen siten, että törkeästä rikoksesta asteikko on kahdeksasta vuodesta elinkautiseen ja lievä sakkorangaistuksesta kahteen vuoteen. Lievää sotarikosta koskevan säännöksen rangaistusasteikko olisi lievempi kuin jalkaväkimiinakiellon rikkomisen rangaistusasteikko. Jalkaväkimiinan käyttämistä sotarikoksen tekemuotona on kuitenkin pidettävä niin vakavana rikoksena, ettei lievää sotarikosta koskevaa rangaistussäännöstä voida sellaiseen tekoon soveltaa.

Rangaistusasteikon valintaan on päädytty yhdenmukaisesti kemiallisten aseiden kiellon (rikoslain 11 luvun 8 §) ja biologisten aseiden kiellon (rikoslain 11 luvun 9 §) rikkomisesta säädetyin asteikon kanssa, joiden osalta enimmäisrangaistukseksi on myös säädetty kuusi vuotta vankeutta. Lisäksi on huomattava, että esimerkiksi miinojen virheellinen valmistaminen ja kuljettaminen voivat aiheuttaa vakavaa hengen tai terveyden vaaraa laajalle ihmisjoukkoille, mikä myös puoltaa enimmäisrangaistuksen säätämistä kuudeksi vuodeksi.

Jalkaväkimiinojen käytön kriminalisointi edellyttää samalla myös, että rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetun asetuksen 1 §:ää muutetaan siten, että Ottawan sopimuksessa määrätyn jalkaväkimiinojen kiellon rikkominen lisätään 1 §:ssä säädettyjen kansainvälisten rikosten joukkoon. Tämä toteutettaisiin lisäämällä asetukseen uusi 13 b kohta.

2.3 Pakkokeinolaki

5 a luku **Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu**

2 §. *Telekuuntelun edellytykset.* Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan telekuuntelua voidaan käyttää muun muassa sotarikosta, törkeää sotarikosta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomista ja biologisen aseiden kiellon rikkomista koskevassa esitutkinna.

Edellä 2. lakiehdotuksen mukaan jalkaväkimiinakiellon rikkominen olisi rangaistavaa joko sotarikoksena tai omana tekotyypinään, jolloin teosta voitaisiin tuomita vähintään neljä kuukautta ja enintään kuusi vuotta vankeutta. Sääntely vastaisi rangaistusasteikon osalta ja muutenkin pitkälti sitä, mitä kemiallisen tai biologisen aseiden kiellon rikkomisesta on rikoslain 11 luvussa säädetty.

Ottaen huomioon teon luonne ja sääntelyn johdonmukaisuus pykälää esitetään muutettavaksi niin, että myös jalkaväkimiinakiellon rikkomista selvitettyä voitaisiin käyttää telekuuntelua.

4 §. *Teknisen kuuntelun edellytykset.* Pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan asuntokuuntelua voidaan käyttää muun muassa sotarikosta, törkeää sotarikosta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomista ja biologisen aseiden kiellon rikkomista koskevassa esitutkinna.

Edellä 2 §:n perusteluissa esitetyillä syillä pykälää esitetään muutettavaksi niin, että asuntokuuntelu olisi mahdollista jalkaväkimiinakiellon rikkomista koskevassa esitutkinna.

2.4 Uusi pakkokeinolaki

10 luku **Salaiset pakkokeinot**

3 §. *Telekuuntelu ja sen edellytykset.* Voimassa olevan pakkokeinolain telekuuntelua, televalvontaa ja teknistä tarkkailua koskeva 5 a luku kumotaan uudella pakkokeinolailla, joka tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014. Luku korvautuu salaisia pakkokeinoja koskevalla 10 luvulla. Uudessa laissa telekuuntelun edellytyksiä koskevat säännökset on sisällytetty 10 luvun 3 §:ään. Mainitun pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaava muutos kuin edellä jaksossa 2.3 esitetään tehtäväksi voimassa olevan pakkokei-

nolain 5 a luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohtaan.

17 §. *Asuntokuuntelu ja sen edellytykset.* Uusi pakkokeinolaki tulee sisältämään voimassaolevasta pakkokeinolaista poiketen oman säännöksen asuntokuuntelusta (10 luvun 17 §). Jalkaväkimiinakiellon rikkominen on tarpeen lisätä pykälän 1 momentin 1 kohtaan, jotta esitutkintaviranomaiselle voitaisiin myöntää lupa asuntokuunteluun tapauksissa, joissa henkilöä epäillään sanotusta rikoksesta.

3 Voimaantulo

Ottawan sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1999 neljännen kymmenennen valtion talletettua sitoutumiskirjan yleissopimuksen tallettajana toimivan YK:n pääsihteerin huostaan.

Kunkin sellaisen valtion osalta, joka ratifioi tai hyväksyy yleissopimuksen taikka liittyy siihen sen jälkeen, kun neljäskymmenes ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, yleissopimus tulee voimaan tallettamiskuukautta seuraavan kuudennen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

Ottawan sopimuksen voimaansaattamista koskevan ehdotetun lain voimaantulosta säädetäisiin tasavallan presidentin asetuksella. Laki on tarkoitus säätää tulemaan voimaan samanaikaisesti, kun yleissopimus tulee voimaan Suomen osalta.

Sekä rikoslain että pakkokeinolain muutokset on tarkoitettu tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohdaksi samaan aikaan kuin yleissopimus tulee Suomen osalta voimaan. Koska uusi pakkokeinolaki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014 ja kumoo voimaantullessaan vanhan pakkokeinolain, tässä yhteydessä esitetään tehtäväksi vastaavat muutokset myös uuteen pakkokeinolaikiin siten, että ne tulisivat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

4 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus ja käsittelyjärjestys

4.1 Eduskunnan suostumuksen tarpeellisuus

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimukset ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä. Perustuslakivaliokunnan tulkintakäytännön mukaan määräys on luettava lainsäädännön alaan kuuluvaksi, jos se koskee jonkin perustuslaissa turvattun perusoikeuden käyttämistä tai rajoittamista, jos määräys muutoin koskee yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita, jos määräyksen tarkoituksesta asiasta on perustuslain mukaan säädettävä lailla tai jos määräyksessä tarkoitettua asiasta on jo voimassa lain säännöksiä taikka siitä on Suomessa vallitsevan käsityksen mukaan säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunnan mukaan kansainvälisen veloitteen määräys kuuluu näiden perusteiden mukaan lainsäädännön alaan siitä riippumatta, onko määräys ristiriidassa vai sopusoinnussa Suomessa lailla annetun säännöksen kanssa (esimerkiksi PeVL 11/2000 vp ja PeVL 12/2000 vp).

Puolustusvoimien käytössä olevaa asevalikoimaa ja käyttötapoja ei ole Suomessa säännelty laissa. Osa kansainvälisistä sopimuksista, jotka rajoittavat käytettäviä aseita ja niiden käyttötapoja on kuitenkin saatettu voimaan lailla. Eräitä tavanomaisia aseita koskeva yleissopimus ja sen alkuperäiset pöytäkirjat on saatettu voimaan asetuksella. Muutetun II pöytäkirjan on katsottu edellyttävän eduskunnan suostumusta sen vuoksi, että se on periaatteellisesti merkittävä kansainvälinen sopimus, jolla on suurta merkitystä Suomen puolustuksessa käytettävien välineiden valinnan ja käytön kannalta. Otettavan sopimusta on samoista syistä pidettävä perustuslain 94 §:n 1 momentissa tarkoitettuna merkitykseltään huomattavana kansainvälisenä veloitteenä. Tämän vuoksi ja siksi, että sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, on tarpeen hankkia eduskunnan suostumus.

Suomessa ei ole säädetty lain tasolla jalkaväkimiinojen käsittelystä taikka muusta niihin liittyvästä menettelystä. Menettelytavois-

ta on määrätty puolustushallinnon sisäisissä määräyksissä, ohjeissa ja ohjesäännöissä. Sopimuksen 1 artiklan 1 kappale sisältää kiellon käyttää, kehittää, tuottaa, hankkia tai varastoida jalkaväkimiinoja taikka tukea tällaista toimintaa. Sopimuspuolten edellytetään tuhoavan kaikki jalkaväkimiinat tai varmistamaan niiden tuhoaminen sopimuksen määräysten mukaisesti. Koska sopimusmääräys tosiasiallisesti rajoittaa Suomen mahdollisuuksia päättää asevalikoimastaan ja sen käytöstä, määräystä on pidettävä perustuslain 94 §:n 1 momentissa tarkoitettuna mielessä merkitykseltään huomattavana ja katsottavana sen vuoksi edellyttävän eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 1 artiklan 1 kappaleen on katsottava edellyttävän eduskunnan suostumusta myös siksi, että se kuuluu lainsäädännön alaan. Kappaleessa veloitetaan lainsäätäjää kieltämään siinä mainitut teot ja 9 artiklassa puolestaan veloitetaan lainsäätäjää toteuttamaan tarvittavat lainsäädännölliset, hallinnolliset ja muut toimet mukaan lukien rikosoikeudellisten seuraamusten säätäminen estääkseen ja torjuakseen toimintaa, joka on sopimuksen mukaan kielletty. Sen sijaan 1 artiklan 2 kappaleen ei ole katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan. Kappale liittyy sopimuksen 4 ja 5 artiklan määräyksiin, jotka sisältävät tarkemmat määräykset varastoitujen ja miinoitetuilla alueilla olevien jalkaväkimiinojen tuhoamisesta. Koska Suomessa vain valtiolla on jalkaväkimiinoja, mainittu 2 kappale sekä 4 ja 5 artikla koskisivat vain valtiota ja sen omistamia jalkaväkimiinoja, eivätkä sen vuoksi ole katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan ja edellyttävän eduskunnan suostumusta.

Sopimuksen 2 artiklassa määritellään sopimuksen keskeiset käsitteet. Näitä ovat jalkaväkimiina, miina, käsittelynestolaite, siirto ja miinoitettu alue. Jos sopimuksessa määritellyt käsitteet koskevat lainsäädännön alaan kuuluvia asioita, määritelmät vaikuttavat välillisesti näiden lainsäädännön alaan kuuluvien aineellisten määräysten sisältöön ja soveltamiseen ja kuuluvat siksi itsekin lainsäädännön alaan (PeVL 6/2001 vp ja PeVL 24/2001vp). Määritelmät vaikuttavat ehdotetun jalkaväkimiinakiellon rikkomisen kriminalisointia koskevan rikoslain 11 luvun 9 b

§:n soveltamiseen, joten niiden on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 3 artiklassa sallitaan sopimuspuolen pitää hallussa tai siirtää 1 artiklassa määrätystä kielloista huolimatta tietty määrä jalkaväkimiinoja miinanetsintä-, miinanraivaus- tai miinantuhoamistekniikan kehittämistä tai niihin liittyvää koulutusta varten. Artiklassa rajataan siten sopimuksen 9 artiklassa määrättyä kriminalisointivelvoitetta 1 artiklassa määrättyjen kieltojen osalta. Määräyksen on katsottava kuuluvan lainsäädännön alaan, koska Suomen rikosoikeuden soveltamisalasta on säädettävä lailla.

Sopimuksen 6 artiklan 6 kappaleessa ja 7 artiklassa määrätään sellaisten tietojen vaihdosta, jotka koskevat sotilaallista maanpuolustusta. Tällaisista tiedoista osa voi olla salassa pidettäviä julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 10 kohdan nojalla. Tällaisia tietoja koskevat sopimusmääräykset kuuluvat lainsäädännön alaan.

Sopimuksen 8 artiklassa on määrätty selvitysvaltuuskunnasta, jonka sopimusvaltio voi pyytää alueelleen selvittämään yleissopimuksen määräysten noudattamista. Selvitysvaltuuskunnan jäsenillä on YK:n erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen VI artiklan mukaiset erioikeudet ja vapaudet. YK:n erioikeuksia ja vapauksia koskeva yleissopimus on voimassa Suomessa. Sopimuksen VI artikla koskee asiantuntijoille myönnettäviä erioikeuksia ja vapauksia, ja sen sisältöä on selostettu tarkemmin sopimuksen yksityiskohtaisten perustelujen yhteydessä. Eri oikeuksista ja vapauksista on Suomessa säädettävä lailla (PeVL 38/2000 vp), joten YK:n erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen VI artiklassa määrättyjen helpotusten ja lainkäyttövapautusten laajentaminen koskemaan myös selvitysvaltuuskunnan jäseniä edellyttää eduskunnan suostumusta.

Edelleen sopimuksen 8 artiklan 14 kappaleessa määrätään selvitysvaltuuskunnan oikeudesta päästä kaikkiin valtuuskunnan vastaanottavan sopimuspuolen valvonnassa oleville alueille ja kaikkiin valvonnassa oleviin laitoksiin, joilta tai joista sopimuksen noudattamista koskevaan asiaan liittyviä tietoja on koottavissa. Pääsyn edellytyksenä on noudattaa järjestelyjä, jotka selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli katsoo tarpeellisik-

si silloin, kun kyseessä on arkaluonteisten laitteiden, tietojen tai alueiden suojaaminen, sellaisten kyseisen sopimuspuolen perustuslaillisten oikeuksien suojaaminen, jotka koskevat omistusoikeuksia, etsintää ja takavarikkoa tai muita perustuslaillisia oikeuksia, tai kun kyse on selvitysvaltuuskunnan jäsenen fyysisen suojelun ja turvallisuuden varmistamisesta. Selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen, joka toteuttaa edellä mainittuja järjestelyjä, on kuitenkin pyrittävä osoittamaan muilla kohtuullisilla keinoin noudattavansa yleissopimuksen määräyksiä. Koska etsinnästä ja takavarikosta on Suomessa säädettävä lailla, määräys kuuluu lainsäädännön alaan.

Samaisen artiklan 16 kappaleen mukaan kaikki selvitykseen liittyvät salassa pidettävissä toimitetut tiedot, jotka eivät liity selvitysvaltuuskunnan selvittävänä olevaan asiaan, käsitellään salassa pidettävissä. Käytännössä tämä tarkoittanee asiakirjoja, joita ei tarvita sopimuksen noudattamisen valvontaa koskevassa valvontatyössä. Suomessa asiakirjat ovat perustuslain 12 §:n 2 momentissa säädetyin pääsääntöjen mukaan julkisia. Julkisuuden rajoittaminen on mahdollista välttämättömistä syistä lailla. Asiakirjan julkisuudesta on säädetty julkisuuslaissa. Sen 24 § sisältää poikkeukset asiakirjajulkisuudesta. On mahdollista, että Suomi toimittaisi tutkinnan yhteydessä selvityslautakunnalle tietoa, joka ei liittyisi valvontatyöhön, mutta olisi salassa pidettävää julkisuuslain 24 §:n säännösten perusteella. Artiklaan sisältyvät määräykset kuuluvat edellä olevin perustein lainsäädännön alaan. Koska Suomen viranomaiset voivat joutua luovuttamaan tietoja, jotka Suomessa olisi edellä kuvatuin tavoin salassa pidettävä, sopimuksen voimaansaattamislain 3 §:ään ehdotetaan sisällytettäväksi säännös oikeudesta luovuttaa velvoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisia tietoja julkisuuslain säännöksistä riippumatta.

4.2 Käsittelyjärjestys

Yleissopimuksen 8 artikla sisältää määräykset yleissopimuksen noudattamisen valvonnasta. Artiklan mukaan sopimuspuoli voi esittää YK:n pääsihteerille selvityspyynnön epäillensä, ettei toinen sopimuspuoli noudata sopimusvelvoitteitaan. Jos pyyntö ei ole

perusteeton, sopimuspuolta pyydetään vastaamaan YK:n pääsihteerin välityksellä määrääjassa pyynnön esittäneelle sopimuspuolelle. Pynnön esittänyt sopimuspuoli voi saattaa asian käsiteltäväksi sopimuspuolten kokouksessa tai asian selvittämistä varten koolle kutsutussa erityiskokouksessa, jos toinen sopimuspuoli ei ole vastannut määrääjassa tai jos vastaus ei ole tyydyttänyt pyynnön esittänyttä sopimuspuolta. Jos asiassa tarvitaan lisäselvitystä, sopimuspuolten kokous tai erityiskokous valtuuttaa erityisen selvitysvaltuuskunnan, jolle vahvistetaan toimeksianto. Valtio, jolta selvitystä on pyydetty, voi milloin tahansa kutsua mainitun selvitysvaltuuskunnan alueelleen.

Selvitysvaltuuskunta voi koota lisätietoja vierailukohteessa tai muissa selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvissa paikoissa, jotka liittyvät välittömästi väitettyyn yleissopimuksen noudattamista koskevaan asiaan. Selvityspyynnön vastaanottanut valtio pyrkii varmistamaan, että valtuuskunta voi keskustella kaikkien selvityksen kannalta relevanttien henkilöiden kanssa sekä myöntää valtuuskunnalle pääsyn kaikille valvonnassaan oleville alueille ja kaikkiin valvonnassaan oleviin laitoksiin, joilta tai joista sopimuksen noudattamista koskevaan asiaan liittyviä tietoja on oletettavasti koottavissa.

Selvitysvaltuuskunnan selvitystoiminnassa on katsottava olevan kyse julkisen vallan käyttämisestä Suomen alueella. Selvitysvaltuuskunnan oikeutta päästä Suomen valvonnassa oleville alueille ja laitoksiin on siten arvioitava valtion täysivaltaisuutta koskevien perustuslain säännösten kannalta.

Perustuslain 1 §:n 1 momentin mukaan Suomi on täysivaltainen tasavalta. Ennen uutta perustuslakia kansainvälisten sopimusten voimaansaattamisen katsottiin varsin usein edellyttävän niin sanotun supistetun perustuslainsäätämisyjärjestyksen käyttämistä sen vuoksi, että sopimuksilla rajoitettiin Suomen täysivaltaisuutta. Kyse oli tällöin usein siitä, että sopimukset sisälsivät määräyksiä, joiden mukaan vieraan valtion viranomaiselle tai kansainväliselle toimielimelle annettiin toimivaltaa Suomen alueella. Perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota toimivalan laatuun ja toimivaltamahdollisuuksien itenäiseen käyttöön. Esimerkiksi itsenäisten

tiedonsaanti- tai tarkastusoikeuksien antamisen muille kuin Suomen viranomaisille katsottiin merkitsevän poikkeusta silloisen hallitusmuodon 1 ja 2 §:n säännöksistä (PeVL 15/1992 vp, HE 1/1998 vp).

Perustuslain 1 §:n 3 momenttiin sisällytettiin säännös, jonka mukaan Suomi osallistuu kansainväliseen yhteistyöhön rauhan ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi sekä yhteiskunnan kehittämiseksi. Perustuslain esitöiden mukaan tällä säännöksellä on tulkinnallista merkitystä arvioitaessa, milloin kansainvälinen velvoite on ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuussäännösten kanssa (HE 1/1998 vp). Perustuslakivaliokunta on perustuslain esitöiden pohjalta katsonut perustelluksi lähteä siitä, että sellaiset kansainväliset velvoitteet, jotka ovat tavanomaisia nykyaikaisessa yhteiskunnassa ja jotka vain vähäisessä määrin vaikuttavat valtion täysivaltaisuuteen, eivät sellaisenaan ole ristiriidassa perustuslain täysivaltaisuussäännösten kanssa (PeVL 11/2000 vp, PeVL 12/2000 vp ja PeVL 19/2010 vp).

Yleissopimuksen tarkoituksena on kieltää maailmanlaajuisesti jalkaväkimiinojen käyttö, kehitys, tuotanto, hankinta, varastointi ja kuljetus. Sopimuksen mukaista kansainvälistä selvitysjärjestelmää on pidettävä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömänä.

Yleissopimuksessa määrätyn selvitysvaltuuskunnan pääsy sopimusvaltion alueelle edellyttää, että sopimuspuoli on itse pyytänyt valtuuskuntaa alueelleen. Edelleen valtuuskunnan pääsyn edellytyksenä on, että se sitoutuu noudattamaan järjestelyjä, jotka selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli katsoo tarpeelliseksi muun muassa sellaisten perustuslaillisten velvoitteiden suojaamiseksi, jotka koskevat omistusoikeuksia, etsintää, tai muita perustuslaillisia oikeuksia. Yleissopimus ei sisällä määräyksiä valtuuskunnan jäsenten itsenäisistä voimankäyttövaltuuksista tai määräyksiä, joiden mukaan sopimusvaltion edustaja ei saisi osallistua selvitykseen. Selvitys on toteutettava aina yleissopimuksen määräysten mukaisesti ottaen huomioon myös sopimuksen määräykset salassa pidettävän tiedon suojasta.

Yleissopimuksen 8 artiklan määräykset selvitysjärjestelmästä vaikuttavat kokonaisarvion perusteella vain vähäisessä määrin

valtion täysivaltaisuuteen. Määräykset eivät näin ollen ole ristiriidassa Suomen täysivaltaisuutta koskevien perustuslain säännösten kanssa.

Yleissopimuksen voimaansaattamista ja soveltamista koskeva 1. lakiehdotus sisältää muun ohella säännökset toimivaltaisesta viranomaisesta sekä tietojen luovuttamisesta ja selvitysoikeuksista.

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen kotirauha on turvattu. Perustuslakivaliokunta on tulkintakäytännössään katsonut, että kotirauhan piiri kattaa lähtökohtaisesti kaikenlaiset pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyt tilat (PeVL 40/2010 vp ja PeVL 8/2006 vp). Perustuslain 10 §:n 3 momentin mukaan lailla voidaan säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä.

Yleissopimus ei aseta ehdotonta velvoitetta ulottaa selvitysoikeutta pysyväisluonteiseen asumiseen käytettyihin tiloihin eikä tällainen selvitysoikeus ole välttämätön perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi. Esityksen 1. lakiehdotuksessa ehdotetaan sen vuoksi säädettäväksi, ettei selvitystä saa toimittaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytetyissä tiloissa.

Edellä esitetyn perusteella yleissopimus voidaan hallituksen käsityksen mukaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdotus sen voimaansaattamislainsiksi voidaan hyväksyä tavallisen lain säätämismenettelyssä.

Ehdotetut lait rikoslain ja voimassa olevan pakkokeinolain muuttamisesta ovat tarkoitettuna tulemaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Lailla voidaan perustuslain 79 §:n 3 momentin mukaan erityisestä syystä säätää, että sen voimaantuloajankohdasta säädetään asetuksella. Koska esitetyt rikoslain ja pakkokeinolain muutokset kytkeytyvät suoraan sopimuksesta aiheutuviin jalkaväkimiinakieltoa koskeviin velvoitteisiin, nämä seikat muodostavat hallituksen mielestä perustuslain 79 §:n 3 momentissa tarkoitettua erityisen syyn. Lakiehdotukset voidaan näin ollen hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisen lain säätämismenettelyssä.

Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

Eduskunta hyväksyisi Oslossa 18 päivänä syyskuuta 1997 jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen.

Edellä olevan perusteella ja koska yleissopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan samalla Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki**jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta ja sopimuksen soveltamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Sopimuksen voimaansaattaminen

Jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä Oslossa 18 päivänä syyskuuta 1997 tehdyn yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat lakina voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §

Viranomaiset

Yleissopimuksen päävastuullinen täytäntöönpanoviranomainen on Suomessa ulkoasiainministeriö.

3 §

Tietojen luovuttaminen

Suomen viranomainen voi salassapitosäännösten estämättä luovuttaa 1 §:ssä tarkoitetun yleissopimuksen mukaisten velvoitteiden toteuttamiseksi tarpeellisia asiakirjoja ja tietoja.

4 §

Selvitysmenettely

Yleissopimuksen 8 artiklan mukaisten selvitysmenettelyn toteuttamiseksi ulkoasiainministeriön edustajalla ja yleissopimuksen 8 artiklan 14 kappaleessa tarkoitetulla selvitysvaltuuskunnalla on oikeus yleissopimuksen mukaisesti:

1) päästä sellaiselle Suomen valvonnassa olevalle alueelle tai valvonnassa olevaan laitokseen, joka yleissopimuksen 8 artiklan 14 kappaleen mukaisesti voi olla selvityksen kohteena; ja

2) tuoda selvittävään kohteeseen mittauslaitteita tai muita teknisiä laitteita, jotka ovat tarpeen tietojen hankkimiseen tai rekisteröimiseen, sekä käyttää siellä olevia tällaisia laitteita.

Ennen selvityksen toimittamista selvityksen kohteena olevalle toiminnanharjoittajalle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi, jos se on mahdollista vaarantamatta selvityksen tavoitteita tai rikkomatta yleissopimuksen mukaisia selvitysvelvoitteita.

Selvitystä ei saa kuitenkaan kohdistaa pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin.

5 §

Virka-apu

Viranomaisen on annettava ulkoasiainministeriölle tämän lain noudattamiseksi ja täytäntöön panemiseksi sellaista tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen vi-

ranomainen on toimivaltainen. Virka-avun pyytämisestä päättää ulkoasiainministeriö.

6 §

Voimaantulo

Tämän lain voimaantulosta säädetään tavallan presidentin asetuksella.

2.

Laki

rikoslain 11 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään rikoslain (39/1889) 11 lukuun uusi 9 b § seuraavasti:

11 luku

Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan

9 b §

Jalkaväkimiinakiellon rikkominen

Joka jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen (SopS /20) vastaisesti

1) muuten kuin 5–7 §:ssä tarkoitetulla tavalla käyttää jalkaväkimiinoja tai

2) kehittää, tuottaa, muutoin hankkii, varastoi, pitää hallussaan, luovuttaa taikka vie maasta tai tuo maahan jalkaväkimiinoja, on tuomittava *jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3.

Laki**pakkokeinolain 5 a luvun 2 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (450/1987) 5 a luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 §:n 3 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 991/2009, seuraavasti:

5 a luku

4 §

Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu*Teknisen kuuntelun edellytykset*

2 §

Telekuuntelun edellytykset

Kun on syytä epäillä jotakuta

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta,

rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kuunnella ja tallentaa televiestejä, joita epäilty lähettää hallussaan olevasta tai oletettavasti muuten käyttämästään teleliittymästä, teleosoitteesta tai telepäätelaitteesta, taikka tällaiseen teleliittymään, teleosoitteeseen tai telepäätelaitteeseen tulevia hänelle tarkoitettuja viestejä, jos saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

Kun on syytä epäillä jotakuta

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta,

rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa teknistä kuuntelua myös sellaiseen vakituiseen asumiseen tarkoitettuun tilaan, jossa epäilty todennäköisesti oleskelee, jos rikoksen selvittäminen olisi olennaisesti vaikeampaa tai mahdotonta käyttämällä rikoksesta epäillyn tai muiden oikeuksiin vähemmän puuttuvia pakkokeinoja.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

4.

Laki**pakkokeinolain 10 luvun 3 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohta ja 17 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

10 luku

Salaiset pakkokeinot

3 §

Telekuuntelu ja sen edellytykset

 Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa rikoksesta epäillyn hallussa olevan tai hänen muuten oletettavasti käyttämän telesoitteen tai telepäätelaitteen telekuunteluun, kun häntä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta,
 -----

17 §

Asuntokuuntelu ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan myöntää lupa kohdistaa teknistä kuuntelua vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan, jossa rikoksesta epäilty todennäköisesti oleskelee (asuntokuuntelu). Edellytyksenä on lisäksi, että häntä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta,

 Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2014.

Naantalissa 12 päivänä elokuuta 2011

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ulkoasiainministeri *Erkki Tuomioja*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

2.

Laki

rikoslain 11 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään rikoslain (39/1889) 11 lukuun uusi 9 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

Sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan

9 b §

Jalkaväkimiinakiellon rikkominen

Joka jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdyn yleissopimuksen (SopS /20) vastaisesti

1) muuten kuin 5–7 §:ssä tarkoitetulla tavalla käyttää jalkaväkimiinoja tai

2) kehittää, tuottaa, muutoin hankkii, varastoi, pitää hallussaan, luovuttaa taikka vie maasta tai tuo maahan jalkaväkimiinoja on tuomittava *jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta* vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään kuudeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.

3.

Laki**pakkokeinolain 5 a luvun 2 ja 4 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (450/1987) 5 a luvun 2 §:n 1 momentin 1 kohta ja 4 §:n 2 momentin 1 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 991/2009, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

5 a luku

5 a luku

Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu**Telekuuntelu, televalvonta ja tekninen tarkkailu**

2 §

2 §

*Telekuuntelun edellytykset**Telekuuntelun edellytykset*

Kun on syytä epäillä jotakuta

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta,

Kun on syytä epäillä jotakuta

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, *jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta,*

rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kuunnella ja tallentaa televiestejä, joita epäilty lähettää hallussaan olevasta tai oletettavasti muuten käyttämästään teleliittymästä, telesoitteesta tai telepäätelaitteesta, taikka tällaiseen teleliittymään, telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen tulevia hänelle tarkoitettuja viestejä, jos saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kuunnella ja tallentaa televiestejä, joita epäilty lähettää hallussaan olevasta tai oletettavasti muuten käyttämästään teleliittymästä, telesoitteesta tai telepäätelaitteesta, taikka tällaiseen teleliittymään, telesoitteeseen tai telepäätelaitteeseen tulevia hänelle tarkoitettuja viestejä, jos saatavilla tiedoilla voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi.

4 §

4 §

*Teknisen kuuntelun edellytykset**Teknisen kuuntelun edellytykset*

Kun on syytä epäillä jotakuta

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan val-

Kun on syytä epäillä jotakuta

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan val-

mistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta,

—————
 rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa teknistä kuuntelua myös sellaiseen vakituiseen asumiseen tarkoitettuun tilaan, jossa epäilty todennäköisesti oleskelee, jos rikoksen selvittäminen olisi olennaisesti vaikeampaa tai mahdotonta käyttämällä rikoksesta epäillyn tai muiden oikeuksiin vähemmän puuttuvia pakkokeinoja.

mistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, *jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta,*

—————
 rikoksen esitutkintaa toimittavalle viranomaiselle voidaan antaa lupa kohdistaa teknistä kuuntelua myös sellaiseen vakituiseen asumiseen tarkoitettuun tilaan, jossa epäilty todennäköisesti oleskelee, jos rikoksen selvittäminen olisi olennaisesti vaikeampaa tai mahdotonta käyttämällä rikoksesta epäillyn tai muiden oikeuksiin vähemmän puuttuvia pakkokeinoja.

—————
 Tämä laki tulee voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana.
 —————

4.

Laki**pakkokeinolain 10 luvun 3 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan pakkokeinolain (806/2011) 10 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohta ja 17 §:n 1 momentin 1 kohta seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

10 luku

10 luku

Salaiset pakkokeinot**Salaiset pakkokeinot**

3 §

3 §

Telekuuntelun edellytykset

Telekuuntelun edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa rikoksesta epäillyn hallussa olevan tai hänen muuten oletettavasti käyttämän teleosoitteen tai telepäätelaitteen telekuunteluun, kun häntä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta,

Esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa rikoksesta epäillyn hallussa olevan tai hänen muuten oletettavasti käyttämän teleosoitteen tai telepäätelaitteen telekuunteluun, kun häntä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuksesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta, biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, *jalkaväkimiinakiellon rikkomisesta,*

17 §

17 §

Asuntokuuntelu ja sen edellytykset

Asuntokuuntelu ja sen edellytykset

Esitutkintaviranomaiselle voidaan myöntää lupa kohdistaa teknistä kuuntelua vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan, jossa rikoksesta epäilty todennäköisesti oleskelee (*asuntokuuntelu*). Edellytyksenä on lisäksi, että häntä on syytä epäillä:

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuk-

Esitutkintaviranomaiselle voidaan myöntää lupa kohdistaa teknistä kuuntelua vakituiseen asumiseen käytettävään tilaan, jossa rikoksesta epäilty todennäköisesti oleskelee (*asuntokuuntelu*). Edellytyksenä on lisäksi, että häntä on syytä epäillä:

Kun on syytä epäillä jotakuta

1) joukkotuhonnasta, joukkotuhonnan valmistelusta, rikoksesta ihmisyyttä vastaan, törkeästä rikoksesta ihmisyyttä vastaan, sotarikoksesta, törkeästä sotarikoksesta, kidutuk-

sesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta,
biologisen aseiden kiellon rikkomisesta,

-----

sesta, kemiallisen aseiden kiellon rikkomisesta,
biologisen aseiden kiellon rikkomisesta, jalka-
väkimiinakiellon rikkomisesta,

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-
kuuta 2014 .

Asetusluonnos

Valtioneuvoston asetus

rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetun asetuksen 1 §:n muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty ulkoasiainministeriön esittelystä, *lisätään* rikoslain 1 luvun 7 §:n soveltamisesta annetun asetuksen (627/1996) 1 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on asetuksissa 353/1997, 118/1999, 537/2000, 370/2001, 739/2001, 510/2002, 624/2002, 859/2003, 1014/2006, 286/2008, 56/2009 ja 1041/2009 uusi 13 b kohta seuraavasti:

1 §

Rikoslain 1 luvun 7 §:ää sovellettaessa kansainvälisinä rikoksina pidetään seuraavia rikoksia:

_____

13 b) sellainen jalkaväkimiinakiellon rikominen, jota tarkoitetaan jalkaväkimiinosten

käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä ja niiden hävittämisestä tehdystä yleissopimuksessa (SopS /)

_____

Tämä asetus tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Sopimusteksti

**YLEISSOPIMUS JALKAVÄKI-
MIINOJEN KÄYTÖN, VARASTOINNIN,
TUOTANNON JA SIIRRON KIELTÄ-
MISESTÄ JA NIIDEN HÄVITTÄMI-
SESTÄ**

**CONVENTION ON THE PROHIBI-
TION OF THE USE, STOCKPILING,
PRODUCTION AND TRANSFER OF
ANTI-PERSONNEL MINES AND ON
THEIR DESTRUCTION**

Johdanto

Sopimuspuolet, jotka ovat päättäneet lopettaa jalkaväkimiinojen aiheuttamat kärsimykset ja onnettomuudet, jotka tappavat tai vammauttavat viikoittain satoja, enimmäkseen syyttömiä ja puolustuskyvyttömiä, siviilihenkilöitä ja erityisesti lapsia, haittaavat talouden kehitystä ja jälleenrakentamista sekä estävät pakolaisten ja maansisäisten pakolaisten kotiuttamisen ja joilla on muita vakavia seurauksia vielä vuosia miinojen asentamisen jälkeen,

katsovat tarpeelliseksi tehdä kaikkensa vastatakseen osaltaan tehokkaasti ja koordinoitusti siihen haasteeseen, jonka eri puolille maailmaa asennettujen jalkaväkimiinojen poistaminen asettaa, sekä varmistaakseen niiden tuhoamisen,

haluavat tehdä kaikkensa tarjotakseen apua miinojen uhrien hoitamiseen ja kuntouttamiseen, mukaan lukien uhrien sosiaalisen ja taloudellisen tilanteen palauttaminen ennalleen, ovat tietoisia siitä, että jalkaväkimiinojen täydellinen kieltäminen olisi myös merkittävä luottamusta lisäävä toimi,

suhtautuvat myönteisesti hyväksytyyn, 3 päivänä toukokuuta 1996 muutettuun, pöytäkirjaan miinojen, ansojen ja muiden taistelulaitteiden käyttöä koskevista kielloista tai rajoituksista, joka on liitetty yleissopimukseen tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, sekä kehottavat kaikkia valtioita, jotka eivät vielä ole ratifioineet pöytäkirjaa, ratifioimaan sen mahdollisimman pian,

suhtautuvat myönteisesti myös Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 10 päivänä joulukuuta 1996 antamaan päätöslausemaan 51/45 S, jossa kaikkia valtioita kehoitetaan toimimaan tarmokkaasti, jotta saataisiin aikaan tehokas ja oikeudellisesti sitova kansainvälinen sopimus jalkaväkimiinojen käy-

Preamble

The States Parties,

Determined to put an end to the suffering and casualties caused by anti-personnel mines, that kill or maim hundreds of people every week, mostly innocent and defenceless civilians and especially children, obstruct economic development and reconstruction, inhibit the repatriation of refugees and internally displaced persons, and have other severe consequences for years after emplacement,

Believing it necessary to do their utmost to contribute in an efficient and coordinated manner to face the challenge of removing anti-personnel mines placed throughout the world, and to assure their destruction,

Wishing to do their utmost in providing assistance for the care and rehabilitation, including the social and economic reintegration of mine victims,

Recognizing that a total ban of anti-personnel mines would also be an important confidence-building measure,

Welcoming the adoption of the Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices, as amended on 3 May 1996, annexed to the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects, and calling for the early ratification of this Protocol by all States which have not yet done so,

Welcoming also United Nations General Assembly Resolution 51/45 S of 10 December 1996 urging all States to pursue vigorously an effective, legally-binding international agreement to ban the use, stockpiling, production and transfer of anti-personnel landmines,

tön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämisestä,

suhtautuvat myönteisesti myös yksipuolisiin ja monenvälisiin toimiin, joita viime vuosina on toteutettu jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämiseksi, rajoittamiseksi ja keskeyttämiseksi,

korostavat, että yleisellä tietoisuudella on tärkeä merkitys humanitaaristen periaatteiden edistämisessä, kuten vaatimus jalkaväkimiinojen täydellisestä kieltämisestä osoittaa, ja antavat tunnustusta niille ponnisteluille, joihin Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansainvälinen liike, kansainvälinen jalkaväkimiinojen vastainen kampanja ja useat muut kansalaisjärjestöt ovat ryhtyneet kaikkialla maailmassa kiellon aikaansaamiseksi,

palauttavat mieleen 5 päivänä lokakuuta 1996 annetun Ottawan julistuksen ja 27 päivänä kesäkuuta 1997 annetun Brysselin julistuksen, joissa kansainvälistä yhteisöä kehoitetaan neuvottelemaan kansainvälisestä ja oikeudellisesti sitovasta sopimuksesta jalkaväkimiinojen käytön, varastoinnin, tuotannon ja siirron kieltämiseksi,

korostavat, että on suotavaa edistää kaikkien valtioiden liittymistä tähän yleissopimukseen, ja ovat päättäneet työskennellä tarmokkaasti edistääkseen yleissopimuksen maailmanlaajuisesta hyväksyntästä kaikissa asiaan liittyvissä yhteyksissä, mukaan lukien muun muassa Yhdistyneet kansakunnat, Aseriisuntakonferenssi, alueelliset järjestöt ja eri ryhmittymät sekä tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehdyn yleissopimuksen tarkistuskonferenssi, ja

nojahtavat siihen kansainvälisen humanitaarisen oikeuden periaatteeseen, että aseellisten selkkausten sopimuspuolten oikeutta valita taistelumenetelmät tai -välineet on rajoitettu, ja periaatteeseen, että aseellisissa selkkauksissa ei saa käyttää sellaisia aseita, ammuksia, tarvikkeita ja taistelumenetelmiä, jotka aiheuttavat tarpeettoman laajoja vammoja tai tarpeetonta kärsimystä, sekä periaatteeseen, että siviilihenkilöiden ja taistelijoiden välillä on tehtävä ero,

ovat sopineet seuraavasta:

Welcoming furthermore the measures taken over the past years, both unilaterally and multilaterally, aiming at prohibiting, restricting or suspending the use, stockpiling, production and transfer of anti-personnel mines,

Stressing the role of public conscience in furthering the principles of humanity as evidenced by the call for a total ban of anti-personnel mines and recognizing the efforts to that end undertaken by the International Red Cross and Red Crescent Movement, the International Campaign to Ban Landmines and numerous other nongovernmental organizations around the world,

Recalling the Ottawa Declaration of 5 October 1996 and the Brussels Declaration of 27 June 1997 urging the international community to negotiate an international and legally binding agreement prohibiting the use, stockpiling, production and transfer of anti-personnel mines,

Emphasizing the desirability of attracting the adherence of all States to this Convention, and determined to work strenuously towards the promotion of its universalization in all relevant fora including, inter alia, the United Nations, the Conference on Disarmament, regional organizations, and groupings, and review conferences of the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects,

Basing themselves on the principle of international humanitarian law that the right of the parties to an armed conflict to choose methods or means of warfare is not unlimited, on the principle that prohibits the employment in armed conflicts of weapons, projectiles and materials and methods of warfare of a nature to cause superfluous injury or unnecessary suffering and on the principle that a distinction must be made between civilians and combatants,

Have agreed as follows:

1 artikla

Yleiset velvoitteet

1. Sopimuspuolet sitoutuvat siihen, etteivät ne missään oloissa

- a) käytä jalkaväkimiinoja;
- b) kehitä, tuota tai muutoin hanki, varastoi, pidä hallussa tai siirrä suoraan tai välillisesti kenenkään käyttöön jalkaväkimiinoja;
- c) auta, kannusta tai taivuta ketään millään tavoin ryhtymään toimintaan, joka on tämän yleissopimuksen mukaan kielletty sopimuspuolelta.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat tuhoamaan kaikki jalkaväkimiinat tai varmistamaan niiden tuhoamisen tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti.

2 artikla

Määritelmät

1. "Jalkaväkimiina" tarkoittaa miinaa, joka on suunniteltu räjähtämään henkilön läsnäolosta, läheisyydestä tai kosketuksesta ja joka tekee taistelukyvyttömäksi, haavoittaa tai tappaa yhden tai useampia henkilöitä. Miinoja, jotka on suunniteltu räjähtämään ajoneuvon mutta ei henkilön läsnäolosta, läheisyydestä tai kosketuksesta ja joissa on käsittelynestolaite, ei tämän laitteen vuoksi katsota jalkaväkimiinoiksi.

2. "Miina" tarkoittaa ampumatarviketta, joka on suunniteltu sijoitettavaksi maan tai muun pintakerroksen alle, pinnalle tai lähelle ja räjähtämään henkilön tai ajoneuvon läsnäolosta, läheisyydestä tai kosketuksesta.

3. "Käsittelynestolaite" tarkoittaa laitetta, jonka tarkoituksena on suojata miinaa ja joka on osa miinaa tai yhdistetty tai liitetty miinaan tai sijoitettu sen alle ja joka aktivoituu, kun miinaa yritetään käsitellä tai sen toimintaa yritetään muutoin tahallisesti häiritä.

4. "Siirto" käsittää paitsi jalkaväkimiinojen konkreettisen siirtämisen jonkin valtion alueelle tai pois sieltä myös miinojen omistusoikeuden ja hallinnan siirtämisen, ei kuitenkaan sellaisen alueen luovuttamista, jolle on asennettu jalkaväkimiinoja.

5. "Miinoitettu alue" tarkoittaa aluetta, joka on vaarallinen sen vuoksi, että siellä on tai epäillään olevan miinoja.

Article 1

General obligations

1. Each State Party undertakes never under any circumstances:

- a) To use anti-personnel mines;
- b) To develop, produce, otherwise acquire, stockpile, retain or transfer to anyone, directly or indirectly, antipersonnel mines;
- c) To assist, encourage or induce, in any way, anyone to engage in any activity prohibited to a State Party under this Convention.

2. Each State Party undertakes to destroy or ensure the destruction of all anti-personnel mines in accordance with the provisions of this Convention.

Article 2

Definitions

1. "Anti-personnel mine" means a mine designed to be exploded by the presence, proximity or contact of a person and that will incapacitate, injure or kill one or more persons. Mines designed to be detonated by the presence, proximity or contact of a Vehicle as opposed to a person, that are equipped with anti-handling devices, are not considered anti-personnel mines as a result of being so equipped.

2. "Mine" means a munition designed to be placed under, on or near the ground or other surface area and to be exploded by the presence, proximity or contact of a person or a vehicle.

3. "Anti-handling device" means a device intended to protect a mine and which is part of, linked to, attached to or placed under the mine and which activates when an attempt is made to tamper with or otherwise intentionally disturb the mine.

4. "Transfer" involves, in addition to the physical movement of anti-personnel mines into or from national territory, the transfer of title to and control over the mines, but does not involve the transfer of territory containing emplaced anti-personnel mines.

5. "Mined area" means an area which is dangerous due to the presence or suspected presence of mines.

3 artikla

Article 3

*Poikkeukset**Exceptions*

1. Tämän yleissopimuksen 1 artiklassa määrättyjen yleisten velvoitteiden estämättä on sallittua pitää hallussa tai siirtää tietty määrä jalkaväkimiinoja miinanetsintä-, miinanraivaus- tai miinantuhoamistekniikan kehittämistä tai niihin liittyvää koulutusta varten. Näitä miinoja saa olla enintään se vähimmäismäärä, joka on ehdottoman välttämättömän edellä mainittuihin tarkoituksiin.

2. Jalkaväkimiinojen siirto niiden tuhoamista varten on sallittua.

1. Notwithstanding the general obligations under Article 1, the retention or transfer of a number of antipersonnel mines for the development of and training in mine detection, mine clearance, or mine destruction techniques is permitted. The amount of such mines shall not exceed the minimum number absolutely necessary for the above-mentioned purposes.

2. The transfer of anti-personnel mines for the purpose of destruction is permitted.

4 artikla

Article 4

*Varastoitujen jalkaväkimiinojen tuhoaminen**Destruction of stockpiled anti-personnel mines*

Sopimuspuolet sitoutuvat tuhoamaan kaikki omistamansa tai hallinnassaan olevat tai lainkäyttövaltaansa tai valvontaansa kuuluvat varastoidut jalkaväkimiinat tai varmistamaan niiden tuhoamisen muissa kuin 3 artiklassa määrätyissä tapauksissa mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään neljän vuoden kuluttua siitä, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta.

Except as provided for in Article 3, each State Party undertakes to destroy or ensure the destruction of all stockpiled anti-personnel mines it owns or possesses, or that are under its jurisdiction or control, as soon as possible but not later than four years after the entry into force of this Convention for that State Party.

5 artikla

Article 5

*Miinoitetuilla alueilla olevien jalkaväkimiinojen tuhoaminen**Destruction of anti-personnel mines in mined areas*

1. Sopimuspuolet sitoutuvat tuhoamaan kaikki lainkäyttövaltaansa tai valvontaansa kuuluvilla miinoitetuilla alueilla olevat jalkaväkimiinat tai varmistamaan niiden tuhoamisen mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään kymmenen vuoden kuluttua siitä, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta.

1. Each State Party undertakes to destroy or ensure the destruction of all anti-personnel mines in mined areas under its jurisdiction or control, as soon as possible but not later than ten years after the entry into force of this Convention for that State Party.

2. Sopimuspuolet pyrkivät kaikin keinoin määrittämään kaikki lainkäyttövaltaansa tai valvontaansa kuuluvat alueet, joilla tiedetään tai epäillään olevan asennettuja jalkaväkimiinoja, ja varmistavat mahdollisimman pian, että kaikki niiden lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvilla miinoitetuilla alueilla olevat jalkaväkimiinat merkitään, niitä valvotaan tai ne suojataan aitaamalla tai muulla tavoin

2. Each State Party shall make every effort to identify all areas under its jurisdiction or control in which antipersonnel mines are known or suspected to be emplaced and shall ensure as soon as possible that all antipersonnel mines in mined areas under its jurisdiction or control are perimeter-marked, monitored and protected by fencing or other means, to ensure the effective exclusion of

sen varmistamiseksi, että siviilihenkilöt pidetään tehokkaasti poissa alueelta, kunnes kaikki alueella olevat jalkaväkimiinat on tuhottu. Merkintöjen on vastattava vähintään niitä vaatimuksia, jotka on asetettu tiettyjen sellaisten tavanomaisten aseiden käytön kielloista tai rajoituksista, joiden voidaan katsoa aiheuttavan tarpeettoman vakavia vammoja tai olevan vaikutuksiltaan umpimähkäisiä, tehtyyn yleissopimukseen liittyvässä miinojen, ansojen ja muiden taistelulaitteiden käyttöä koskevista kielloista tai rajoituksista tehdyssä pöytäkirjassa, sellaisena kuin se on muutettuna 3 päivänä toukokuuta 1996.

3. Jos sopimuspuoli katsoo, että se ei pysty tuhoamaan kaikkia tämän artiklan 1 kappaleessa tarkoitettuja jalkaväkimiinoja tai varmistamaan niiden tuhoamista vaaditussa ajassa, se voi pyytää sopimuspuolten kokoukselta tai tarkistuskonferenssilta jalkaväkimiinojen tuhoamisen määräajan pidentämistä enintään kymmenellä vuodella.

4. Pyynnössä on mainittava

a) ehdotetun määräajan pidennyksen kesto;
b) yksityiskohtaiset perustelut ehdotetulle määräajan pidennykselle, mukaan lukien tiedot seuraavista:

i) kansallisten miinanraivausohjelmien mukaisten toimien valmistelu ja edistyminen;

ii) kyseisen sopimuspuolen käytettävissä olevat taloudelliset ja tekniset keinot kaikkien jalkaväkimiinojen tuhoamiseksi; ja

iii) seikat, jotka estävät kyseistä sopimuspuolta tuhoamasta kaikkia miinoitetuilla alueille olevia jalkaväkimiinoja;

c) määräajan pidennyksen humanitaariset, sosiaaliset, taloudelliset ja ympäristöön liittyvät vaikutukset; ja

d) muut ehdotetun määräajan pidennyksen kannalta olennaiset tiedot.

5. Sopimuspuolten kokous tai tarkistuskonferenssi arvioi pyynnön ottaen huomioon 4 kappaleessa mainitut tekijät ja päättää läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten äänten enemmistöllä, voidaanko määräajan pidentämistä koskevaan pyyntöön suostua.

6. Määräajan pidennystä voidaan jatkaa tämän artiklan 3, 4 ja 5 kappaleen mukaisesti esitetystä uudesta pyynnöstä. Pyytäessään määräajan pidennyksen jatkamista sopimuspuoli toimittaa asian kannalta olennaiset lisä-

civilians, until all anti-personnel mines contained therein have been destroyed. The marking shall at least be to the standards set out in the Protocol on Prohibitions or Restrictions on the Use of Mines, Booby-Traps and Other Devices, as amended on 3 May 1996, annexed to the Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons Which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects.

3. If a State Party believes that it will be unable to destroy or ensure the destruction of all anti-personnel mines referred to in paragraph 1 within that time period, it may submit a request to a Meeting of the States Parties or a Review Conference for an extension of the deadline for completing the destruction of such anti-personnel mines, for a period of up to ten years.

4. Each request shall contain:

a) The duration of the proposed extension;
b) A detailed explanation of the reasons for the proposed extension, including:

(i) The preparation and status of work conducted under national demining programs;

(ii) The financial and technical means available to the State Party for the destruction of all the anti-personnel mines; and

(iii) Circumstances which impede the ability of the State Party to destroy all the anti-personnel mines in mined areas;

c) The humanitarian, social, economic, and environmental implications of the extension; and

d) Any other information relevant to the request for the proposed extension.

5. The Meeting of the States Parties or the Review Conference shall, taking into consideration the factors contained in paragraph 4, assess the request and decide by a majority of votes of States Parties present and voting whether to grant the request for an extension period.

6. Such an extension may be renewed upon the submission of a new request in accordance with paragraphs 3, 4 and 5 of this Article. In requesting a further extension period a State Party shall submit relevant additional

tiedot siitä, mitä tämän artiklan mukaisia toimia edellisen pidennetyn määräajan kuluessa on toteutettu.

6 artikla

Kansainvälinen yhteistyö ja apu

1. Sopimuspuolilla on tähän yleissopimukseen perustuvien velvoitteidensa täyttämiseksi oikeus pyytää ja vastaanottaa toteutettavissa olevaa apua muilta sopimuspuoilta mahdollisuuksien mukaan.

2. Sopimuspuolet sitoutuvat edistämään tämän yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvää laitteiden, aineiston ja tieteellisten ja teknisten tietojen vaihtoa mahdollisimman laajalti, ja niillä on oikeus osallistua tällaiseen vaihtoon. Sopimuspuolet eivät aseta perusteettomia rajoituksia miinanraivauslaitteiden ja niihin liittyvien teknisten tietojen toimittamiselle humanitaariseen tarkoitukseen.

3. Sopimuspuolet antavat mahdollisuuksiensa mukaan apua miinojen uhrien hoitamiseen ja kuntouttamiseen, uhrien sosiaalisen ja taloudellisen tilanteen palauttamiseen ennalleen sekä miinoja koskeviin valitusohjelmiin. Apua voidaan antaa muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän tai kansainvälisten, alueellisten tai kansallisten järjestöjen tai elinten kautta, Punaisen Ristin kansainvälisen komitean, Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun kansallisten yhdistysten ja niiden kansainvälisen liiton tai kansalaisjärjestöjen kautta tai kahdenvälisesti.

4. Sopimuspuolet antavat mahdollisuuksiensa mukaan apua miinanraivaukseen ja siihen liittyvään toimintaan. Apua voidaan antaa muun muassa Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän tai kansainvälisten tai alueellisten järjestöjen tai elinten kautta, kansalaisjärjestöjen tai valtiosta riippumattomien elinten kautta, kahdenvälisesti tai tukemalla Yhdistyneiden kansakuntien vapaaehtoista miinanraivausrahastoa tai muita alueellisia miinanraivausrahastoja.

5. Sopimuspuolet antavat mahdollisuuksiensa mukaan apua varastoitujen jalkaväki-miinojen tuhoamisessa.

6. Sopimuspuolet sitoutuvat antamaan Yhdistyneiden kansakuntien järjestelmän yhteyteen perustettuun miinanraivaustiedostoon

information on what has been undertaken in the previous extension period pursuant to this Article.

Article 6

International cooperation and assistance

1. In fulfilling its obligations under this Convention each State Party has the right to seek and receive assistance, where feasible, from other States Parties to the extent possible.

2. Each State Party undertakes to facilitate and shall have the right to participate in the fullest possible exchange of equipment, material and scientific and technological information concerning the implementation of this Convention. The States Parties shall not impose undue restrictions on the provision of mine clearance equipment and related technological information for humanitarian purposes.

3. Each State Party in a position to do so shall provide assistance for the care and rehabilitation, and social and economic reintegration, of mine victims and for mine awareness programs. Such assistance may be provided, inter alia, through the United Nations system, international, regional or national organizations or institutions, the International Committee of the Red Cross, national Red Cross and Red Crescent societies and their International Federation, non-governmental organizations, or on a bilateral basis.

4. Each State Party in a position to do so shall provide assistance for mine clearance and related activities. Such assistance may be provided, inter alia, through the United Nations system, international or regional organizations or institutions, non-governmental organizations or institutions, or on a bilateral basis, or by contributing to the United Nations Voluntary Trust Fund for Assistance in Mine Clearance, or other regional funds that deal with demining.

5. Each State Party in a position to do so shall provide assistance for the destruction of stockpiled antipersonnel mines.

6. Each State Party undertakes to provide information to the database on mine clearance established within the United Nations

tietoja erityisesti miinanraivauksessa käytävistä menetelmistä ja teknologiasta sekä miinanraivaukseen liittyvien asiantuntijoiden, asiantuntijaelinten tai kansallisten yhteystahojen luetteloita.

7. Sopimuspuolet voivat pyytää Yhdistyneitä kansakuntia, alueellisia järjestöjä, muita sopimuspuolia tai muita toimivaltaisia hallitustenvälisiä tai valtiosta riippumattomia tahoja auttamaan niiden viranomaisia kansallisen miinanraivausohjelman laatimisessa, selvittämiseksi muun muassa

a) jalkaväkimiinaongelman suuruuden ja laajuuden;

b) miinanraivausohjelman toteuttamiseen tarvittavat taloudelliset, tekniset ja henkilövoimavarat;

c) vuosimäärän, joka arvioidaan tarvittavan kaikkien niiden jalkaväkimiinojen tuhoamiseen, jotka ovat kyseisen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvilla miinoitetuilla alueilla;

d) miinoja koskevat valistustoimet, joilla vähennetään miinojen aiheuttamia vammoja ja kuolemantapauksia;

e) miinojen uhreille annettavan avun;

f) kyseisen sopimuspuolen hallituksen suhteen asiaan liittyviin miinanraivausohjelman toteuttamiseen osallistuviin valtiollisiin, hallitustenvälisiin tai valtiosta riippumattomiin tahoihin.

8. Sopimuspuolet, jotka antavat tai vastaanottavat apua tämän artiklan määräysten mukaisesti, toimivat yhteistyössä varmistaakseen sovittujen avustushjelmien täysimääräisen ja nopean toteuttamisen.

system, especially information concerning various means and technologies of mine clearance, and lists of experts, expert agencies or national points of contact on mine clearance.

7. States Parties may request the United Nations, regional organizations, other States Parties or other competent intergovernmental or non-governmental fora to assist its authorities in the elaboration of a national demining program to determine, inter alia:

a) The extent and scope of the anti-personnel mine problem;

b) The financial, technological and human resources that are required for the implementation of the program;

c) The estimated number of years necessary to destroy all anti-personnel mines in mined areas under the jurisdiction or control of the concerned State Party;

d) Mine awareness activities to reduce the incidence of mine-related injuries or deaths;

e) Assistance to mine victims;

f) The relationship between the Government of the concerned State Party and the relevant governmental, inter-governmental or non-governmental entities that will work in the implementation of the program.

8. Each State Party giving and receiving assistance under the provisions of this Article shall cooperate with a view to ensuring the full and prompt implementation of agreed assistance programs.

7 artikla

Toimet avoimuuden lisäämiseksi

1. Sopimuspuolet antavat Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille mahdollisimman pian ja joka tapauksessa viimeistään 180 päivän kuluttua siitä, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta, tiedot seuraavista:

a) 9 artiklassa tarkoitetut kansalliset täytäntöönpanotoimet;

b) kyseisen sopimuspuolen omistuksessa tai hallinnassa olevien tai sen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluville alueille varastoitu-

Article 7

Transparency measures

1. Each State Party shall report to the Secretary-General of the United Nations as soon as practicable, and in any event not later than 180 days after the entry into force of this Convention for that State Party on:

a) The national implementation measures referred to in Article 9;

b) The total of all stockpiled anti-personnel mines owned or possessed by it, or under its jurisdiction or control, to include a break-

jen jalkaväkimiinojen kokonaismäärä; tiedoissa on mainittava kaikkien varastoitujen jalkaväkimiinatyyppien jakautuminen tyyppin, lukumäärän ja mahdollisuuksien mukaan eränumeron perusteella;

c) mahdollisuuksien mukaan kaikkien sellaisten kyseisen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvien miinoitettujen alueiden sijainti, joilla on tai epäillään olevan jalkaväkimiinoja; tiedoissa on mainittava mahdollisimman yksityiskohtaisesti kaikkien jalkaväkimiinatyyppien tyypit ja määrät kullakin miinoitetulla alueella sekä niiden asen- tamisen ajankohta;

d) kaikkien miinanetsintä-, miinanraivaus- tai miinantuhoamistekniikan kehittämistä tai niihin liittyvää koulutusta varten hallussa pidettyjen tai siirrettyjen tai tuhoamista varten siirrettyjen jalkaväkimiinojen tyypit, määrät ja mahdollisuuksien mukaan eränumerot sekä tahot, jotka kyseinen sopimuspuoli on valtuuttanut jalkaväkimiinojen hallussapitoon tai siirtoon 3 artiklan mukaisesti;

e) jalkaväkimiinojen tuotantolaitosten käytötarkoituksen muuttamiseen tai lakkauttamiseen tarkoitettujen ohjelmien edistyminen;

f) 4 ja 5 artiklan mukaiseen jalkaväkimiinojen tuhoamiseen tarkoitettujen ohjelmien edistyminen; tiedoissa on mainittava tuhoamisessa käytettävien menetelmien yksityiskohdat, kaikkien tuhoamispaikkojen sijainti sekä sovellettavat turvallisuus- ja ympäristövaatimukset;

g) kaikkien sellaisten jalkaväkimiinojen tyypit ja määrät, jotka on tuhottu sen jälkeen, kun tämä yleissopimus on tullut voimaan kyseisen sopimuspuolen osalta; tiedoissa on mainittava kaikkien 4 ja 5 artiklan mukaisesti tuhottujen jalkaväkimiinojen määrän jakautuminen tyypeittäin sekä mahdollisuuksien mukaan kaikkien 4 artiklan mukaisesti tuhottujen jalkaväkimiinatyyppien eränumerot;

h) kaikkien tuotettujen jalkaväkimiinojen tekniset ominaisuudet siltä osin kuin ne ovat tiedossa sekä kyseisen sopimuspuolen omistuksessa tai hallinnassa olevien jalkaväkimiinatyyppien tekniset ominaisuudet; tiedoissa on mainittava kohtuullisten mahdollisuuksien mukaan sellaiset tiedot, jotka voivat helpottaa jalkaväkimiinojen paikantamista ja raivaamista; näihin tietoihin on sisällytettävä vähintään miinojen mitat, laukeamistapa, rä-

down of the type, quantity and, if possible, lot numbers of each type of anti-personnel mine stockpiled;

c) To the extent possible, the location of all mined areas that contain, or are suspected to contain, antipersonnel mines under its jurisdiction or control, to include as much detail as possible regarding the type and quantity of each type of anti-personnel mine in each mined area and when they were emplaced;

d) The types, quantities and, if possible, lot numbers of all anti-personnel mines retained or transferred for the development of and training in mine detection, mine clearance or mine destruction techniques, or transferred for the purpose of destruction, as well as the institutions authorized by a State Party to retain or transfer anti-personnel mines, in accordance with Article 3;

e) The status of programs for the conversion or de-commissioning of anti-personnel mine production facilities;

f) The status of programs for the destruction of anti-personnel mines in accordance with Articles 4 and 5, including details of the methods which will be used in destruction, the location of all destruction sites and the applicable safety and environmental standards to be observed;

g) The types and quantities of all anti-personnel mines destroyed after the entry into force of this Convention for that State Party, to include a breakdown of the quantity of each type of anti-personnel mine destroyed, in accordance with Articles 4 and 5, respectively, along with, if possible, the lot numbers of each type of antipersonnel mine in the case of destruction in accordance with Article 4;

h) The technical characteristics of each type of anti-personnel mine produced, to the extent known, and those currently owned or possessed by a State Party, giving, where reasonably possible, such categories of information as may facilitate identification and clearance of anti-personnel mines; at a minimum, this information shall include the dimensions, fusing, explosive content, metallic content, colour photographs and other infor-

jähteen ja metallin määrä sekä värivalokuvat ja muut sellaiset tiedot, jotka voivat helpottaa miinanraivausta; ja

i) toimet, jotka on toteutettu väestön varoit- tamiseksi välittömästi ja tehokkaasti kaikista 5 artiklan 2 kappaleen mukaisesti määritetyistä alueista.

2. Sopimuspuolet päivittävät tämän artiklan mukaisesti toimitetut tiedot vuosittain siten, että ne kattavat viimeisimmän kalenterivuoden, ja antavat ne Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille viimeistään kunkin vuoden huhtikuun 30 päivänä.

3. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin toimittaa kaikki saamansa tiedot sopimuspuolille.

8 artikla

Yleissopimuksen noudattamisen helpottaminen ja sen noudattamista koskevat selvitykset

1. Sopimuspuolet sopivat neuvottelevansa ja toimivansa yhteistyössä keskenään tämän yleissopimuksen määräysten täytäntönpä- panossa sekä pyrkivänsä yhdessä yhteistyön hengessä tekemään sopimuspuolille helpomaksi noudattaa tämän yleissopimuksen mukaisia velvoitteitaan.

2. Jos yksi tai useampi sopimuspuoli haluaa selvittää tai ratkaista kysymyksiä siitä, miten toinen sopimuspuoli noudattaa tämän yleis- sopimuksen määräyksiä, se voi esittää kysei- selle sopimuspuolelle asiaa koskevan selvi- tyspyynnön Yhdistyneiden kansakuntien pää- sihteerin välityksellä. Pynnön mukana on toimitettava kaikki tarvittavat tiedot. Sopi- muspuolet pidättäytyvät perusteettomien sel- vityspyyntöjen esittämisestä, ja väärinkäytös- ten välttäminen on varmistettava. Sopimus- puoli, joka vastaanottaa selvityspyynnön, toimittaa pyynnön esittäneelle sopimuspuolel- le 28 päivän kuluessa Yhdistyneiden kansa- kuntien pääsihteerin välityksellä kaikki tiedot, jotka auttavat asian selvittämisessä.

3. Jos pyynnön esittänyt sopimuspuoli ei saa vastausta Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin välityksellä edellä mainitussa ajassa tai katsoo, ettei selvityspyyntöön an- nettu vastaus ole tyydyttävä, se voi Yhdisty- neiden kansakuntien pääsihteerin välityksellä esittää asiaa käsiteltäväksi seuraavassa sopi- muspuolten kokouksessa. Yhdistyneiden kan-

tion which may facilitate mine clearance; and

i) The measures taken to provide an imme- diate and effective warning to the population in relation to all areas identified under para- graph 2 of Article 5.

2. The information provided in accordance with this Article shall be updated by the States Parties annually, covering the last cal- endar year, and reported to the Secretary- General of the United Nations not later than 30 April of each year.

3. The Secretary-General of the United Na- tions shall transmit all such reports received to the States Parties.

Article 8

Facilitation and clarification of compliance

1. The States Parties agree to consult and cooperate with each other regarding the im- plementation of the provisions of this Con- vention, and to work together in a spirit of cooperation to facilitate compliance by States Parties with their obligations under this Con- vention.

2. If one or more States Parties wish to clarify and seek to resolve questions relating to compliance with the provisions of this Convention by another State Party, it may submit, through the Secretary-General of the United Nations, a Request for Clarification of that matter to that State Party. Such a request shall be accompanied by all appropriate in- formation. Each State Party shall refrain from unfounded Requests for Clarification, care being taken to avoid abuse. A State Party that receives a Request for Clarification shall provide, through the Secretary- General of the United Nations, within 28 days to the re- questing State Party all information which would assist in clarifying this matter.

3. If the requesting State Party does not re- ceive a response through the Secretary- General of the United Nations within that time period, or deems the response to the Re- quest for Clarification to be unsatisfactory, it may submit the matter through the Secretary- General of the United Nations to the next Meeting of the States Parties. The Secretary-

sakuntien pääsihteeri toimittaa esityksen sekä kaikki tarvittavat selvityspyyntöön liittyvät tiedot kaikille sopimuspuolille. Kaikki nämä tiedot toimitetaan selvityspyynnön vastaanotaneelle sopimuspuolelle, jolla on oikeus antaa vastineensa.

4. Ennen sopimuspuolten kokouksen koolle kutsumista mikä tahansa asiaan liittyvistä sopimuspuolista voi pyytää Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeriltä hyviä palveluksia pyydetyn selvityksen helpottamiseksi.

5. Pyynnön esittänyt sopimuspuoli voi ehdottaa Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin välityksellä sopimuspuolten erityiskokouksen koolle kutsumista asian käsittelemiseksi. Tällöin Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri antaa ehdotuksen sekä kaikki asiaan liittyvien sopimuspuolten toimittamat tiedot tiedoksi kaikille sopimuspuolille ja pyytää niitä ilmoittamaan, kannattavatko ne sopimuspuolten erityiskokouksen koolle kutsumista asian käsittelemiseksi. Jos 14 päivän kuluessa tiedoksiannosta vähintään kolmasosa sopimuspuolista on ilmoittanut kannattavansa sopimuspuolten erityiskokousta, Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri kutsuu sopimuspuolten erityiskokouksen koolle seuraavan 14 päivän kuluessa. Kokous on päätösvaltainen, kun sopimuspuolten enemmistö on läsnä.

6. Sopimuspuolten kokous tai tapauksen mukaan sopimuspuolten erityiskokous ratkaisee ensin, tuleeko asiaa käsitellä edelleen, ottaen huomioon kaikki asiaan liittyvien sopimuspuolten toimittamat tiedot. Sopimuspuolten kokous tai sopimuspuolten erityiskokous pyrkii kaikkiin keinoin saavuttamaan yksimielisen päätöksen. Jos kaikista pyrkimyksistä huolimatta yksimielisyyttä ei saavuteta, päätös tehdään läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten äänten enemmistöllä.

7. Kaikki sopimuspuolet toimivat täysimittaisessa yhteistyössä sopimuspuolten kokouksen tai sopimuspuolten erityiskokouksen kanssa asian käsittelemiseksi, mukaan lukien mahdolliset 8 kappaleen mukaisesti valtuutetut selvitysvaltuuskunnat.

8. Jos tarvitaan lisäselvitystä, sopimuspuolten kokous tai sopimuspuolten erityiskokous valtuuttaa selvitysvaltuuskunnan ja vahvistaa

General of the United Nations shall transmit the submission, accompanied by all appropriate information pertaining to the Request for Clarification, to all States Parties. All such information shall be presented to the requested State Party which shall have the right to respond.

4. Pending the convening of any meeting of the States Parties, any of the States Parties concerned may request the Secretary-General of the United Nations to exercise his or her good offices to facilitate the clarification requested.

5. The requesting State Party may propose through the Secretary-General of the United Nations the convening of a Special Meeting of the States Parties to consider the matter. The Secretary-General of the United Nations shall thereupon communicate this proposal and all information submitted by the States Parties concerned, to all States Parties with a request that they indicate whether they favour a Special Meeting of the States Parties, for the purpose of considering the matter. In the event that within 14 days from the date of such communication, at least one-third of the States Parties favours such a Special Meeting, the Secretary-General of the United Nations shall convene this Special Meeting of the States Parties within a further 14 days. A quorum for this Meeting shall consist of a majority of States Parties.

6. The Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties, as the case may be, shall first determine whether to consider the matter further, taking into account all information submitted by the States Parties concerned. The Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties shall make every effort to reach a decision by consensus. If despite all efforts to that end no agreement has been reached, it shall take this decision by a majority of States Parties present and voting.

7. All States Parties shall cooperate fully with the Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties in the fulfillment of its review of the matter, including any fact-finding missions that are authorized in accordance with paragraph 8.

8. If further clarification is required, the Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties shall authorize a

sen toimeksiannon läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten äänten enemmistöllä. Selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli voi milloin tahansa kutsua selvitysvaltuuskunnan alueelleen. Tällainen selvitysvaltuuskunnan vierailu ei edellytä sopimuspuolten kokouksen tai sopimuspuolten erityiskokouksen päätöstä. Selvitysvaltuuskunta, joka koostuu enintään yhdeksästä asiantuntijasta ja on nimetty ja hyväksytty 9 ja 10 kappaleen mukaisesti, voi koota lisätietoja vierailukohteessa tai muissa selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvissa paikoissa, jotka liittyvät välittömästi väitettyyn yleissopimuksen noudattamista koskevaan asiaan.

9. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri laatii ja päivittää luettelon sopimuspuolten toimittamista pätevien asiantuntijoiden nimistä ja kansallisuuksista sekä muista heitä koskevista olennaisista tiedoista ja antaa luettelon tiedoksi kaikille sopimuspuolille. Luetteloon merkitty asiantuntija katsotaan nimetyksi mihin tahansa selvitysvaltuuskuntaan, jolle sopimuspuoli ilmoita kirjallisesti vastustavansa tätä. Vastustettu asiantuntija ei osallistu selvitysvaltuuskunnan toimintaan häntä vastustaneen sopimuspuolen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvalla alueella, jos vastustuksesta on ilmoitettu ennen asiantuntijan nimeämistä kyseiseen selvitysvaltuuskuntaan.

10. Saatuaan pyynnön sopimuspuolten kokoukselta tai sopimuspuolten erityiskokoukselta Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri nimeää selvitysvaltuuskunnan jäsenet ja sen puheenjohtajan neuvoteltuaan asiasta selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen kanssa. Selvitysvaltuuskuntaan ei nimetä valtuuskunnan nimeämistä pyytäneiden sopimuspuolten tai siihen suoraan liittyvien sopimuspuolten kansalaisia. Selvitysvaltuuskunnan jäsenillä on 13 päivänä helmikuuta 1946 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien erioikeuksia ja vapauksia koskevan yleissopimuksen VI artiklan mukaiset erioikeudet ja vapaudet.

11. Selvitysvaltuuskunnan jäsenet saapuvat selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle mahdollisimman pian, kuitenkin vähintään 72 tunnin varoitusajalla. Selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli toteuttaa tarvittavat hallinnolliset toimet valtuuskunnan vastaanottamiseksi, kuljettamiseksi ja majoittamiseksi sekä varmistaa val-

fact-finding mission and decide on its mandate by a majority of States Parties present and voting. At any time the requested State Party may invite a fact-finding mission to its territory. Such a mission shall take place without a decision by a Meeting of the States Parties or a Special Meeting of the States Parties to authorize such a mission. The mission, consisting of up to 9 experts, designated and approved in accordance with paragraphs 9 and 10, may collect additional information on the spot or in other places directly related to the alleged compliance issue under the jurisdiction or control of the requested State Party.

9. The Secretary-General of the United Nations shall prepare and update a list of the names, nationalities and other relevant data of qualified experts provided by States Parties and communicate it to all States Parties. Any expert included on this list shall be regarded as designated for all fact-finding missions unless a State Party declares its non-acceptance in writing. In the event of non-acceptance, the expert shall not participate in fact-finding missions on the territory or any other place under the jurisdiction or control of the objecting State Party, if the non-acceptance was declared prior to the appointment of the expert to such missions.

10. Upon receiving a request from the Meeting of the States Parties or a Special Meeting of the States Parties, the Secretary-General of the United Nations shall, after consultations with the requested State Party, appoint the members of the mission, including its leader. Nationals of States Parties requesting the fact-finding mission or directly affected by it shall not be appointed to the mission. The members of the fact-finding mission shall enjoy privileges and immunities under Article VI of the Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations, adopted on 13 February 1946.

11. Upon at least 72 hours notice, the members of the fact-finding mission shall arrive in the territory of the requested State Party at the earliest opportunity. The requested State Party shall take the necessary administrative measures to receive, transport and accommodate the mission, and shall be responsible for ensuring the security of the

tuuskunnan turvallisuuden mahdollisimman pitkälle valtuuskunnan ollessa sen valvontaan kuuluvalla alueella.

12. Selvitysvaltuuskunta voi tuoda selvityspyynnön vastaanottaneen sopimuspuolen alueelle tarvittavat laitteet, joita käytetään ainoastaan koottaessa tietoja väitetystä sopimuksen noudattamista koskevasta asiasta, sanotun kuitenkaan rajoittamatta kyseisen sopimuspuolen suvereniteettia. Ennen saapumistaan valtuuskunta ilmoittaa selvityspyynnön vastaanottaneelle sopimuspuolelle, mitä laitteita se aikoo käyttää työskentelynsä aikana.

13. Selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli pyrkii kaikkiin keinoin varmistamaan, että selvitysvaltuuskunnalle annetaan mahdollisuus keskustella kaikkien sellaisten asiaan liittyvien henkilöiden kanssa, jotka saattavat pystyä antamaan tietoja väitetystä sopimuksen noudattamista koskevasta asiasta.

14. Selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli myöntää selvitysvaltuuskunnalle pääsyn kaikille valvonnassaan oleville alueille ja kaikkiin valvonnassaan oleviin laitoksiin, joilta tai joista sopimuksen noudattamista koskevaan asiaan liittyviä tietoja on oletettavasti koottavissa. Pääsyn edellytyksenä on noudatettava järjestelyjä, jotka selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli katsoo tarpeellisiksi seuraavilla perusteilla:

a) arkaluonteisten laitteiden, tietojen tai alueiden suojaaminen;

b) sellaisten kyseisen sopimuspuolen perustuslaillisten velvoitteiden suojaaminen, jotka koskevat omistusoikeuksia, etsintää ja takavarikkoa, tai muita perustuslaillisia oikeuksia; tai

c) selvitysvaltuuskunnan jäsenten fyysisen suojelun ja turvallisuuden varmistaminen.

Jos selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli toteuttaa edellä tarkoitettuja järjestelyjä, sen on pyrittävä kaikkiin kohtuullisiin keinoin osoittamaan muulla tavalla noudattavansa tätä yleissopimusta.

15. Selvitysvaltuuskunta saa viipyä kyseisen sopimuspuolen alueella enintään 14 päivää ja yksittäisessä paikassa enintään 7 päivää, jollei toisin sovita.

16. Kaikki salassa pidettävänä toimitetut tiedot, jotka eivät liity selvitysvaltuuskunnan selvittävänä olevaan asiaan, käsitellään salassa pidettävänä.

mission to the maximum extent possible while they are on territory under its control.

12. Without prejudice to the sovereignty of the requested State Party, the fact-finding mission may bring into the territory of the requested State Party the necessary equipment which shall be used exclusively for gathering information on the alleged compliance issue. Prior to its arrival, the mission will advise the requested State Party of the equipment that it intends to utilize in the course of its fact-finding mission.

13. The requested State Party shall make all efforts to ensure that the fact-finding mission is given the opportunity to speak with all relevant persons who may be able to provide information related to the alleged compliance issue.

14. The requested State Party shall grant access for the fact-finding mission to all areas and installations under its control where facts relevant to the compliance issue could be expected to be collected. This shall be subject to any arrangements that the requested State Party considers necessary for:

a) The protection of sensitive equipment, information and areas;

b) The protection of any constitutional obligations the requested State Party may have with regard to proprietary rights, searches and seizures, or other constitutional rights; or

c) The physical protection and safety of the members of the fact-finding mission.

In the event that the requested State Party makes such arrangements, it shall make every reasonable effort to demonstrate through alternative means its compliance with this Convention.

15. The fact-finding mission may remain in the territory of the State Party concerned for no more than 14 days, and at any particular site no more than 7 days, unless otherwise agreed.

16. All information provided in confidence and not related to the subject matter of the fact-finding mission shall be treated on a confidential basis.

17. Selvitysvaltuuskunta antaa selvityksensä tuloksista kertomuksen sopimuspuolten kokoukselle tai sopimuspuolten erityiskokoukselle Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin välityksellä.

18. Sopimuspuolten kokous tai sopimuspuolten erityiskokous käsittelee kaikki asiaan liittyvät tiedot, mukaan lukien selvitysvaltuuskunnan kertomus, ja se voi pyytää selvityspyynnön vastaanottanutta sopimuspuolta toteuttamaan määräajassa toimet yleissopimuksen noudattamista koskevan asian korjaamiseksi. Selvityspyynnön vastaanottanut sopimuspuoli antaa kertomuksen kaikista toimista, jotka se on toteuttanut pyynnön johdosta.

19. Sopimuspuolten kokous tai sopimuspuolten erityiskokous voi ehdottaa asiaan liittyville sopimuspuolille keinoja ja menetelmiä käsiteltävänä olevan asian selvittämiseksi edelleen tai sen ratkaisemiseksi, mukaan lukien asianmukaisten kansainvälisen oikeuden mukaisten menettelyjen käynnistäminen. Jos käsiteltävänä olevan asian katsotaan johtuvan selvityspyynnön vastaanottaneesta sopimuspuolesta riippumattomista olosuhteista, sopimuspuolten kokous tai sopimuspuolten erityiskokous voi suositella asianmukaisia toimia, mukaan lukien 6 artiklassa tarkoitetut yhteistyötoimet.

20. Sopimuspuolten kokous tai sopimuspuolten erityiskokous pyrkii kaikin keinoin tekemään 18 ja 19 kappaleessa tarkoitetut päätöksensä yksimielisesti, ja jollei tämä ole mahdollista, vähintään läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten kahden kolmasosan ääntenemmistöllä.

9 artikla

Kansalliset täytäntöönpanotoimet

Sopimuspuolet toteuttavat kaikki tarvittavat lainsäädännölliset, hallinnolliset ja muut toimet, mukaan lukien rikosoikeudellisten seuraamusten säätäminen, estääkseen ja torjuakseen sellaista toimintaa, joka tämän yleissopimuksen mukaan on kielletty sopimuspuolelta ja johon syyllistyvät sen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvat henkilöt tai johon syyllistytään sen lainkäyttövaltaan tai valvontaan kuuluvilla alueilla.

17. The fact-finding mission shall report, through the Secretary-General of the United Nations, to the Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties the results of its findings.

18. The Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties shall consider all relevant information, including the report submitted by the fact-finding mission, and may request the requested State Party to take measures to address the compliance issue within a specified period of time. The requested State Party shall report on all measures taken in response to this request.

19. The Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties may suggest to the States Parties concerned ways and means to further clarify or resolve the matter under consideration, including the initiation of appropriate procedures in conformity with international law. In circumstances where the issue at hand is determined to be due to circumstances beyond the control of the requested State Party, the Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties may recommend appropriate measures, including the use of cooperative measures referred to in Article 6.

20. The Meeting of the States Parties or the Special Meeting of the States Parties shall make every effort to reach its decisions referred to in paragraphs 18 and 19 by consensus, otherwise by a two-thirds majority of States Parties present and voting.

Article 9

National implementation measures

Each State Party shall take all appropriate legal, administrative and other measures, including the imposition of penal sanctions, to prevent and suppress any activity prohibited to a State Party under this Convention undertaken by persons or on territory under its jurisdiction or control.

10 artikla

Riitojen ratkaiseminen

1. Sopimuspuolet neuvottelevat ja toimivat yhteistyössä keskenään ratkaistakseen mahdolliset tämän yleissopimuksen soveltamista tai tulkintaa koskevat riidat. Sopimuspuoli voi saattaa tällaisen riidan sopimuspuolten kokouksen käsiteltäväksi.

2. Sopimuspuolten kokous voi edistää riidan ratkaisemista asianmukaiseksi katsomalla tavalla, muun muassa tarjoamalla hyviä palveluksia, kehottamalla riidan osapuolina olevia valtioita aloittamaan valitsemansa riitojenratkaisumenettely ja suosittamalla sovittelulle menettelylle määräaika.

3. Tämä artikla ei rajoita niiden yleissopimuksen määräysten soveltamista, jotka koskevat yleissopimuksen noudattamisen helpottamista ja sen noudattamista koskevia selvityksiä.

11 artikla

Sopimuspuolten kokoukset

1. Sopimuspuolet kokoontuvat säännöllisesti käsittelemään tämän yleissopimuksen soveltamiseen tai täytäntöönpanoon liittyviä asioita, mukaan lukien

- a) tämän yleissopimuksen toimivuus ja tilanne;
- b) tämän yleissopimuksen määräysten mukaisesti toimitetuista kertomuksista johtuvat asiat;
- c) 6 artiklan mukainen kansainvälinen yhteistyö ja apu;
- d) jalkaväkimiinojen raivaustekniikan kehittäminen;
- e) 8 artiklan mukaiset sopimuspuolten pyynnöt;
- f) 5 artiklan määräysten mukaisiin sopimuspuolten pyyntöihin liittyvät päätökset.

2. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin kutsuu ensimmäisen sopimuspuolten kokouksen koolle vuoden kuluessa tämän yleissopimuksen voimaantulosta. Seuraavat kokoukset Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin kutsuu koolle kerran vuodessa ensimmäiseen tarkistuskonferenssiin saakka.

Article 10

Settlement of disputes

1. The States Parties shall consult and cooperate with each other to settle any dispute that may arise with regard to the application or the interpretation of this Convention. Each State Party may bring any such dispute before the Meeting of the States Parties.

2. The Meeting of the States Parties may contribute to the settlement of the dispute by whatever means it deems appropriate, including offering its good offices, calling upon the States parties to a dispute to start the settlement procedure of their choice and recommending a time-limit for any agreed procedure.

3. This Article is without prejudice to the provisions of this Convention on facilitation and clarification of compliance.

Article 11

Meetings of the States Parties

1. The States Parties shall meet regularly in order to consider any matter with regard to the application or implementation of this Convention, including:

- a) The operation and status of this Convention;
- b) Matters arising from the reports submitted under the provisions of this Convention;
- c) International cooperation and assistance in accordance with Article 6;
- d) The development of technologies to clear anti-personnel mines;
- e) Submissions of States Parties under Article 8; and
- f) Decisions relating to submissions of States Parties as provided for in Article 5.

2. The First Meeting of the States Parties shall be convened by the Secretary-General of the United Nations within one year after the entry into force of this Convention. The subsequent meetings shall be convened by the Secretary-General of the United Nations annually until the first Review Conference.

3. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri kutsuu koolle sopimuspuolten erityiskokouksen 8 artiklassa mainituin edellytyksin.

4. Valtioita, jotka eivät ole tämän yleissopimuksen sopimuspuolia, sekä Yhdistyneet kansakunnat, muita asiaan liittyviä kansainvälisiä järjestöjä tai elimiä, alueellisia järjestöjä, Punaisen Ristin kansainvälinen komitea ja asiaan liittyviä kansalaisjärjestöjä voidaan kutsua osallistumaan kokouksiin tarkkailijoina sovitun työjärjestyksen mukaisesti.

3. Under the conditions set out in Article 8, the Secretary-General of the United Nations shall convene a Special Meeting of the States Parties.

4. States not parties to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organizations or institutions, regional organizations, the International Committee of the Red Cross and relevant non-governmental organizations may be invited to attend these meetings as observers in accordance with the agreed Rules of Procedure.

12 artikla

Tarkistuskonferenssit

1. Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri kutsuu koolle tarkistuskonferenssin viiden vuoden kuluttua tämän yleissopimuksen voimaantulosta. Myöhemmät tarkistuskonferenssit Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri kutsuu koolle, jos yksi tai useampi sopimuspuoli sitä pyytää, edellyttäen kuitenkin, että tarkistuskonferenssien välinen aika on aina vähintään viisi vuotta. Kaikki tämän yleissopimuksen sopimuspuolet kutsutaan kuhunkin tarkistuskonferenssiin.

2. Tarkistuskonferenssin tarkoituksena on

a) tarkastella tämän yleissopimuksen toimivuutta ja tilannetta;

b) käsitellä seuraavien 11 artiklan 2 kappaleessa tarkoitettujen sopimuspuolten kokousten tarpeellisuutta ja niiden välisen ajan pituutta;

c) tehdä 5 artiklan mukaisiin sopimuspuolten pyyntöihin liittyviä päätöksiä; ja

d) esittää tarvittaessa konferenssin loppukertomuksessa päätelmät tämän yleissopimuksen täytäntöönpanosta.

3. Valtioita, jotka eivät ole tämän yleissopimuksen sopimuspuolia, sekä Yhdistyneet kansakunnat, muita asiaan liittyviä kansainvälisiä järjestöjä tai elimiä, alueellisia järjestöjä, Punaisen Ristin kansainvälinen komitea ja asiaan liittyviä kansalaisjärjestöjä voidaan kutsua osallistumaan kuhunkin tarkistuskonferenssiin tarkkailijoina sovitun työjärjestyksen mukaisesti.

Article 12

Review Conferences

1. A Review Conference shall be convened by the Secretary-General of the United Nations five years after the entry into force of this Convention. Further Review Conferences shall be convened by the Secretary-General of the United Nations if so requested by one or more States Parties, provided that the interval between Review Conferences shall in no case be less than five years. All States Parties to this Convention shall be invited to each Review Conference.

2. The purpose of the Review Conference shall be:

a) To review the operation and status of this Convention;

b) To consider the need for and the interval between further Meetings of the States Parties referred to in paragraph 2 of Article 11;

c) To take decisions on submissions of States Parties as provided for in Article 5; and

d) To adopt, if necessary, in its final report conclusions related to the implementation of this Convention.

3. States not parties to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organizations or institutions, regional organizations, the International Committee of the Red Cross and relevant non-governmental organizations may be invited to attend each Review Conference as observers in accordance with the agreed Rules of Procedure.

13 artikla

Article 13

*Muutokset**Amendments*

1. Sopimuspuoli voi milloin tahansa tämän yleissopimuksen voimaantulon jälkeen ehdottaa yleissopimuksen muuttamista. Muutosehdotus annetaan tiedoksi tallettajalle, joka toimittaa sen kaikille sopimuspuolille ja pyytää niiden mielipidettä siitä, olisiko muutoskonferenssi kutsuttava koolle käsittelemään ehdotusta. Jos sopimuspuolten enemmistö ilmoittaa tallettajalle viimeistään 30 päivän kuluttua muutosehdotuksen toimittamisesta, että ne kannattavat ehdotuksen käsittelyä, tallettaja kutsuu koolle muutoskonferenssin, johon kutsutaan kaikki sopimuspuolet.

1. At any time after the entry into force of this Convention any State Party may propose amendments to this Convention. Any proposal for an amendment shall be communicated to the Depositary, who shall circulate it to all States Parties and shall seek their views on whether an Amendment Conference should be convened to consider the proposal. If a majority of the States Parties notify the Depositary no later than 30 days after its circulation that they support further consideration of the proposal, the Depositary shall convene an Amendment Conference to which all States Parties shall be invited.

2. Valtioita, jotka eivät ole tämän yleissopimuksen sopimuspuolia, sekä Yhdistyneet kansakunnat, muita asiaan liittyviä kansainvälisiä järjestöjä tai elimiä, alueellisia järjestöjä, Punaisen Ristin kansainvälinen komitea ja asiaan liittyviä kansalaisjärjestöjä voidaan kutsua osallistumaan kuhunkin muutoskonferenssiin tarkkailijoina sovitun työjärjestyksen mukaisesti.

2. States not parties to this Convention, as well as the United Nations, other relevant international organizations or institutions, regional organizations, the International Committee of the Red Cross and relevant non-governmental organizations may be invited to attend each Amendment Conference as observers in accordance with the agreed Rules of Procedure.

3. Muutoskonferenssi pidetään välittömästi sopimuspuolten kokouksen tai tarkistuskonferenssin jälkeen, jollei sopimuspuolten enemmistö pyydä sen pitämistä aikaisempaan ajankohtana.

3. The Amendment Conference shall be held immediately following a Meeting of the States Parties or a

Review Conference unless a majority of the States Parties request that it be held earlier.

4. Tämän yleissopimuksen muutokset hyväksytään muutoskonferenssissa läsnä olevien ja äänestävien sopimuspuolten kahden kolmasosan äänenenemmistöllä. Tallettaja antaa hyväksytyt muutokset tiedoksi sopimuspuolille.

4. Any amendment to this Convention shall be adopted by a majority of two-thirds of the States Parties present and voting at the Amendment Conference. The Depositary shall communicate any amendment so adopted to the States Parties.

5. Tämän yleissopimuksen muutos tulee voimaan kaikkien sen hyväksyneiden sopimuspuolten osalta, kun sopimuspuolten enemmistö on tallettanut hyväksymiskirjansa tallettajan huostaan. Sen jälkeen muutos tulee voimaan muiden sopimuspuolten osalta päivänä, jona ne tallettavat hyväksymiskirjansa.

5. An amendment to this Convention shall enter into force for all States Parties to this Convention which have accepted it, upon the deposit with the Depositary of instruments of acceptance by a majority of States Parties. Thereafter it shall enter into force for any remaining State Party on the date of deposit of its instrument of acceptance.

14 artikla

Article 14

*Kustannukset**Costs*

1. Sopimuspuolten kokouksen, sopimus-

1. The costs of the Meetings of the States

puolten erityiskokouksen, tarkistuskonferenssin ja muutoskonferenssin kustannuksista vastaavat sopimuspuolet sekä näihin kokouksiin ja konferensseihin osallistuvat tämän yleissopimuksen ulkopuoliset valtiot asianmukaisesti sovitun Yhdistyneiden kansakuntien maksuusuusasteikon mukaisesti.

2. Sopimuspuolet vastaavat Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille 7 ja 8 artiklan perusteella aiheutuneista kustannuksista sekä selvitysvaltuuskuntien kustannuksista asianmukaisesti sovitun Yhdistyneiden kansakuntien maksuusuusasteikon mukaisesti.

15 artikla

Allekirjoittaminen

Tämä yleissopimus, joka on tehty Oslolla, Norjassa, 18 päivänä syyskuuta 1997, on avoinna allekirjoittamista varten Ottawassa, Kanadassa, kaikille valtioille 3 päivästä joulukuuta 1997 lukien 4 päivään joulukuuta 1997 saakka ja Yhdistyneiden kansakuntien päämajassa New Yorkissa 5 päivästä joulukuuta 1997 lukien voimaantuloonsa saakka.

16 artikla

Ratifiointi, hyväksyminen ja liittyminen

1. Tämä yleissopimus on sen allekirjoittaneiden valtioiden ratifioitava tai hyväksyttävä.

2. Yleissopimus on avoinna liittymistä varten kaikille valtioille, jotka eivät ole allekirjoittaneet sitä.

3. Ratifiointi-, hyväksymis- ja liittymiskirjat talletetaan tallettajan huostaan.

17 artikla

Voimaantulo

1. Tämä yleissopimus tulee voimaan 40. ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamiskuukautta seuraavan kuudennen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

2. Sellaisen valtion osalta, joka tallettaa ratifiointi-, hyväksymis- tai liittymiskirjansa

Parties, the Special Meetings of the States Parties, the Review Conferences and the Amendment Conferences shall be borne by the States Parties and States not parties to this Convention participating therein, in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.

2. The costs incurred by the Secretary-General of the United Nations under Articles 7 and 8 and the costs of any fact-finding mission shall be borne by the States Parties in accordance with the United Nations scale of assessment adjusted appropriately.

Article 15

Signature

This Convention, done at Oslo, Norway, on 18 September 1997, shall be open for signature at Ottawa, Canada, by all States from 3 December 1997 until 4 December 1997, and at the United Nations Headquarters in New York from 5 December 1997 until its entry into force.

Article 16

Ratification, acceptance, approval or accession

1. This Convention is subject to ratification, acceptance or approval of the Signatories.

2. It shall be open for accession by any State which has not signed the Convention.

3. The instruments of ratification, acceptance, approval or accession shall be deposited with the Depositary.

Article 17

Entry into force

1. This Convention shall enter into force on the first day of the sixth month after the month in which the 40th instrument of ratification, acceptance, approval or accession has been deposited.

2. For any State which deposits its instrument of ratification, acceptance, approval or

sen päivän jälkeen, jona 40. ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirja on talletettu, tämä yleissopimus tulee voimaan kyseisen valtion ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamispäivää seuraavan kuudennen kuukauden ensimmäisenä päivänä.

accession after the date of the deposit of the 40th instrument of ratification, acceptance, approval or accession, this Convention shall enter into force on the first day of the sixth month after the date on which that State has deposited its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

18 artikla

Article 18

*Väliaikainen soveltaminen**Provisional application*

Valtio voi ratifioimisen, hyväksymisen tai liittymisen yhteydessä antaa selityksen, jonka mukaan se soveltaa tämän yleissopimuksen 1 artiklan 1 kappaletta väliaikaisesti ennen yleissopimuksen voimaantuloa.

Any State may at the time of its ratification, acceptance, approval or accession, declare that it will apply provisionally paragraph 1 of Article 1 of this Convention pending its entry into force.

19 artikla

Article 19

*Varaumat**Reservations*

Tämän yleissopimuksen artikloihin ei saa tehdä varauksia.

The Articles of this Convention shall not be subject to reservations.

20 artikla

Article 20

*Voimassaolo ja irtisanominen**Duration and withdrawal*

1. Tämä yleissopimus on voimassa toistaiseksi.

1. This Convention shall be of unlimited duration.

2. Sopimuspuolella on kansallista suvereniteettiaan harjoittaessaan oikeus irtisanoa tämä yleissopimus. Se ilmoittaa irtisanomisesta kaikille muille sopimuspuolille, tallettajalle ja Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvostolle. Irtisanomiskirjassa annetaan tyhjentävä selvitys irtisanomisen syistä.

2. Each State Party shall, in exercising its national sovereignty, have the right to withdraw from this Convention. It shall give notice of such withdrawal to all other States Parties, to the Depositary and to the United Nations Security Council. Such instrument of withdrawal shall include a full explanation of the reasons motivating this withdrawal.

3. Irtisanominen tulee voimaan vasta kuuden kuukauden kuluttua siitä, kun tallettaja on vastaanottanut irtisanomiskirjan. Jos kuitenkin yleissopimuksen irtisanonut sopimuspuoli on kyseisen kuuden kuukauden ajanjakson päättyessä osallisena aseellisessä selkkauksessa, irtisanominen tulee voimaan vasta aseellisen selkkauksen päätyttyä.

3. Such withdrawal shall only take effect six months after the receipt of the instrument of withdrawal by the Depositary. If, however, on the expiry of that six-month period, the withdrawing State Party is engaged in an armed conflict, the withdrawal shall not take effect before the end of the armed conflict.

4. Se, että sopimuspuoli irtisanoo tämän yleissopimuksen, ei vaikuta millään tavoin valtioiden velvollisuuteen täyttää edelleen asiaan liittyvien kansainvälisen oikeuden sääntöjen mukaiset velvoitteensa.

4. The withdrawal of a State Party from this Convention shall not in any way affect the duty of States to continue fulfilling the obligations assumed under any relevant rules of international law.

21 artikla

Article 21

*Tallettaja**Depositary*

Tämän yleissopimuksen tallettajaksi nimitetään Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteeri.

The Secretary-General of the United Nations is hereby designated as the Depositary of this Convention.

22 artikla

Article 22

*Todistusvoimaiset tekstit**Authentic texts*

Tämän yleissopimuksen alkuperäiskappale, jonka arabian-, englannin-, espanjan-, kiinan-, ranskan- ja venäjänkieliset tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset, talletetaan Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan.

The original of this Convention, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic, shall be deposited with the Secretary-General of the United Nations.